

ATATÜRK'ÜN EVLERİ

2004
SA
2693

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
Atatürk'ün Evleri ve Köşkləri	
1 — Atatürk'ün Selânik'teki Evi	9
2 — Atatürk'ün İstanbul - Şişli'deki Evi (İnkılap Müzesi) ...	17
3 — Ankara - Çankaya Atatürk Köşkü	21
4 — Atatürk'ün Ankara Orman Çiftliğinde ve Çubuk Barajındaki Köşkü	27
5 — Ankara'da Atatürk'ün Kulübesi	33
6 — Yalova'da Atatürk Köşkləri	37
Millet Çiftliği Köşkü	37
Baltacı Çiftliği Köşkü	37
Cumhurbaşkanlığı Köşkü	37
Yalova Termal'da Atatürk Odası	38
7 — İzmir Atatürk Evi	43
8 — Trabzon'da Atatürk Köşkü	45
9 — İzmit'te Atatürk'ün Kaldığı Ay Köşkü	57
10 — Konya'da Atatürk Evi	61
11 — Trabzon'da Atatürk Köşkü	63
12 — Mersin'de Atatürk Köşkü	65
13 — Samsun'da Atatürk Evi	67
14 — Diyarbakır'da Atatürk Köşkü	69
15 — Adana'da Atatürk Evi	71
16 — Atatürk'ün Kayseri'ye ilk gelişinde konuk olduğu ev ...	73
17 — Antalya'da Atatürk Köşkü	77
18 — Kırşehir'de Atatürk Evi	79
19 — Atatürk'ün Yurt Gezilerinde Kaldığı Öteki Evler	83
Atatürk'ün Karargâhları	
20 — Erciğân - Çamyayla Atatürk Karargâhı	91
21 — Atatürk'ün Ankara'da İlk Karargâhları	93
Eski Ziraat Okulu	93
Ankara Garındaki Atatürk Karargâhı	94
Çankaya'da Eski Köşk	94
22 — Alagöz Atatürk Karargâhı	97
23 — Akşehir'de Atatürk'ün İlk Cepnesi Karargâhı (Atatürk ve Etnoğrafya Müzesi)	101

ATATÜRK'ÜN EVLERİ

✓

04SA 2693

ATATÜRK'ÜN
EVLERİ

BASBAKANLIK BASIMEVİ
1977 — ANKARA

27 — Afyon ve Şuhut'da Atatürk Karargâhları	107
Atatürk'ün Evleri ve Köşkleri	
1 — Atatürk'ün Selânik'teki Evi	9
2 — Atatürk'ün İstanbul - Şişlideki Evi (İnkılap Müzesi) ...	17
3 — Ankara - Çankaya Atatürk Köşkü	21
4 — Atatürk'ün Ankara Orman Çiftliğinde ve Çubuk Barajın- daki Köşkleri	27
5 — Ankara'da Atatürk'ün Kulübesi	33
6 — Yalova'da Atatürk Köşkleri	37
Millet Çiftliği Köşkü	37
Baltacı Çiftliği Köşkü	37
Cumhurbaşkanlığı Köşkü	37
Yalova Termal'da Atatürk Odası	38
7 — İzmir Atatürk Evi	43
8 — Bursa'da Atatürk Köşkü	45
9 — Erzurum Atatürk Evi	49
10 — İstanbul - Florya Atatürk Deniz Köşkü	51
11 — Sivas-Kongre Binası (4 Eylül Atatürk Müzesi)	55
12 — İzmit'te Atatürk'ün Kaldığı Av Köşkü	57
13 — Konya'da Atatürk Evi	59
14 — Trabzon'da Atatürk Köşkü	61
15 — Mersin'de Atatürk Konağı	63
16 — Samsun'da Atatürk Evi	67
17 — Diyarbakır'da Atatürk Köşkü	69
18 — Adana'da Atatürk Evi	71
19 — Atatürk'ün Kayseri'ye ilk gelişinde konuk olduğu ev ...	73
20 — Antalya'da Atatürk Köşkü	77
21 — Kırşehir'de Atatürk Evi	79
22 — Atatürk'ün Yurt Gezilerinde Kaldığı Öteki Evler	83
Atatürk'ün Karargâhları	
23 — Eceabat-Çamyayla Atatürk Karargâhı	91
24 — Atatürk'ün Ankara'da ilk Karargâhları	93
Eski Ziraat Okulu	93
Ankara Garındaki Atatürk Karargâhı	94
Çankaya'da Eski Köşk	94
25 — Alagöz Atatürk Karargâhı	97
26 — Akşehir'de Atatürk ve Garp Cephesi Karargâhı (Atatürk ve Etnoğrafya Müzesi)	101

İÇİNDEKİLER

Sayı

9	Atatürk'ün Evleri ve Köşkleri
17	1 — Atatürk'ün Selânik'teki Evi
21	2 — Atatürk'ün İstanbul - Şişli'deki Evi (İnkılap Müzesi)
27	3 — Ankara - Çankaya Atatürk Köşkü
33	4 — Atatürk'ün Ankara Orman Çiftliğinde ve Çubuk Barajındaki Köşkleri
37	5 — Ankara'da Atatürk'ün Kulübesi
37	6 — Yalova'da Atatürk Köşkleri
37	Millet Çiftliği Köşkü
37	Baltacı Çiftliği Köşkü
37	Çamburbaşkanlığı Köşkü
38	Yalova Termal'da Atatürk Odası
43	7 — İsmir Atatürk Evi
45	8 — Bursa'da Atatürk Köşkü
49	9 — Erzurum Atatürk Evi
51	10 — İstanbul - Fıyıs Atatürk Deniz Köşkü
55	11 — Sivas-Kongre Binası (4 Eylül Atatürk Müzesi)
57	12 — İsmir'te Atatürk'ün Kaldığı Av Köşkü
59	13 — Konya'da Atatürk Evi
61	14 — Trabzon'da Atatürk Köşkü
63	15 — Mersin'de Atatürk Kongre Evi
67	16 — Samsun'da Atatürk Evi
69	17 — Diyarbakır'da Atatürk Köşkü
71	18 — Adana'da Atatürk Evi
73	19 — Atatürk'ün Kayseri'de ilk gelişinde konuk olduğu ev
77	20 — Antalya'da Atatürk Köşkü
79	21 — Kırşehir'de Atatürk Evi
83	22 — Atatürk'ün Yurt Gezilerinde Kaldığı Öteki Evler
Atatürk'ün Karargâhları	
91	23 — Erciyes-Çangay'da Atatürk Karargâhı
93	24 — Atatürk'ün Ankara'da ilk Karargâhları
93	Eski Xirap Okulu
94	Ankara Garındaki Atatürk Karargâhı
94	Çankaya'da Eski Köşk
97	25 — Alayoz Atatürk Karargâhı
101	26 — Akşehir'de Atatürk ve Garp Cephesi Karargâhı (Atatürk ve Etnoğrafya Müzesi)

İÇİNDEKİLER (Devam)

	Sayfa
27 — Afyon ve Şuhut'da Atatürk Karargâhları	105
28 — Uşak'ta Atatürk Karargâhı	107
Atatürk Müzeleri :	
29 — Ankara-Birinci TBMM Müzesi	111
30 — Ankara-Anıt-Kabir Atatürk Müzesi	112
31 — Ankara-Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Müzesi	114
32 — Ankara-Harp Tarihi Dairesi Atatürk Müzesi	115
33 — Ankara-TBMM de Atatürk ve Meclis Müzesi	121
34 — Ankara-Valilik Binasında Atatürk Odası	121
35 — Ankara Etnoğrafya Müzesinde Geçici Kabir yeri	122
36 — İstanbul - Askerî Müzede Atatürk Salonu	122
37 — İstanbul-Dolmabahçe Sarayında Atatürk'ün Öldüğü Oda	123
38 — Elazığ - Atatürk Müzesi	129
39 — Erzurum-Kongre Binası ve Atatürk Müzesi	129
40 — Eskişehir-Atatürk Müzesi	130
41 — Kastamonu Müzesi Atatürk Salonu	130
42 — Samsun-Atatürk Müzesi	130

İÇİNDEKİLER (Devamı)

Sayfa

27 — Afyon ve Şuhut'da Atatürk Karatugâhları

28 — Uşak'ta Atatürk Karatugâhı

Atatürk Müzeleri :

29 — Ankara-Birinci TBMM Müzesi

30 — Ankara-Anıt-Kabir Atatürk Müzesi

31 — Ankara-Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Müzesi

32 — Ankara-Harp Tarihi Dairesi Atatürk Müzesi

33 — Ankara-TBMM de Atatürk ve Meclis Müzesi

34 — Ankara-Valilik Binasında Atatürk Odası

35 — Ankara Etnografya Müzesinde Geçici Kabir yeri

36 — İstanbul - Askerî Müze'de Atatürk Salonu

37 — İstanbul-Dolmabahçe Sarayında Atatürk'ün Öldüğü Oda

38 — Elazığ - Atatürk Müzesi

39 — Erzurum-Kongre Binası ve Atatürk Müzesi

40 — Eskişehir-Atatürk Müzesi

41 — Kastamonu Müzesi Atatürk Salonu

42 — Samsun-Atatürk Müzesi

43 — Samsun-Atatürk Müzesi

44 — Samsun-Atatürk Müzesi

45 — Samsun-Atatürk Müzesi

46 — Samsun-Atatürk Müzesi

47 — Samsun-Atatürk Müzesi

48 — Samsun-Atatürk Müzesi

49 — Samsun-Atatürk Müzesi

50 — Samsun-Atatürk Müzesi

51 — Samsun-Atatürk Müzesi

52 — Samsun-Atatürk Müzesi

53 — Samsun-Atatürk Müzesi

54 — Samsun-Atatürk Müzesi

55 — Samsun-Atatürk Müzesi

56 — Samsun-Atatürk Müzesi

57 — Samsun-Atatürk Müzesi

58 — Samsun-Atatürk Müzesi

59 — Samsun-Atatürk Müzesi

60 — Samsun-Atatürk Müzesi

61 — Samsun-Atatürk Müzesi

62 — Samsun-Atatürk Müzesi

63 — Samsun-Atatürk Müzesi

64 — Samsun-Atatürk Müzesi

65 — Samsun-Atatürk Müzesi

66 — Samsun-Atatürk Müzesi

67 — Samsun-Atatürk Müzesi

68 — Samsun-Atatürk Müzesi

69 — Samsun-Atatürk Müzesi

70 — Samsun-Atatürk Müzesi

71 — Samsun-Atatürk Müzesi

72 — Samsun-Atatürk Müzesi

73 — Samsun-Atatürk Müzesi

74 — Samsun-Atatürk Müzesi

75 — Samsun-Atatürk Müzesi

76 — Samsun-Atatürk Müzesi

77 — Samsun-Atatürk Müzesi

78 — Samsun-Atatürk Müzesi

79 — Samsun-Atatürk Müzesi

80 — Samsun-Atatürk Müzesi

81 — Samsun-Atatürk Müzesi

82 — Samsun-Atatürk Müzesi

83 — Samsun-Atatürk Müzesi

84 — Samsun-Atatürk Müzesi

85 — Samsun-Atatürk Müzesi

86 — Samsun-Atatürk Müzesi

87 — Samsun-Atatürk Müzesi

88 — Samsun-Atatürk Müzesi

89 — Samsun-Atatürk Müzesi

90 — Samsun-Atatürk Müzesi

91 — Samsun-Atatürk Müzesi

92 — Samsun-Atatürk Müzesi

93 — Samsun-Atatürk Müzesi

94 — Samsun-Atatürk Müzesi

95 — Samsun-Atatürk Müzesi

96 — Samsun-Atatürk Müzesi

97 — Samsun-Atatürk Müzesi

98 — Samsun-Atatürk Müzesi

99 — Samsun-Atatürk Müzesi

100 — Samsun-Atatürk Müzesi

SELÂNİK'TE ATATÜRK EVİ

Atatürk, bilindiği gibi 1881 yılında Selânik'te doğmuştur. Osmun çağdaşı, çocukluk ve gençlik günlerinin bir kısmını geçirdiği, memleketin bir bir idare rejimine kavuşması için arkadaşları ile birlikte karar verdiği tarihi ev, bugün (Atatürk Evi) adıyla müze olarak tanzim edilmiş ve ziyarete açılmıştır.

Atatürk Evi, bugünkü Selânik'in Aya Dimitriya mahallesinde ve Apostolu Pavlu caddesi üzerinde 75 numaradadır. Bitişliğinde Türk Konsolosluğu vardır.

Selânik'te Atatürk Evi, arşiv kayıtlarına göre Selânik'in Koca Kasım Paşa mahallesi, İslâhane caddesi üzerindedir. Ev, bodrumu ile birlikte, üç katlı ve bir

ATATÜRK'ÜN EVLERİ VE KÖŞKLERİ

Selânik arşiv belgelerinde Atatürk'ün doğduğu, şimdi Müze olan Atatürk Evi, 1876 yılında Mehmed Vahidî tarafından Mehmed Vakfı'ndan yaptırılmış olup, önce İbrahim Züka'ya birisine, daha sonra da yine Selânik halkından Abdullah Ağa ve eşi Ümmü Gülsüm'e satılmıştır. Bu kayıtlardan anlaşıldığına göre Ev, Atatürk'ün babası Ali Rıza Efendi tarafından yaptırılmamış, sahiplerinden kiralanmıştır.

Atatürk'ün babası Ali Rıza Efendi, bilindiği gibi, bir süre Selânik Evkaf kâtipliğinde bulunmuş, günlük meauruğu yapmış, 1876 yılında da Selânik «Asâkir-i Milliye» taburunda, birinci müllâzım olarak görev almış, daha sonra serbest ticaret hayatına atılmıştır.

Selânik'in tanınmış ailelerinden Sarıgülü Hacı Sofulardan Feyzullah Ağanın kız Zübeyde Hanım ile 1878 yıllarına doğru evlenen Ali Rıza Efendi, Kırmızı Hafız diye şöhret bulan babası Ahmed Efendi'nin (Subay) mahallesindeki evinden ayrılarak Koca Kasım Paşa mahallesindeki, aslı vakıf olan, şimdiki evi sahiplerinden kiralanmış, eşi ile birlikte bu eve taşınmışlardır. Ev, o zamanlar strateji yüksek duvarlarla çevrili olup, harâm ve selâmîliği olan üç katlı, tapu kayıtlarına göre: (Bir bahçe, fevkanî oda ve bir divânhane ve bir tahtesemâ ve iki bah tahtani oda, bir çeşme, bir miktar avlu...), klâsik, çıkartmalı bir evdi. Dış yüzü siva üzerine pembe boyalı olup, alt pencerelerine demir, üst pencerelerine de ahşap kafesler yapılmıştır. Atatürk, 1881 yılında bu evin ikinci katındaki sol tarafa düşen ocaklı odada doğmuştu. Ali Rıza Efendi'nin 1888 yılında ölümünden sonra, genç yaşında dul kalan Zübeyde Hanım, oğlu küçük Mustafa (Atatürk), kızları Naciye ve Şakbule ile, biraz da geçim manâf-

ATATURKÜN
EVLERİ VE KÖŞKLERİ

SELÂNİK'TE ATATÜRK EVİ

Atatürk, bilindiği gibi 1881 yılında Selânik'te doğmuştur. Onun doğduğu, çocukluk ve gençlik günlerinin bir kısmını geçirdiği, memleketin hür bir idare rejimine kavuşması için arkadaşları ile birlikte karar verdiği tarihî ev, bugün (Atatürk Evi) adıyla müze olarak tanzim edilmiş ve ziyarete açılmıştır.

Atatürk Evi, bugünkü, Selânik'in Aya Dimitriya mahallesinde ve Apostolu Pavlu caddesi üzerinde 75 numaradadır. Bitişğinde Türk Konsoloslugu vardır.

Selânik'te Atatürk Evi, arşiv kayıtlarına göre Selânik'in Koca Kasım Paşa mahallesi, İslâhane caddesi üzerindedir. Ev, bodrumu ile birlikte, üç katlı ve bir avlu içerisindedir.

Selânik arşiv belgelerinden edinilen bilgilere göre, şimdi Müze olan Atatürk Evi, 1870 yılından önce, Rodoslu müderris Hacı Mehmet Vakfı'ndan yaptırılmış olup, önce İbrahim Zühtü adlı birisine, daha sonra da yine Selânik halkından Abdullah Ağa ve eşi Ümmü Gülsüm'e satılmıştır. Bu kayıtlardan anlaşıldığına göre Ev, Atatürk'ün babası Ali Rıza Efendi tarafından yaptırılmamış, sahiplerinden kiralanmıştır.

Atatürk'ün babası Ali Rıza Efendi, bilindiği gibi, bir süre Selânik Evkaf kâtipliğinde bulunmuş, gümrük memurluğu yapmış, 1876 yılında da Selânik «Asâkir-i Milliye» taburunda birinci mülâzım olarak görev almış, daha sonra serbest ticaret hayatına atılmıştır.

Selânik'in tanınmış ailelerinden Sarıgüllü Hacı Sofulardan Feyzullah Ağanın kızı Zübeyde Hanımla 1878 yıllarına doğru evlenen Ali Rıza Efendi, Kırmızı Hafız diye şöhret bulan babası Ahmed Efendinin (Sübaşı) mahallesindeki evinden ayrılarak Koca Kasım Paşa mahallesindeki, aslı vakıf olan, şimdiki evi sahiplerinden kiralamış, eşi ile birlikte bu eve taşınmışlardır. Ev, o zamanlar etrafı yüksek duvarlarla çevrili olup, harem ve selâmlığı olan üç katlı, tapu kayıtlarına göre: **(Bir bab fevkanî oda ve bir divânhane ve bir tahtessemâ ve iki bab tahtanî oda, bir çeşme, bir miktar avlu..)**, klâsik, çıkartmalı bir evdi. Dış yüzü sıva üzerine pembe boyalı olup, alt pencerelerine demir, üst pencerelerine de ahşap kafesler yapılmıştır. Atatürk, 1881 yılında bu evin ikinci katındaki sol tarafa düşen ocaklı odada doğmuştu. Ali Rıza Efendinin 1888 yılında ölümünden sonra, genç yaşında dul kalan Zübeyde Hanım, oğlu küçük Mustafa (Atatürk), kızları Naciye ve Makbule ile, biraz da geçim masraf-

larını hafifletmek üzere, bu pembe evden taşınmışlar, yanındaki daha küçük bir eve geçmişlerdi. Zaman zaman, çocukları ile birlikte kardeşi Hüseyin Ağa'nın çiftliğine giden Zübeyde Hanım, bu sırada, Atatürk'ün ifadesiyle iyi kalpli bir insan olan Ragıp beyle, bu küçük evde evlenmişlerdi. Atatürk, babasının sağlığında kısa bir süre devam ettiği Şemsiefendi mahalle okuluna bu pembe evde başlamış, babasının ölümünden sonra, önce Selânik Mülkiye Rüşdiyesine kaydolmuşken, sonra buradan ayrılarak, 1893 yılında Selânik Askerî Rüşdiyesi'ne geçmiştir. 1896 yılında Manastır Askerî İdadisi'ne, 1899 yılında da İstanbul'daki Harp Okuluna başladıktan sonra, tatillerinde Selânik'e gelen Atatürk, yine annesi ve kardeşleriyle bu küçük evde oturmuşlardır.

Atatürk, 1902 yılında Harp Okulunu da bitirmiş, Kurmay sınıfına başlayarak 1905 yılı başlarında Kurmay Yüzbaşı olmuştur. Bu tarihten İkinci Meşrutiyetin ilân edildiği 1908 yılına kadar Atatürk, vatan hizmetinde askerlik görevini yaparken, Şam'da bir kaç fikir arkadaşıyla 1906 da (Vatan ve Hürriyet) adını verdikleri gizli siyasî bir cemiyet kurmuşlardır. Ancak, bu cemiyeti asıl Makedonya'da faaliyete geçirmek istediğinden bir ara gizlice Selânik'e gitmiş ve orada arkadaşları ile birlikte bu cemiyetin şubesini kurmuştur. İkinci Meşrutiyetin ilânından evvel (1907), Selânik'te görev alan Atatürk ailesi ile birlikte, satın aldığı bu evde oturmuş, bir çok siyasî toplantılar bu evde yapılmıştır. Daha sonra Trablusgarp ve Balkan savaşlarının patlak vermesiyle Selânik'ten ayrılan Atatürk'ün bundan sonra ki hayatı artık mücadelelerle doludur.

Atatürk'ün annesi Zübeyde Hanıma gelince, o da Selânik'te çok kalmamış, Balkan Savaşından sonra bir çok Türk aileleri gibi, kızı Makbule (Atadan) ile birlikte Selânik'ten göçmüş, İstanbul'a gelerek Atatürk'ün Şişli'deki evine yerleşmiş, Millî Mücadele yıllarında da Ankara'ya gelmiştir. Ancak, Ankara'nın iklimi sağlığı için elverişli olmadığından, Zafer'den sonra İzmir'e gönderilmiş, 1923 yılında orada vefat etmiştir.

Balkan Savaşından sonra o güne kadar Atatürk'ün annesi Zübeyde Hanımın Selânikte oturduğu ev de, Lozan Andlaşmasına göre Yunan Hükümetine geçmiştir. Yunan Hükümeti de evi yunanlı bir aileye vermiştir.

Cumhuriyet'in Onuncu Yıldönümü (29 Ekim 1933) dolayısıyla Selânik Belediyesi, Türk - Yunan Dostluğu ve Balkan Konferansının bir anısı olarak, Atatürk'ün doğduğu evin çift kanatlı kapısının sağ köşesine mermer bir plâka yerleştirmiştir. Plâkanın üzerinde Türkçe, Yunanca ve Fransızca olarak şu ibare yazılıdır :

(Türk Milletinin büyük müceddidi ve Balkan ittifadının müzahiri
GAZİ MUSTAFA KEMAL burada dünyaya gelmiştir. İşbu levha Türkiye

Cumhuriyetinin Onuncu yıldönümü münasebetiyle konulmuştur. Selânik, 29 Birinciteşrin 1933).

4 Kasım 1933 tarihinde Türkiye'nin Atina Büyük elçisi ve elçilik mensupları, Makedonya Genel Valisi, Selânik Belediye Başkanı ve yunan ileri gelenlerinin katılmasıyla bir tören yapılmış, plâka bu törende yerine konmuştur. Selânik Belediyesi daha sonra, evin, yunanlı sahibinden satın alınarak Atatürk'e hediye edilmesini de kararlaştırmış, ev ancak 19 Şubat 1937 de boşaltılabilmiş ve anahtarları Selânik Konsolosluğumuza teslim edilmiştir.

Bu olaydan sonra Atatürk Evi, Selânik'teki Türk Konsolosluğunun bakımına verilmiş ve evin zemin katında sonradan açılan dükkânlar kaldırılarak eski şekline getirilmiş, sarıya boyanan ev, yine pembe renkle boyanmış, çatısı aktarılarak onarılmıştır. 1950 yılında daha geniş çapta büyük onarım gören Atatürk Evi'nin (Atatürk Müzesi) olarak tanzimi düşünülmüş ve bu konuda Dışişleri Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı çalışmalara başlamıştır.

Atatürk Evi'nin düzenlenmesi konusunda fikirlerini almak üzere Millî Eğitim Bakanlığınca gerekli kişilere başvurulmuş ve önerileri istenmiştir. Daha sonra Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Enver Ziya Karal ve Eşi, Atatürk Evi'nin düzenlenmesinde görevlendirilmiş, gerekli eşya İstanbul Dolmabahçe ve Topkapı Saraylarından seçilerek Selânik'e gönderilmiştir. Böylelikle, evin bütün odaları eski düzenine göre ayrı ayrı değerlendirilmiş, 10 Kasım 1953 günü törenle ziyarete açılmıştır.

Bugün Müze olarak ziyarete açık bulunan Selânik'teki Atatürk Evi, Selânik Başkonsolosluğumuzun da bulunduğu etrafı duvar parmaklıklarla çevrili bir bahçenin ana caddeye bakan köşesi üzerindedir. Ev, üzeri tuğla çatılı, çıkartmalı eski Türk evleri tipinde ve zemini ile birlikte üç katlıdır. Zemin kat üzerindeki birinci ve ikinci katlar dikdörtgen biçiminde kafesli pencerelerden ışık almaktadır. Eve caddeye açılan çift kanatlı kapısından girilir.

a) Zemin Kat: Kapıdan tuğla döşeli bir hole girilir. Sağdaki birinci oda kiler, ikincisi mutfaktır. Kilerden mutfak eşyaları (bakır kaplar, toprak testiler, çömlekler, balta, havan ve küpler, sandıklar) sergilenmektedir. Mutfakta dolap ve raflar vardır. Soldaki birinci oda (Hizmetçi odası), ikinci oda (Merdivenli Sofa) dır. Buradan birinci kata çıkarılır.

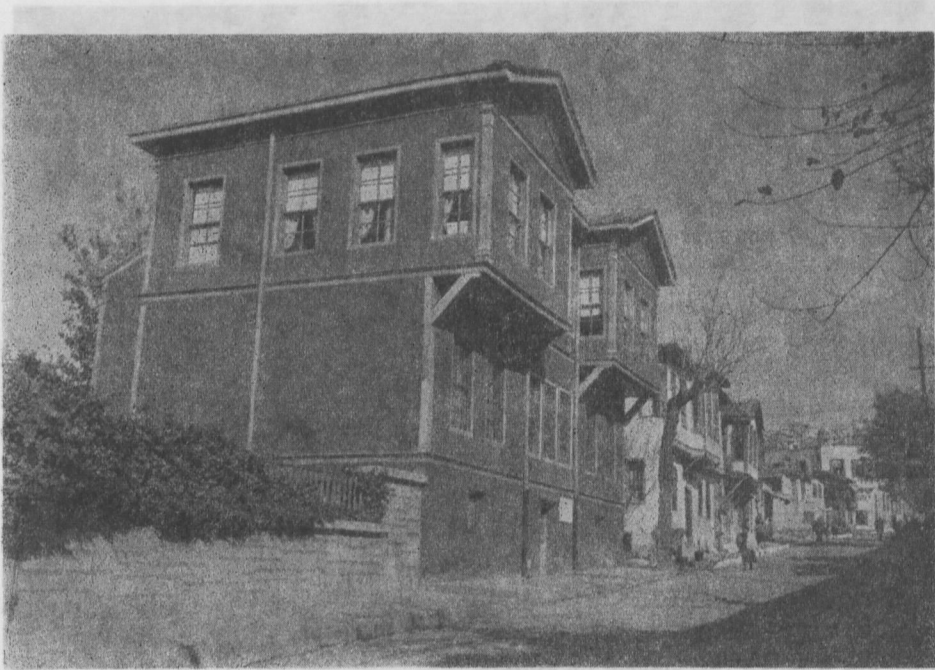
b) Birinci Kat: Buraya bahçedeki çıkartma taş merdivenle girildiği gibi zemin kattaki merdivenli sofa'dan da girilmektedir. Girişte ahşap tavanlı geniş sofa vardır. Sofanın bahçeye bakan atlas perdeli üç penceresi önünde yastık ve işlemeli yaygılarla döşenmiş bir sedir bulunmak-

tadır. Sofanın ortasında yuvarlak bir masa durmaktadır. Sofanın bahçe girişinde, sağda (Misafir Odası) ve bu odadan geçilen küçük bir (Sandık Odası) yer alır. Misafir Odası, kadife koltuk ve kanepelerle, atlas perde, aynalı komodin, bakır mangal ve sehpa ile döşenmiştir. Duvar da, ibrişim işleme bir yazı levhası, bir duvar saati asılıdır.

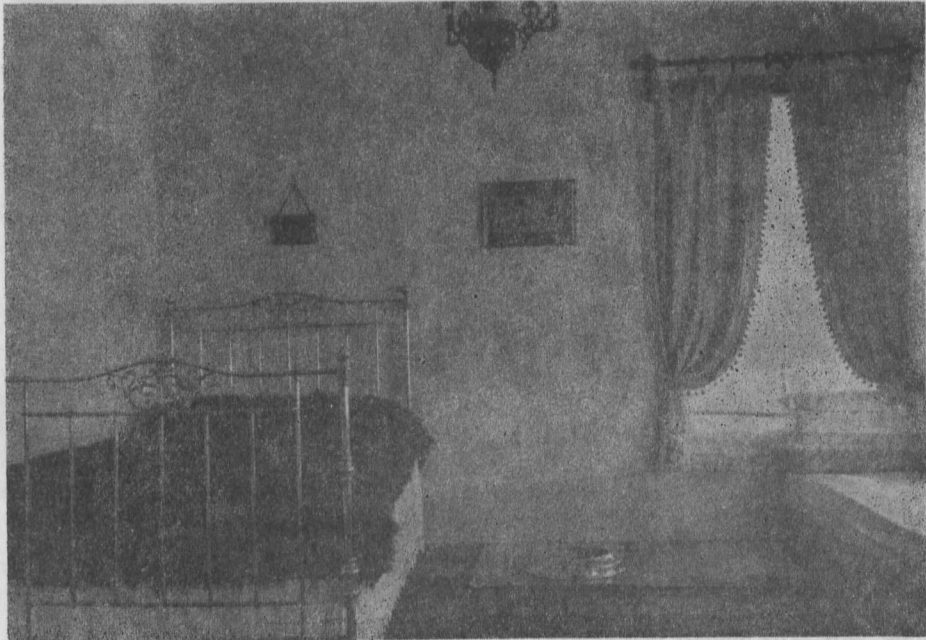
Soldaki birinci küçük oda (Mutfak) tır. Burada ocaklar ve çeşitli mutfak eşyaları yer almaktadır. İkinci oda (Yatak Odası) dır. Odanın bir köşesinde çift kişilik demir bir karyola bulunmaktadır. Yatağın baş ucundaki duvarda gümüş kılaptanlı, kırmızı atlas cüz kesesi içerisinde bir Kur'an-ı Kerim ve bir levha asılı. Karyolanın önünde prinç bir mangal, caddeye bakan atlas perdeli pencereler boyunca da döşenmiş bir sedir bulunmaktadır.

c) İkinci Kat : Birinci katın sandık odası bitişiğindeki merdivenli sofadan ikinci kata çıkılır. Buradaki Sedirli Sofa birinci kat sofasının aynı olup yalnız daha küçüktür. Girişte, sağdaki alçı işleme tavanlı oda (Çalışma Odası) olarak ayrılmıştır. Atatürk'ün doğduğu bu odada, Atatürk'ün tunç bir büstü ile bir yazı masası, piriç mangal, koltuklar yer almaktadır. Duvarlarda Atatürk'le ilgili fotoğraflar asılıdır. Sağdaki Yatak Odası, Atatürk Müzesi olarak düzenlenmiştir. Vitrinlerde Atatürk'ün kullandığı elbiseler ve kişisel eşyaları görülür. Atatürk'ün hayatına ait fotoğraflarla, okul çağına ait belgeler sıralanmış, bir de Atatürk kitaplığı kurulmuştur.

Atatürk Evi, 1966 yılında yeniden onarılmış ve ziyarete açılmıştır.

Atatürk'ün Selânik'teki Evi

Atatürk'ün Selânik'teki Evinde Atatürk'ün Doğduğu Oda

tadır. Sofanın ortasında yuvarlak bir masa durmaktadır. Sofanın bahçe

gi

di

pe

da

...

ma

bi

uo

bi

sa

di

...

so

ay

(G

ti

al

ti

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

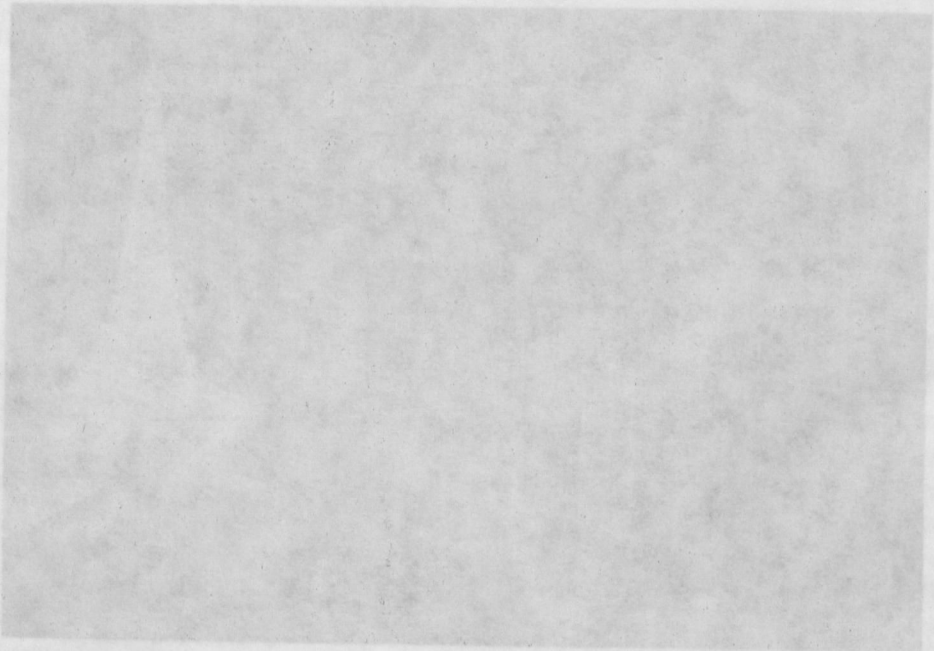
...

...

...

...

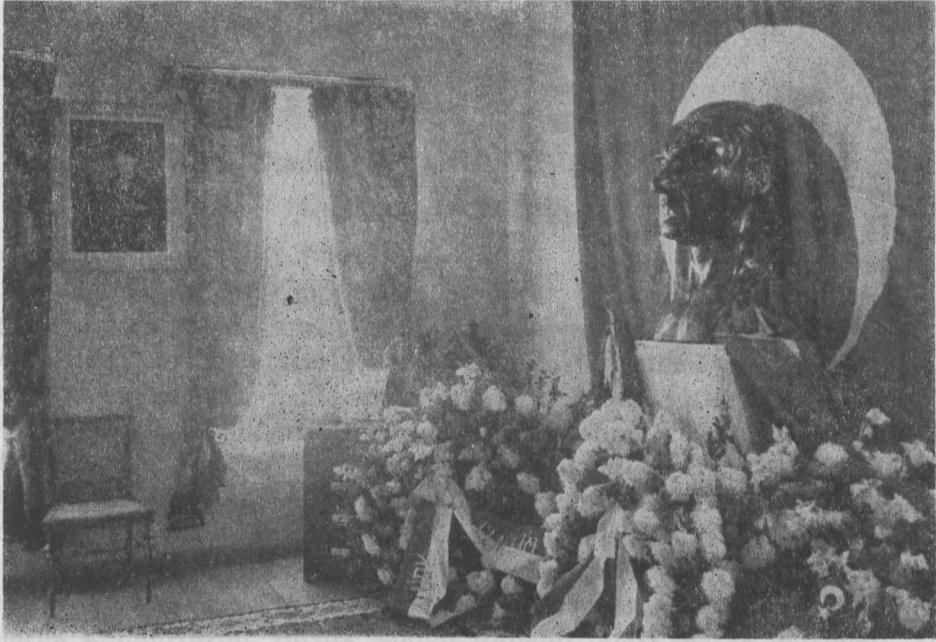
kullanılan eşyaların kişisel eşyaları görülür. Atatürk'ün hayatına ait fotoğraflarla, okul çağına ait belgeler sıralanmış, bir de Atatürk kitaplığı kurulmuştur.

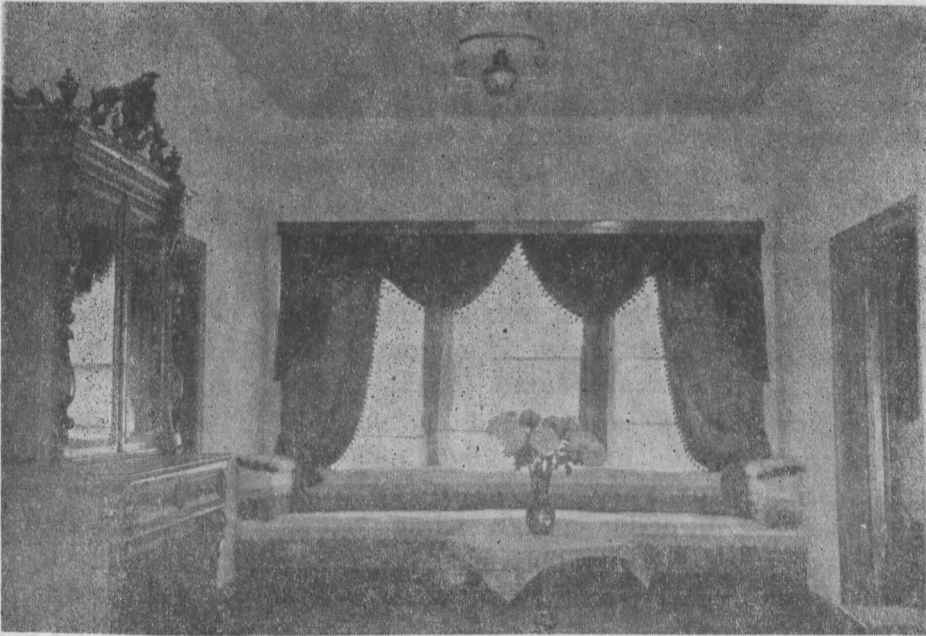
Atatürk'ün Selânik'teki Evinde Atatürk'ün Doğduğu Oda

12

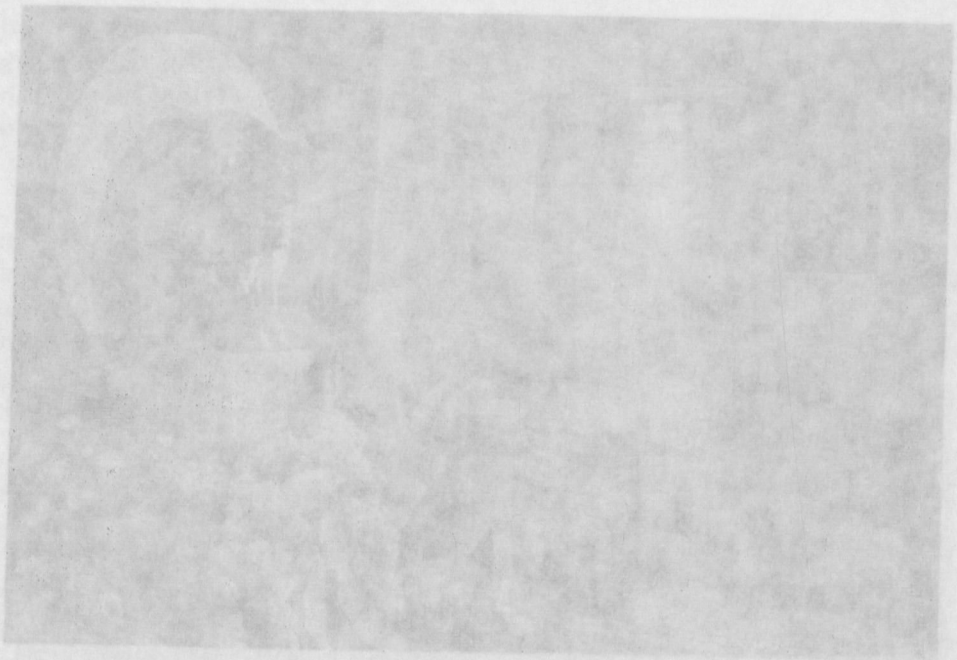
13

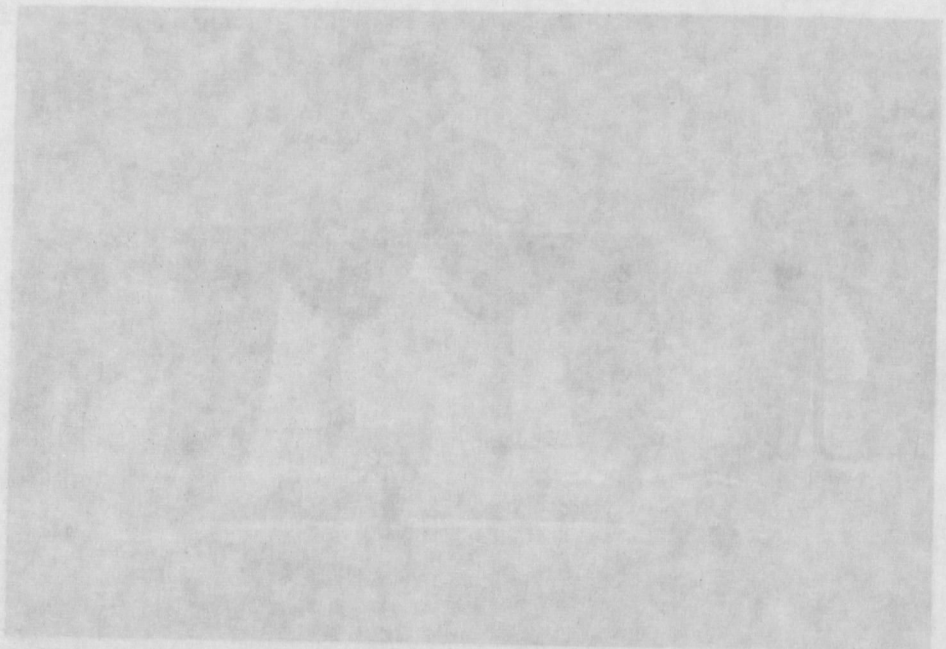
Atatürk'ün Selânik'teki Evinden Bir Köşe

İkinci katın ön odasında, Atatürk'ün Selânik'teki Evinde Orta Kat Salonu
A. B. D. Cumhurbaşkanının hediyesi pikaplı bir radyo, orta holde yazı ta-

Ältern des Schankfeld Evange Hfr Käse

Ältern des Schankfeld Evange Orts Rat Salon

ATATÜRK'ÜN İSTANBUL-ŞİŞLİ'DEKİ EVİ (İNKILÂP MÜZESİ)

Atatürk, Suriye cephesinden ayrılarak 13 Kasım 1918 de İstanbul'a gelmiş ve Pera Palas otelinde bir daireye yerleşmişti. Birçok gün sonra bu otelden ayrılan Atatürk, önce, yakın dostu Salih Fansa'nın Beyoğlu'ndaki evinde misafir kaldı, sonra da Şişli'de Madam Kasabyan'ın üç katlı evini kiraladı. O günlerde annesi Zübeyde Hanım'la kızkardeşi Makbule, Beşiktaş'ta, Akaretler mahallesindeki bir evde oturuyorlardı. Atatürk, Şişli'ye taşınınca annesi ve kızkardeşi Makbule, Beşiktaş'ta, Akaretler mahallesindeki bir evde oturuyorlardı. Atatürk, Şişli'ye taşınınca annesi ve kızkardeşini de yanına aldı, evin üçüncü katını onlara ayırdı. Kendisi orta katta oturuyor, bu katın arka bahçeye bakan odasını da yatak odası olarak kullanıyordu. Büyük salonu toplantı odası olarak ayırmıştı. Alt katta ise yaveri bulunuyordu. Atatürk, İstanbul'un düşman işgali altında bulunduğu o karanlık günlerde, evinde arkadaşları ile birlikte sık sık gizli toplantılar yaptı. 16 Mayıs 1919 tarihine, yani Samsun'a hareketine kadar bu evde oturdu.

Atatürk Anadolu'ya geçtikten ve Ankara'ya yerleştikten kısa bir süre sonra annesi ve kardeşi Makbule Hanım'ı yanına aldırdı, Çankaya Köşkü'ne yerleştirdi. Şişli'deki ev ise, Erzurum eski milletvekili Tahsin Uzel'e geçmiş, 14 Kasım 1925 te, evde bir süre Atatürk'ün oturduğuna dair ikinci kat cephesi üzerine bir plâka yerleştirilmiş, daha sonra 1942 yılında İstanbul Belediyesi İnkılâp Müzesi kurmak üzere evi Tahsin Uzel'den sembolik bir bedelle satın almıştı.

Bugün Şişli'de Halaskârgâzi caddesi üzerinde 1908 yıllarında yaptırılan ve Atatürk Evi olarak tanınan bu evi, İstanbul Belediyesi onartarak 1943 yılında da (İnkılâp Müzesi) olarak ziyarete açtı.

Evin birinci katındaki ön oda, bugün tören salonu olarak kullanılmaktadır. Bu odada, Atatürk'ün büyük bir büstü, elinin çizilmiş krokisi, nüfus hüviyet cüzdanları, Selânik'te doğduğu evin bir resmi, arka odada, Millî Kurtuluş Savaşı ile ilgili anılar, cephane yüklü bir kağıt, Sakarya, İnönü ve Büyük Taarruz'a ait askerî harekâtı gösteren krokiler, resimler, ayrıca vitrinlerde, Atatürk'ün mareşal üniforması, çalışma masası ve örtüsü yer almaktadır.

İkinci katın ön odasında, Atatürk'ün elbiseleri, kullandığı eşyalar, A. B. D. Cumhurbaşkanı'nın hediyesi pikaplı bir radyo, orta holde yazı ta-

kımları, saati, sigara kutusu, kalpağı, sesi doldurulmuş plâk, vs. Arka odada ise nutuklarından alınmış parçalar, Sivas Kongresi günlerinde giydiği elbise ve gömlekleri ile Büyük Nutku okurken giydiği elbiseleri, fotoğraflar, belgeler, krokiler vs. Üçüncü kattaki odalarda da fotoğraflar, Atatürk hakkında yazılmış çeşitli kitaplar, ölümüne ait fotoğraf ve gazete küpürleri, bir kavanoz içerisinde Anıt - Kabir'den getirilmiş toprak vs. sergilenmektedir.

Şişli'deki Atatürk evi ya da İnkılâp Müzesi, bugün İstanbul Belediyesi'nin yönetiminde, ziyarete açık bulundurulmaktadır.

Atatürk Anadolu'ya geçtikten ve Ankara'ya yerleştikten kısa bir süre sonra annesi ve kızkardeşi Hanım'ı yanına alırdı. Çankaya Köşkü'ne yerleşirdi. Şişli'deki ev ise, Bizansın eski milletvekili Tabian Uzel'e aitti. 14 Kasım 1925'te, evde bir süre Atatürk'ün oturduğuna dair ikinci kat cephesi üzerine bir plâk yerleştirilmiş, daha sonra 1942 yılında İstanbul Belediyesi İnkılâp Müzesi kurmak üzere evi Tabian Uzel'den sembolik bir bedelle satın alınmıştır.

Bugün Şişli'de Halksâkâğızı caddesi üzerinde 1908 yılında yaptırılan ve Atatürk Evi olarak tanınan bu evi, İstanbul Belediyesi onartarak 1943 yılında da (İnkılâp Müzesi) olarak ziyarete açtı.

Evin birinci katındaki ön oda, bugün tören salonu olarak kullanılmaktadır. Bu odada, Atatürk'ün büyük bir büstü, etrafını çizilmiş krokiler, müzik müziğiyle çaldıkları, Selânik'te doğduğu evin bir temali, arka odada, Milli Kuruluş Savaşı ile ilgili anılar, cephaneye yüklü bir kâğıt, Sakarya, İnönü ve Büyük Fırtınas'ın askerî hareketleri gösteren krokiler, temsiller, sırtına vurulmuş Atatürk'ün tıbbî raporları, çamaşır masası ve diğer tüsi yer almaktadır.

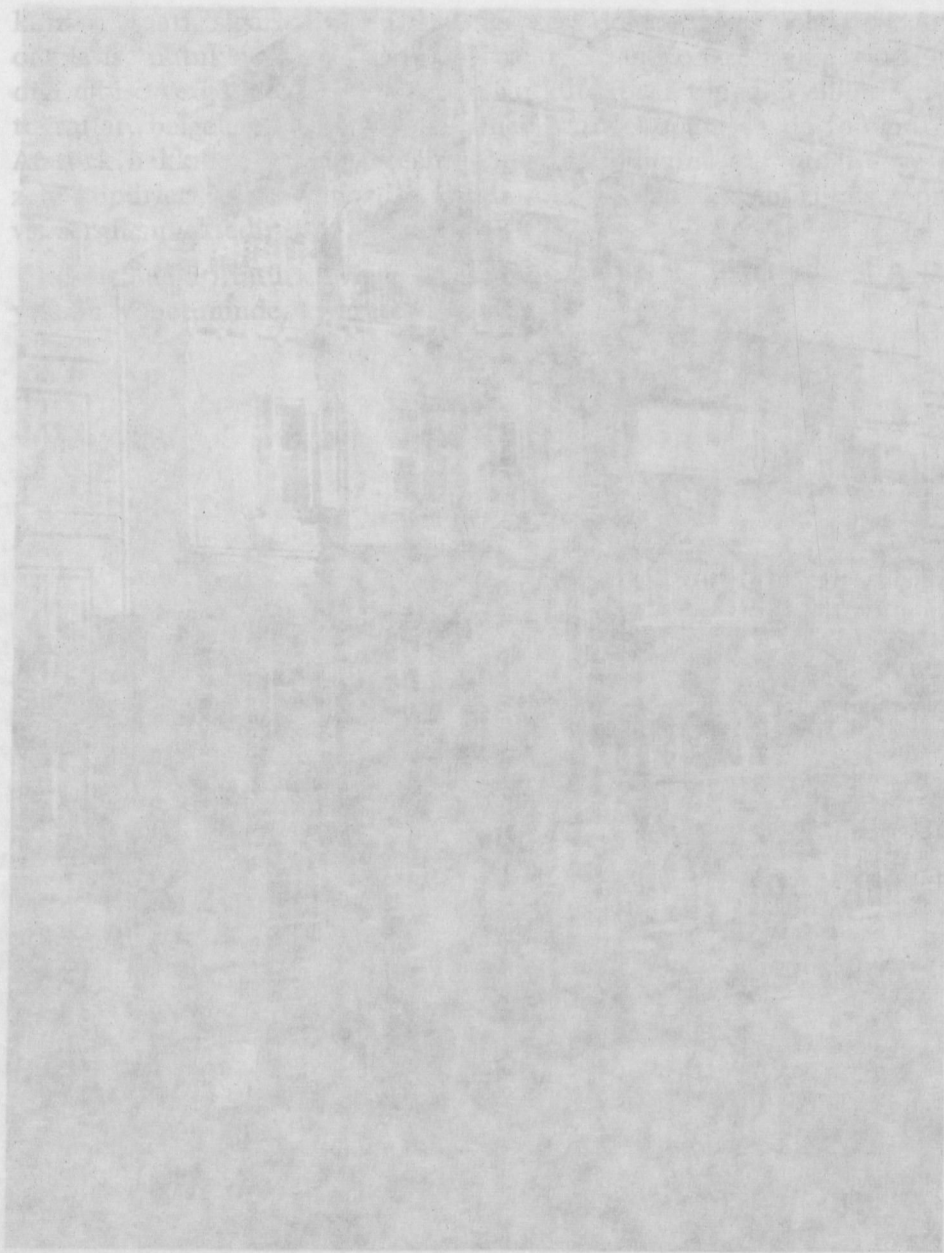
İkinci katın ön odasında, Atatürk'ün elbiseleri, kullandığı eşyalar, A. B. D. Cumhurbaşkanının hediyesi biçiminde bir radyo, orta holde yanı ta-

Atatürk'ün İstanbul - Şişli'deki Evi (İnkılâp Müzesi)

kitaplar dolmaktadır. N...
tar bir yazı takımı, masa üzerinde kâğıt bir dünya haritası duruyor. Yan-
da bağadana güzel bir abajur var. Atatürk, Türk Gençliğine tarihî hitabe-
sini bu musala yazmıştır.

Kütüphane'den fızağı sıvı bir kule ile örtülü yuvarlak çabıma oda-
sına geçilir. Döşemesi siyaha yakın koyu nefis olan bu oda, Atatürk'ün

Antik'rin Jstambul - Stellfeld Evi (Inhalt Müsst)

ÇANKAYA'DA ATATÜRK KÖŞKÜ

Sarmaşıklara gömülmüş Çankaya'da Eski Köşk diye bilinen Atatürk Köşkü'nün camlı kapısından, önce aynalarla süslü küçük bir hol'e, sonra da Büyük Hol'e geçilir. Önceleri, Atatürk'ün Bilardo Salonu olarak kullandığı bu holde, şimdi büyük bir masa üzerinde, onaltı Türk Devleti'nin onaltı bayrağı var. Sağda, yeşil salon denilen Ziyaretçi Kabul Salonu, solda Elçi Kabul odası ile üst kata çıkan merdiven, karşıda da yemek salonu var. Kabul Salonu girişinde Atatürk'e verilen nişan ve madalyaların bulunduğu bir vitrin görülür. Diğer vitrinlerde vazolar, Atatürk'ün kullandığı eşyalar, duvarlarda da yağlı boya tablolar sergilenmektedir. Elçi kabul günlerinde, çoğu zaman elçiler de bu odada dinlenirdi.

Yeşil Salon'dan Yemek Salonu'na geçilir. Ortadaki büyük yemek masası, Atatürk'ün tarihî sofrasıdır. Başta, Atatürk'ün oturduğu koltuk durmaktadır. İşlemeli reknli camlı pencerelerden süzülen loş bir ışık altında odanın dekoru çok gösterişli. Çini süslü şömine, bilardo masası, kristal kadehler, gümüş ve porselen yemek takımlarının bulunduğu vitrinler, çini vazolar, tablolar, bu dekoru tamamlıyor. Yemek salonunun yanında Kulenin alt odası var. Atlas perdeli pencereleri ve süslü tavanı ile küçük bir kahve salonu. Bir masa, birkaç koltuk.

Yemek Salonu'ndan tekrar Hol'e çıkılır ve Elçi Kabul Odasına girilir. Sedef işleme bir paravan ile ayrılan bu küçük odada, yine sedef ve fildişi işleme bir masa ve dolap, maroken koltuklar, kadife perdeler ve bir mangal ve tablolar görülüyor. Buradan tekrar Hol'e ve soldaki merdivenden üst kata çıkılır.

Üst katta, sağda, önceleri yatak odası olarak ta kullanılan, küçük bir oyun ve dinlenme odası var. Ortada halılar ve divanlarla döşeli bir Şark Salonu bulunmaktadır. Divanın önündeki mangal odayı süslemekte. Salon bir balkona açılıyor. Atatürk'ün eliyle kurduğu yeni Ankara'yı seyrederek dinlendiği balkon bu.. Şark Salonu'nun bir kapısı kütüphane'ye açılır. Atatürk'ün çoğu zaman günlerce kapanarak çalıştığı ve okuduğu bu kütüphane'nin dolaplarını yüzlerce cilt, Türkçe ve yabancı dillerde kitaplar doldurmaktadır. Karşıda, ağaç işleme bir yazı masası, aynı ağaçtan bir yazı takımı, masa üzerinde küre bir dünya haritası duruyor. Yanda bağadan güzel bir abajur var. Atatürk, Türk Gençliğine tarihî hitabesini bu masada yazmıştır.

Kütüphane'den üzeri sivri bir kule ile örtülü yuvarlak çalışma odasına geçilir. Döşemesi siyaha yakın koyu nefti olan bu oda, Atatürk'ün

en sevdiği odalardan biri.. Büyük Nutuk'u, üç ay, aralıksız çalışarak bu odada yazmış. Yerde, büyük, beyaz bir ayı postu serili.. Kütüphanenin arkasındaki bir kapıdan pembe renkteki Yatak Odası'na geçilir. Burada çinili bir şömine, ceviz bir karyola, bir sezlong, okluk, masa ve iskemleler var. Şöminenin üzerinde Annesi'nin bir fotoğrafı, yatağın başucundaki vitrinde de ölümünden sonra alınan yüzünün ve elinin alçı maskları görülür. Yatak Odasındaki küçük bir kapıdan banyo'ya girilir.

Köşk'ün üst katındaki odaların tavanları, Türk motifleri ve kalem işi nakışlarla süslenmiştir.

Yeni Köşk :

Zamanla Eski Köşk, bir devlet başkanı için yeter sayılmamış, 1932 yılında Atatürk'ün emirleriyle, bugün de Cumhurbaşkanlığı Köşkü olarak kullanılan Yeni Köşk yaptırılmıştır. Girişte geniş bir holü, sağda üst kata çıkan bir merdiveni, mutfak kısmı, solda yaver odası ve bekleme salonu var. Köşkün bu katında Yemek Salonu, kuş bahçesi, Elçi Kabul Salonu, Aynalı Salon ve diğer salonlar var. İkinci kat'ta ise, sağda Atatürk'ün Dairesi ve Kütüphane, solda Cumhurbaşkanının oturduğu daire yer almaktadır.

Atatürk'ün Dairesinde, Atatürk'ün Yatak Odası, karyolası, divanı, Koltuk ve kanepeleriyle olduğu gibi korunmaktadır. Bu odaya bitişik bir giyinme ve bir de banyo var.

Camlı Köşk :

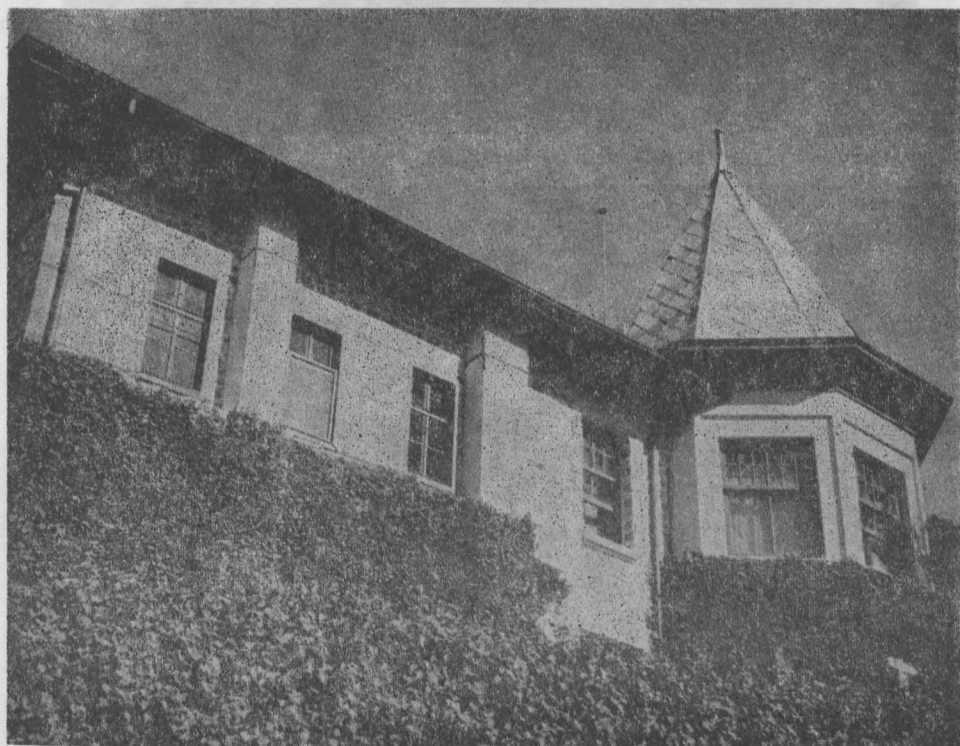
Çankaya bahçesinde, 1935 yılında Atatürk'ün emriyle, kızkardeşi Makbule Atadan için yaptırılan bir de Camlı Köşk vardır. İç içe salonları, yemek ve yatak odaları bulunan bu köşk, misafir Köşkü olarak kullanılmaktadır.

Üst katta, sağda, önceleri yatak odası olarak kullanılan, küçük bir oyun ve dinlenme odası var. Ortada halılar ve divanlarla döşeli bir Şark Salonu bulunmaktadır. Divanın önündeki mangal odayı süslemektedir. Salon bir balkon açılıyor. Atatürk'ün eliyle kurduğu yeni Ankara'yı sevmektedir. Atatürk'ün çoğu zaman gülmeye kapılarak çalıştığı ve okuduğu bu kütüphane'nin dolaplarını yüzerce cilt, Türkçe ve yabancı dillerde kitaplar dolmaktadır. Karşıda, ağaç işleme bir yazı masası, aynı ağaçtan bir yazı takımı, masa üzerinde kire bir dünya haritası duruyor. Yan da bağadan güzel bir abajur var. Atatürk, Türk Gençliğine tarihî hitabini bu masada yazmıştır.

Kütüphane'den izleri sivr bir kule ile örtülü yuvartak çatımsa odasına geçilir. Döşemesi siyahı yazın koyu nefis olan bu oda, Atatürk'ün

Çankaya - Atatürk Köşkü'nün Eski Durumu

Çankaya - Atatürk Köşkü'nün Bugünkü Durumu

en sevdiği odalardan biri. Büyük Nutuk'u okuyarak bu
 odaya gelmiş ve büyük nutuk'u okuyarak bu odanın
 adını almıştır. Bu odanın adı "Atatürk Odası" olarak
 belirlenmiştir. Atatürk Odası, Atatürk'ün doğduğu
 yere, Samsun'da doğmuş ve burada ilk eğitimini almıştır.
 Atatürk Odası, Atatürk'ün doğduğu yere, Samsun'da
 doğmuş ve burada ilk eğitimini almıştır. Atatürk Odası,
 Atatürk'ün doğduğu yere, Samsun'da doğmuş ve burada
 ilk eğitimini almıştır.

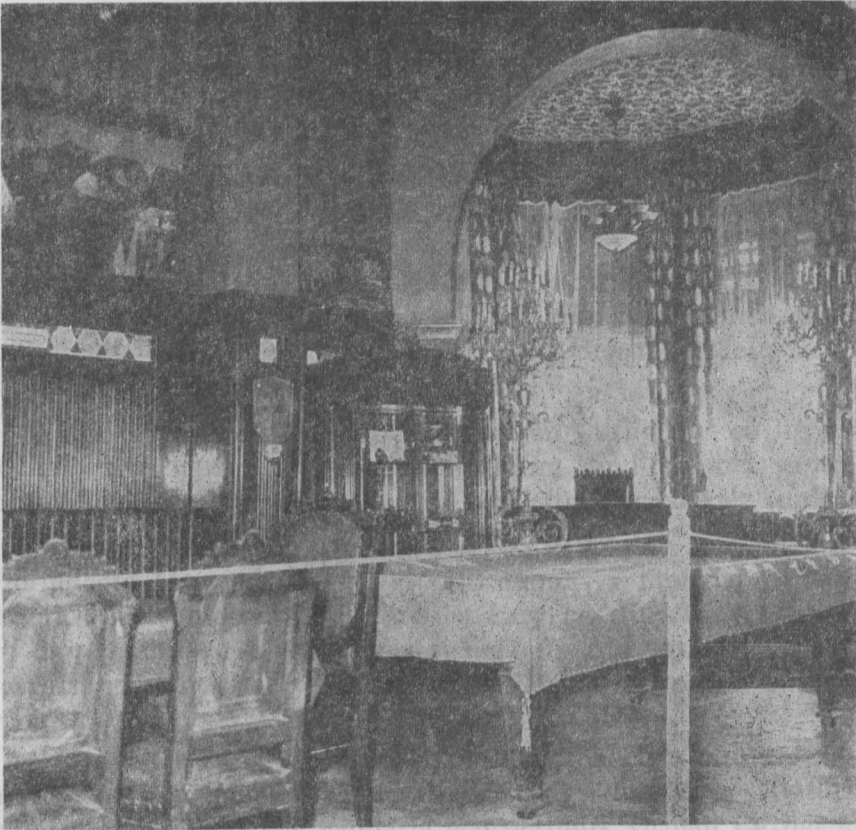
Atatürk'ün Dairesinde Atatürk'ün Yatak Odası, karvansaray
 divanı, Atatürk'ün doğduğu yere, Samsun'da doğmuş ve
 burada ilk eğitimini almıştır. Atatürk Odası, Atatürk'ün
 doğduğu yere, Samsun'da doğmuş ve burada ilk eğitimini
 almıştır. Atatürk Odası, Atatürk'ün doğduğu yere,
 Samsun'da doğmuş ve burada ilk eğitimini almıştır.

Atatürk'ün Dairesinde Atatürk'ün Yatak Odası, karvansaray
 divanı, Atatürk'ün doğduğu yere, Samsun'da doğmuş ve
 burada ilk eğitimini almıştır. Atatürk Odası, Atatürk'ün
 doğduğu yere, Samsun'da doğmuş ve burada ilk eğitimini
 almıştır. Atatürk Odası, Atatürk'ün doğduğu yere,
 Samsun'da doğmuş ve burada ilk eğitimini almıştır.

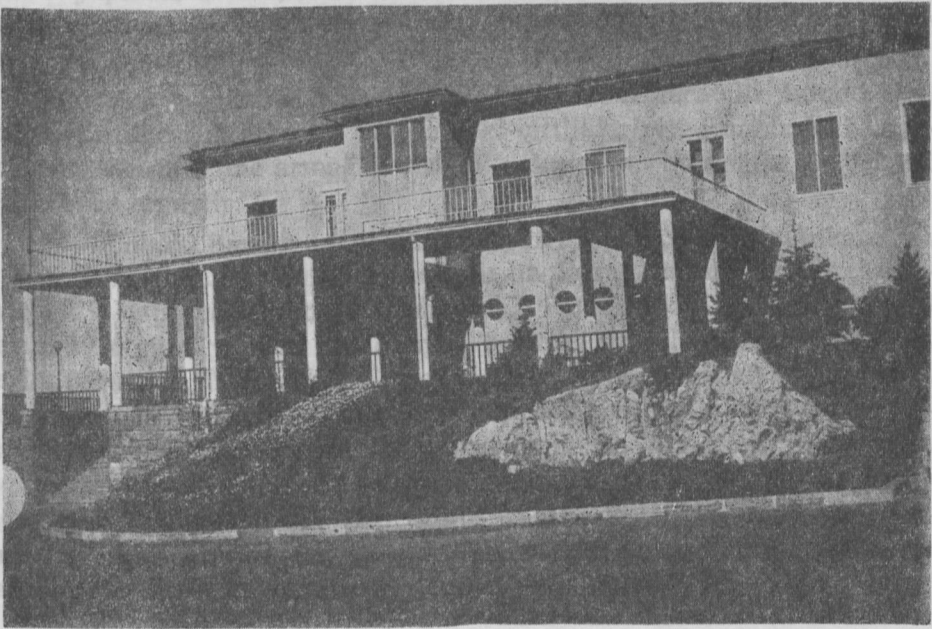

Atatürk'ün Dairesinde Atatürk'ün Yatak Odası, karvansaray divanı

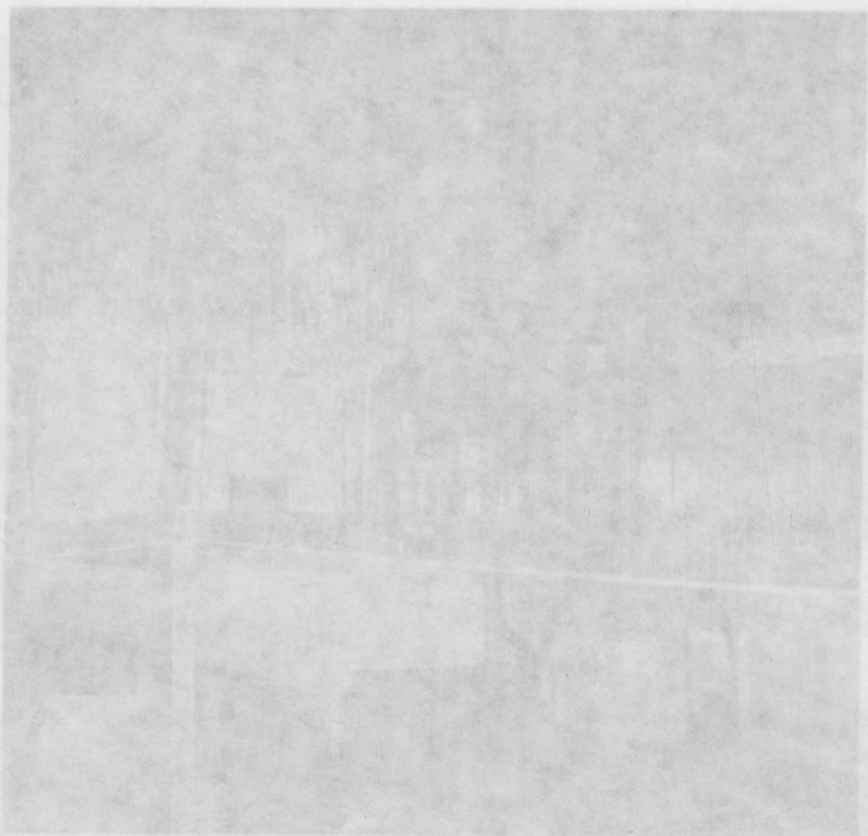

Çankaya - Atatürk Köşkü'nde Yemek Salonu

Ankara - Çankaya Cumhurbaşkanlığı Köşkü

Ansicht - Altes Köpferde Yemek Salonu

Ansicht - Çankaya Cumhuriyet Köpferde

ATATÜRK'ÜN ANKARA ORMAN ÇİFTLİĞİNDE VE ÇUBUK BARAJINDAKİ KÖŞKLERİ

Atatürk, başkent Ankara'nın 7 Km. batısındaki çorak topraklarda örnek bir çiftlik kurmayı düşünmüştü. Türk çiftçisine, toprak ve tabiat şartları olmasa dahi, bilgiyle, kararlılıkla çalışıldığı takdirde başarı sağlanabileceğini göstermek istiyordu.

Atatürk 5 Mayıs 1915 te kurduğu Orman Çiftliğinde, çiftliğin her türlü faaliyetiyle uğraşmış, bütün masraflarını kendi ödemiş, yaptırdığı iki köşkte günlerce, haftalarca kaldığı olmuştur. Bu köşkler şunlardır:

1 — **Marmara Köşkü** : Atatürk Orman Çiftliğinin güneyindeki tepeler üzerindedir. Marmara Köşkü iki katlı olarak yapılmıştır. Alt katında kemerlerle süslü bir revakı vardır. Üst katta, Atatürk'ün yatak odası, banyo dairesi, dinlenme ve çalışma salonları vardır. Atatürk'ün kullandığı eşyalar, mobilyası ve yatak takımları Köşk'te bir odada bulunmaktadır.

2 — **Orman Çiftliği Atatürk Köşkü** : Bu Köşk tek katlı ve kiremit çatılıdır. Çatının ortasında bir saat kulesi yükselmektedir. Atatürk'ün ölümünden sonra Köşk, ek yapılarla genişletilmiş, Orman Çiftliği idare binası yapılmıştır. Köşk'te, Atatürk'ün kullandığı eşyalar, Cumhurbaşkanlığı Çankaya Köşküne devredilmiş, burada yalnız, Atatürk'e ait çekmeceli bir masa bırakılmıştır.

Atatürk sağlığında, 11 Mayıs 1937 günü Marmara Köşkündeyken, Orman Çiftliğini, Silifke ve Yalova'daki çiftliklerini, içerisindeki köşkle birlikte milletine armağan ettiğini duyurmuş, bu bağışa ait belgeyi o gün imza etmiştir.

3 — **Çubuk Barajında Atatürk Köşkü** : Çubuk Barajı, Ankara'nın 11 Km. kuzeyinde Çubuk Çayı üzerindedir. Baraj Atatürk'ün direktifleriyle 1929 yılında yapılmaya başlanmış, 1936 yılında tamamlanarak, 3 Kasım 1936 günü yapılan bir törenle, Atatürk'ün eliyle hizmete girmiştir. Devlet parasıyla, Türk mühendisleri ve işçilerinin emeğiyle yapılan baraj, Ankara şehrinin içme suyu ihtiyacını karşıladığı gibi, Çubuk Çayının taşmasını önlemekte ve Ankara Ovasının sulanmasını da temin etmektedir. Ayrıca Ankara'nın en güzel mesire yerlerinden biridir. Baraj kapısının sağında şu kitabe okunur: **(Bu Çubuk Bendi, Türk Ulusunun ilk Cumhurbaşkanlığı Kemal Atatürk devrinde devlet merkezi Ankara'nın su ihtiyacını karşılamak üzere kurulmuştur. 1929-1936)**

Çubuk Barajı sırtları üzerine, Atatürk'ün zaman zaman dinlenmesi için küçük bir köşk yaptırılmış, Atatürk, Baraj'a geldikleri zaman bu Köşk'te dinlenmişlerdir. Atatürk'ün ölümünden sonra Köşk, bazı ek yapılarla genişletilmiş ve Baraj Müdürlüğü binası olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bugün Köşk'te Atatürk'ün baraj gezilerinde bindiği bir deniz motorundan başka, devrine ait hatıra eşya kalmamıştır.

Atatürk, başkent Ankara'nın 7 km. batısındaki Çorak tepelerinde örneğin bir çitlik kurması düşünülmüştü. Türk çitliğine, toprak ve tabiat şartları olmasa dahi, bilgisizce, katırlılıkla çapışıldığı takdirde başarı sağlanabileceğini göstermek istiyordu.

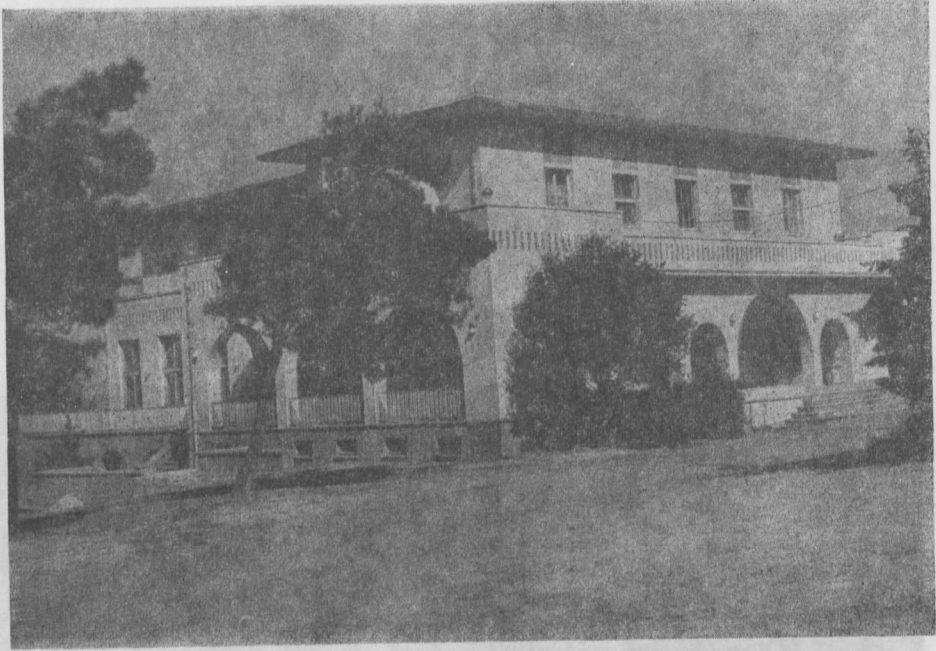
Atatürk 5 Mayıs 1915'te kurduğu Orman Çiftliğinde, çiftliğin her türlü faaliyetiyle uğraşması, bütün masraflarını kendi ödemiş, yaptırıldığı köşkte günlerce, haftalarca kaldığı olmuştur. Bu köşkte şunlardır:

1 — Marmara Köşkü : Atatürk Orman Çiftliğinin güneyindeki tepeler üzerindedir. Marmara Köşkü iki katlı olarak yapılmıştır. Alt katında kemerlerle süslenmiş bir revak vardır. Üst katında Atatürk'ün yatak odası, banyo odası, dinlenme ve çalışma salonları vardır. Atatürk'ün kullandığı eşyalar, mobilyalar ve yatak takımları Köşk'te bir odada bulunmaktadır.

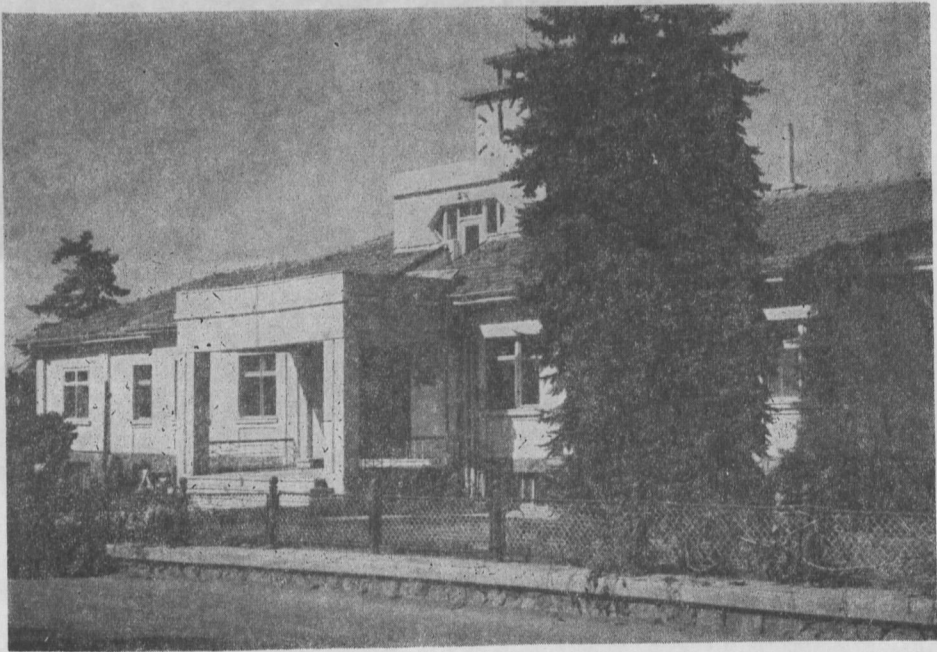
2 — Orman Çiftliği Atatürk Köşkü : Bu Köşk tek katlı ve kırmızı çatılıdır. Çatının ortasında bir saat kulesi yükselmektedir. Atatürk'ün ölümünden sonra Köşk, ek yapılarla genişletilmiş, Orman Çiftliği idare binası yapılmıştır. Köşk'te, Atatürk'ün kullandığı eşyalar, Cumhuriyet kanlı Çankaya Köşküne devredilmiş, burada yalnız Atatürk'e ait çekmece bir masa bırakılmıştır.

Atatürk sağlığında, 11 Mayıs 1937 günü Marmara Köşkündeyken Orman Çiftliğini, Siliçke ve Yalova'daki çiftliklerini, içerisindeki köşkte birlikte milletine armağan ettiğini duyurmuş, bu bağışa ait belgeyi o gün imza etmiştir.

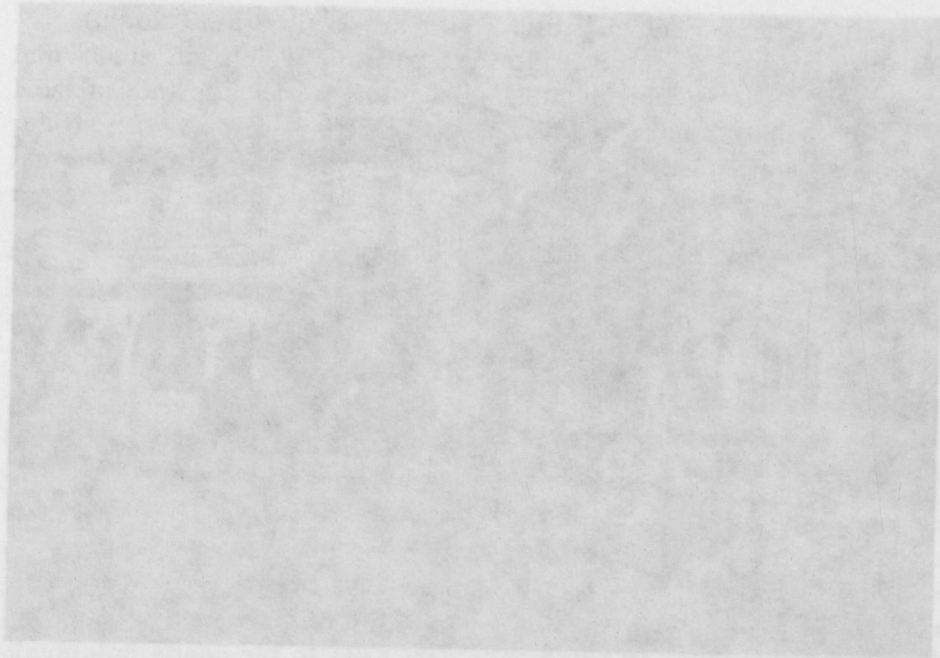
3 — Çubuk Barajında Atatürk Köşkü : Çubuk Barajı, Ankara'nın 11 km. kuzeyinde Çubuk Çayı üzerindedir. Baraj Atatürk'ün direktörlüğüyle 1929 yılında yapılmaya başlanmış, 1936 yılında tamamlanarak 3 Kasım 1936 günü yapılan bir törenle, Atatürk'ün eliyle hizmete girmiştir. Devlet parasıyla, Türk mühendisleri ve işçilerinin emeğiyle yapılan baraj, Ankara şehrinin içme suyu ihtiyacını karşıladığı gibi, Çubuk Çayının taşınmasını önlemekte ve Ankara Ovasının sulanmasını da temin etmektedir. Ayrıca Ankara'nın en güzel meşire yerlerinden biridir. Baraj kaptanının sağında şu kitabe okunur: (Bu Çubuk Barajı, Türk Ulusunun ilk Cumhuriyetçi Kemali Atatürk devletinde devlet merkezli Ankara'nın su ihtiyacını karşılamak üzere kurulmuştur. 1929-1936)

Ankara'da Atatürk'ün Marmara Köşkü

Ankara - Orman Çiftliği Atatürk Köşkü

Ansicht des Altars im Inneren des Klosters

Ansicht des Altars im Inneren des Klosters

ANKARA'DA ATATÜRK'ÜN KULÜBESİ

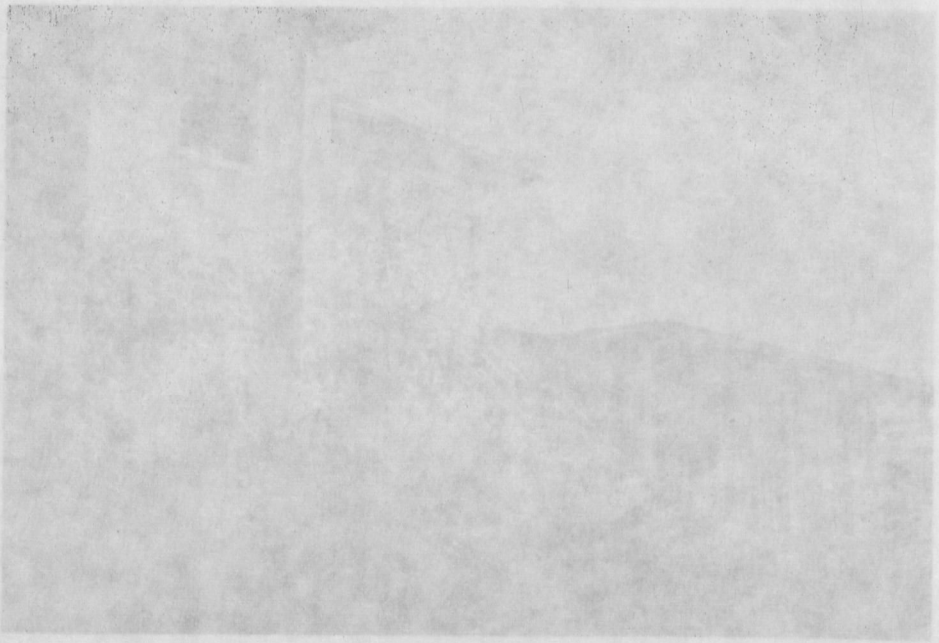
Ankara'da Orman Çiftliğine giden yolun sağındaki Söğütbeli Deresi ni, buradaki küçük koruluğu herkes bilir de, yine burada Atatürk'ün kendi eliyle yaptırdığı, günlerce oturup dinlendiği tek odalı kulübeciği çok kimse bilmez. Onüç çardaklı, tek kişinin sığabileceği bu küçük kulübe, bugün (Atatürk'ün dinlenme Evi) adıyla, eşyası ile birlikte korunmakta, zam

Ankara - Çubuk Barajında Atatürk Köşkü

Çubuk'daki söğüt ağacının altına çekiliyordu, Atatürk bu köşkte kahvesini yudunuyor, gazetelere göz geçiriyordu. Buradaki söğüt ve çamlardan çoğunu kendi eliyle dikirmişti. Toprakla uğrazmaktan, fidanlar dikmekten çok hoşlanırdı. Bahçevana emirler verir, Bazen bir botanik uzmanı gelir, ona neyin nasıl yettirileceği hakkında uzun uzun bilgiler aktarırdı. Kulübenin önündeki havuzun planlarını da Atatürk çizmişti.

Atatürk'ün ölümünden sonra, buradaki eşyalar olduğu gibi korunmuştur. Ortada, üzeri beyaz örtülü basur bir masa, üç basur örgü, kokuk, bir sehpa, sedirde minder ve yastıklar. Kulübeyi bir petrol lambası aydınlatmakta. Kahve ocağında Atatürk'e ait bir kahve takımı, birkaç porcelen tabak, çatal, kaşık ve bıçaklar yer almaktadır. Sediri Ömer Ladik

Antara - Çukür Barajında Aletliir Kükli

ANKARA'DA ATATÜRK'ÜN KULÜBESİ

Ankara'da Orman Çiftliğine giden yolun sağındaki Söğütözü Deresi'ni, buradaki küçük koruluğu herkes bilir de, yine burada Atatürk'ün kendi eliyle yaptırdığı, günlerce oturup dinlendiği tek odalı kulübeciği çok kimse bilmez. Önü çardaklı, tek kişinin sığabileceği bu küçük kulübe, bugün (Atatürk'ün dinlenme Evi) adıyla, eşyası ile birlikte korunmakta, zaman zaman buralara uğrayan ziyaretçilere gösterilmektedir.

Kulübenin yapılış hikâyesi de şöyle :

Yıl 1926. Atatürk Orman Çiftliğini kuruyor. Bir gün atına biner, çevreyi dolaşmaya başlar. Derken, ince bir derenin aktığı ve söğütlerin gölelediği buraya gelir. Derenin yamacındaki küçük bir kulübede oturan yaşlıca bir köylü, Atatürk'ü görür görmez yerinden fırlar, sevinçle karşılar. Söğüt ağaçlarının altına serdiği bir mindere oturtur, kavun karpuz ikram eder. Atatürk : (— Burası ne sakın, ne güzel bir yer böyle.. Benim de bir kulübem olsa, arasına gelip dinlensem..) der. Saf ve temiz yürekli köylü, Atatürk'ün içten gelen bu arzusuna şu karşılığı verir: (— Paşam, siz ne istersiniz de o olmaz. Emrediniz, bir kulübe de size yaptırılım, komşu oluruz.) Atatürk, memnun, gülümser. Gerçekten bu arzuyu duymaktadır. İki gün içinde bu kulübe yapılır.

Kulübe, tek katlı, tek odalı. Ancak bir kişinin girebileceği batıya açılan bir kapısı, bir kahve ocağı, iki penceresi, bir sediri var. Atatürk, zaman zaman bu kulübeye geliyor, sedire uzanarak dinleniyor, ya da hasır koltuğa oturarak, dirseklerini masaya dayıyor, uzun uzun düşünüyor, okuyor, bazan da notlar alıyordu. Çoğu zaman hasır koltuk kulübenin önündeki söğüt ağacının altına çekiliyor, Atatürk bu koltukta kahvesini yudumluyor, gazetelere göz gezdiriyordu. Buradaki söğüt ve çamlardan çoğunu kendi eliyle diktirmişti. Toprakla uğraşmaktan, fidanlar dikmekten çok hoşlanırdı. Bahçevana emirler verir, Bazen bir botanik uzmanı gibi, ona neyin nasıl yetiştirileceği hakkında uzun uzun bilgiler aktarırdı. Kulübenin önündeki havuzun planlarını da Atatürk çizmişti.

Atatürk'ün ölümünden sonra, buradaki eşyalar olduğu gibi korunmuştu. Ortada, üzeri beyaz örtülü hasır bir masa, üç hasır örgü koltuk, bir sehpa, sedirde minder ve yastıklar. Kulübeyi bir petrol lambası aydınlatmakta. Kahve ocağında Atatürk'e ait bir kahve takımı, birkaç porcelen tabak, çatal, kaşık ve bıçaklar yer almaktadır. Sediri örten Ladik

halı seccadesinin, Atatürk'e, annesi Zübeyde Hanımın hediyesi olduğu söylenmektedir.

Kulübenin duvarına Atatürk'ü burada hasır koltuğunda dinlenirken gösteren bir fotoğraf asılmıştır.

Atatürk'ün eliyle diktiği ağaçlar, şimdi büyümüş, kökleşmiş, püfür püfür esiyor. Bu ağaçların gölgesinde huzur ve sükun var.

Orman Bakanlığı bu kulübeye bir bekçi koymuş, gözü gibi koruyor. Ara sıra gelen ziyaretçilere kulübenin kapısı ardına açık..

Atatürk'ün Ankara'daki Kulübesi

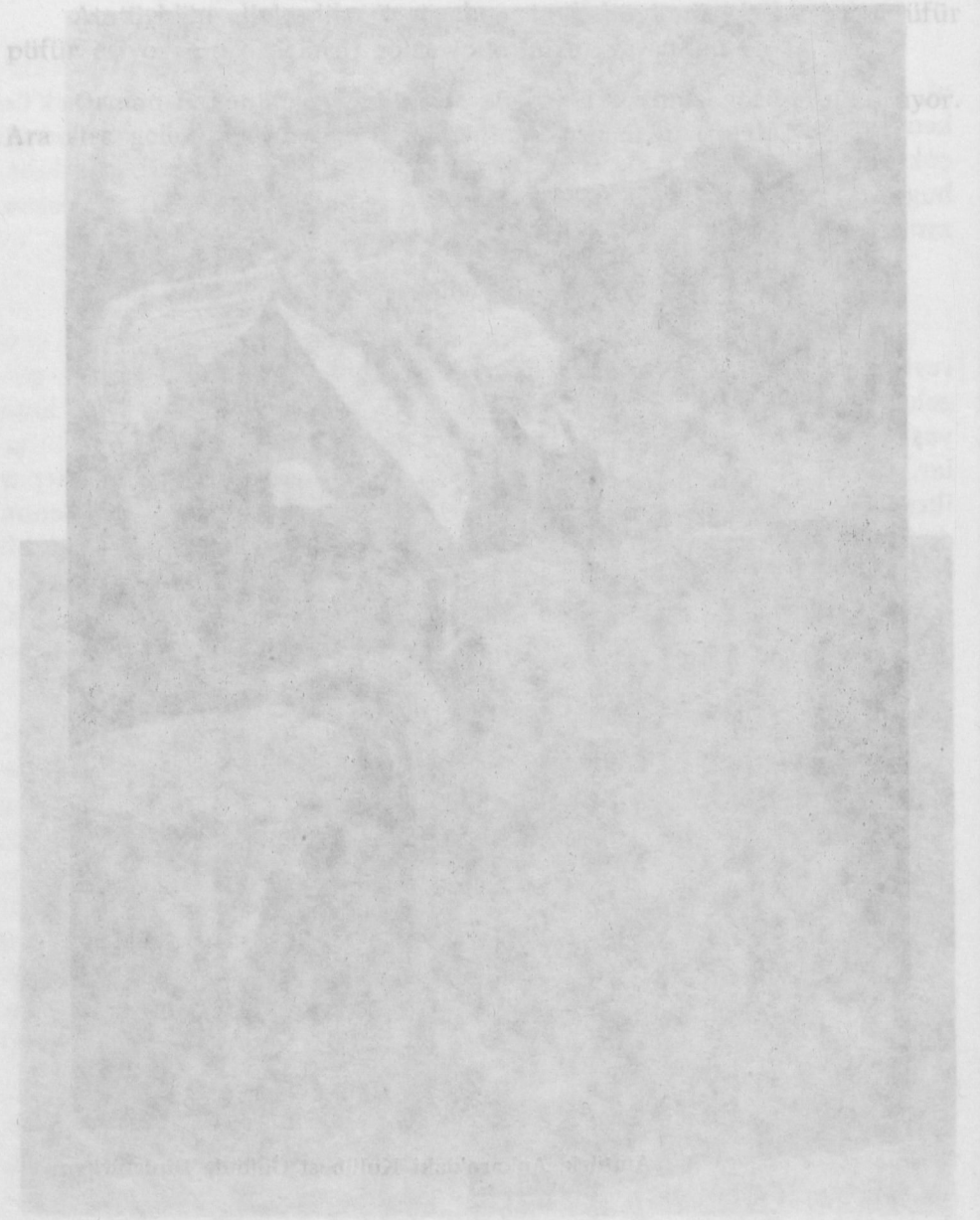

Atatürk, Ankara'daki Kulübesi Önünde Dinlenirken

Köşk, 2 katlıdır. Alt katın geniş bir salon ve çalışma odaları, üst katın yatak odaları, dinlenme ve banyo daireleri vardır. Atatürk'ün yatak odası ve banyosu, tüm eşyaları ve mobilyası ile muhafaza olunmaktadır.

halı seccadesinin, Atatürk'e, annesi Zübeyde Hanımın hediyesi olduğu söylenmektedir.

Kulübenin duvarına Atatürk'ü burada hasır koltuğunda dinlenirken gösteren bir fotoğraf asılmıştır.

Atatürk'ün Ankara'daki Kulübesi

YALOVA'DA ATATÜRK KÖŞKLERİ

Kaplıcaları ile ün yapan Yalova'ya Atatürk, ilk olarak 1927 yılında gelmiş, bundan sonra hemen her yıl, özellikle Temmuz - Ağustos aylarında gelerek kısa ve uzun süreler dinlenmiştir. 15 defa Yalova'ya gelen ve bu gelişlerinde toplam 3 aydan fazla bir süre Yalova'da kalan Atatürk, son olarak geldiği 22 Ocak 1938 tarihinde Termal Otelindeyken, kendisini ölüme götüren hastalığı teşhis edilmiştir.

Atatürk'ün Yalova'ya sık sık gelişleri, günlerce, haftalarca Yalova kaplıcalarında banyo almaları, dinlenmeleri üzerine, ayrı ayrı yerlerde köşkler yaptırılmış, ya da mevcut köşkların birinde misafir edilmiştir. Bu köşkler şöyledir :

1 — Millet Çiftliği Köşkü : Atatürk adına kurulan, sonra da Millete mal edilen Yalova Millet Çiftliğinde, 1929 yılında Atatürk için yaptırılmıştır. Dörtgen plânlı, iki katlı, yarı kârgir küçük bir yapı olan Köşkün ilk yapıldığı yeri, Atatürk beğenmemiş, şimdiki yerine çekilmiştir. Bu yüzden halk arasında «Yürüyen Köşk» adıyla da tanınmaktadır.

Atatürk Köşkünün alt katında geniş bir salon, üst katında Atatürk'e ait yatak odası vardır. Atatürk'ün kullandığı eşyalarla birlikte, Köşk, bugün bir müze olarak düzenlenmiş ve ziyarete açılmıştır.

2 — Baltacı Çiftliği Köşkü : Yalova Kaplıca'ları yolu üzerinde, bugün Devlet Üretim Çiftliği olan eski Baltacı Çiftliğinde, iki katlı, ahşap çatılı bir Köşk'tür. XIX, Yüzyıl sonlarında yaptırılmış, Atatürk Yalova gezileri sırasında, bu Köşk'te sık sık misafir olmuştur. Bugün Devlet Üretim Çiftliği idare binası olarak kullanılan Köşk'ün bir odası (Atatürk Odası) olarak tanzim edilmiştir. Oda'da Atatürk'ün hatıralarını taşıyan eşyalar korunmakta ve ziyaret edilmektedir.

3 — Cumhurbaşkanlığı Köşkü : Yalova'nın 12 Km. güneyindeki tarihi Yalova kaplıcalarının bulunduğu yerde, yüksekçe bir tepenin eteklerindedir. 1928 yılında Denizyolları İdaresince Cumhurbaşkanlığı Köşkü olarak yaptırılmış ve Atatürk kaplıcalarda banyo aldığı ve dinlendiği günlerde çok defa bu köşte kalmıştır.

Köşk, 2 katlıdır. Alt katta geniş bir salon ve çalışma odaları, üst katta yatak odaları, dinlenme ve banyo daireleri vardır. Atatürk'ün yatak odası ve banyosu, tüm eşyaları ve mobilyası ile muhafaza olunmaktadır.

4 — Yalova Termal'de Atatürk odası : Atatürk'ün emirleri ile Yalova'da 1934 yılında inşaatına başlanan Termal Oteli, ancak 1938 yılı Ocak ayında tamamlanabilmiş, 22 Ocak 1938 tarihinde özel treni ile Derince istasyonuna gelen Atatürk, oradan Yalova'ya gelmiş, otelin açılışında bulunarak ilk konuşu olmuştur. Burada özel dairelerinde 1 Şubat 1938 tarihine kadar 10 gün dinlenen Atatürk, banyo almış, banyodan sonra, özel doktoru Prof. Nihat Reşat Belger tarafından muayene ve hastalığı teşhis edilmiştir.

Yalova Termal Otelinin üst katlarındaki Atatürk'ün özel dairesine, yine özel bir asansörle çıkılmaktadır. Bugün (Atatürk'ün Yatak Odası) adı altında korunan dairenin bir holü, bir odası, bir de banyosu bulunmaktadır. Yatak odasında, Atatürk'ün ceviz bir karyolası vardır. Üzerinde bej renk bir yorgan örtülüdür. Odada üç koltuk, bir kanep, birkaç sandalye, bir de masa, masa üzerinde kristal bir sürahi ve iki bardağı yer almaktadır. Özel asansörle inilen Atatürk'e ait banyo dairesinin ise, bir dinlenme salonu, bir banyo havuzu, ayrıca masaj odaları ve mermer küvet bulunmaktadır.

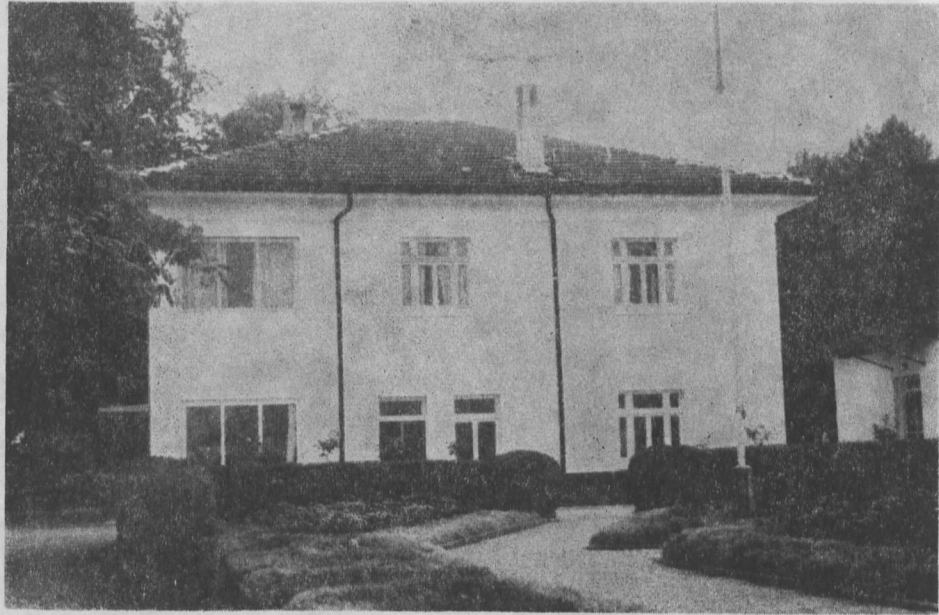
1 — Millet Çiftliği Köşkü : Atatürk adına kurulan, sonra da Milletlerarası Atatürk Yurtu olarak adlandırılan, 1929 yılında Atatürk için yaptırılmıştır. Dörtgen planlı, iki katlı, yan kâğıt köşük bir yapı olan köşkün ilk yapıldığı yarı, Atatürk beğenmemiş, şimdiki yerine çekilmiştir. Bu yüzden halk arasında «Yürüyen Köşk» adıyla da tanınmaktadır.

Atatürk Köşkünün alt katında geniş bir salon, üst katında Atatürk'e ait yatak odası vardır. Atatürk'ün kullandığı eşyaları birlikte, Köşk, bugün bir müze olarak düzenlenmiş ve ziyarete açılmıştır.

2 — Balıkesir Çiftliği Köşkü : Yalova Kaplıca'ları yolu üzerinde, bugün Devlet Üretme Çiftliği olan eski Balıkesir Çiftliğinde, iki katlı, ana kapı bir köşkün XIX. yüzyıl sonlarında yaptırılmış. Atatürk Yalova ziyaretinde bu köşkte sık sık mısır ölmüştür. Bugün Devlet Üretme Çiftliği idare binası olarak kullanılan Köşk'ün bir odası (Atatürk Odası) olarak tahsis edilmiştir. Oda'da Atatürk'ün hastahanesi taşıyan eşyalar korunmakta ve ziyarete edilmektedir.

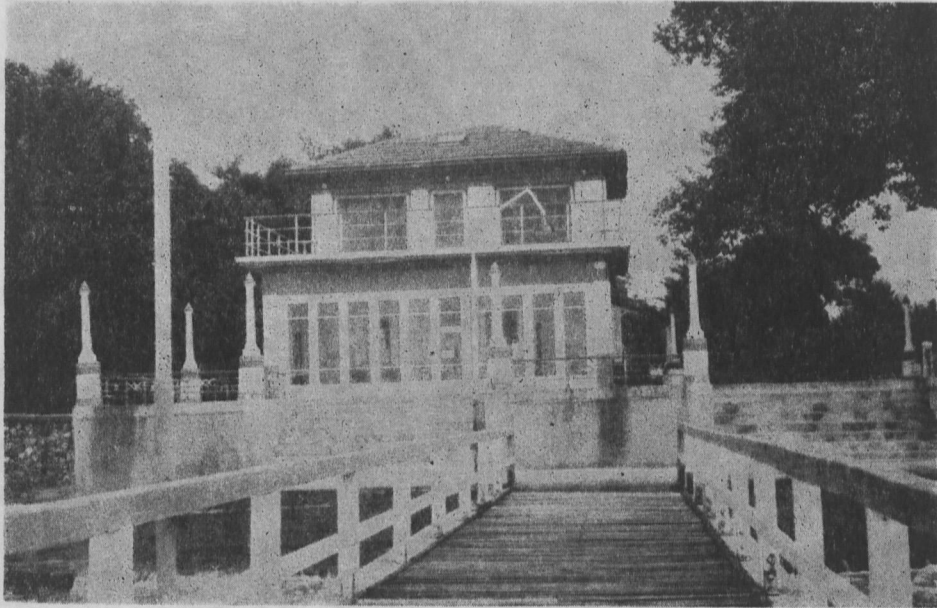
3 — Cumhuriyetçilik Köşkü : Yalova'nın 12 km. güneyinde bulunan Yalova Kaplıcalarının bulunduğu yerde, yüksekçe bir tepenin eteklerinde, 1928 yılında Denizyolları İdaresince Cumhuriyetçilik Köşkü olarak yaptırılmış ve Atatürk Kaplıcalarda banyo aldığı ve dinlendiği günlerde çok defa bu köşkte kalmıştır.

Köşk, 2 katlıdır. Alt katında geniş bir salon ve çeşitli odalar, üst katında yatak odaları, dinlenme ve banyo daireleri vardır. Atatürk'ün yatak odası ve banyosu, tüm eşyaları ve mobilyaları ile muhafaza olmaktadır.

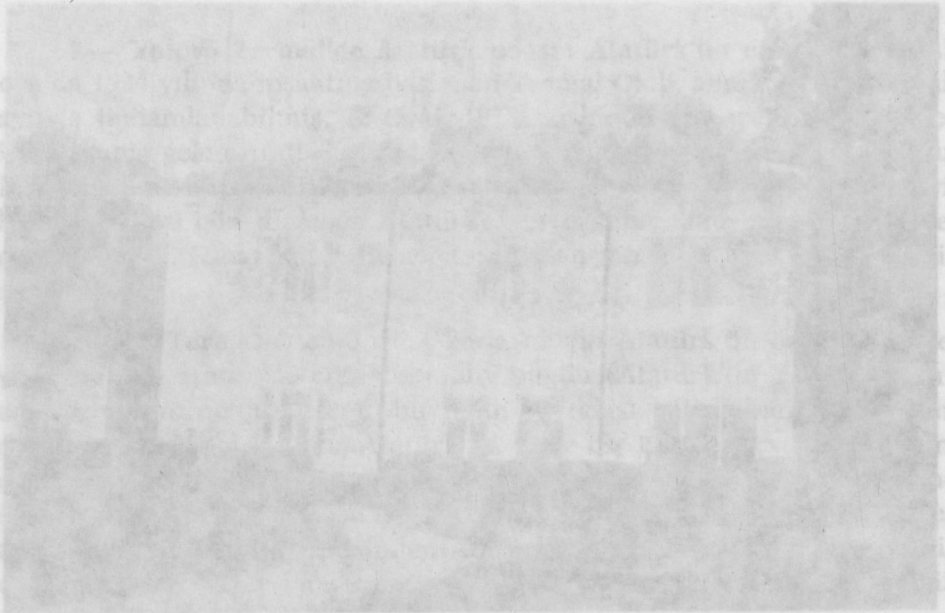

Yalova - Baltacı Çiftliğinde Atatürk'ün Misafir Olduğu Köşk

Yalova - Cumhurbaşkanlığı Köşkü

Yalova - Müllet Çiftliğinde Atatürk Köşkü

Yalova - Baltacı Çiftliğinde Atatürk'ün Misafir Oduğu Köşk

Yalova - Millet Çiftliğinde Atatürk'ün Köşkü

39

38

Yalova - Cumhurbaşkanlığı Köşkü

Yalova - Termal Oteli

Yalova - Cumhuriyetin Köskeni

Yalova - Tarihî Otel

14

İZMİR ATATÜRK EVİ

Büyük Zafer'den hemen sonra, Türk orduları yıldırım hızıyla Ege'ye doğru süzülürken Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Paşa da onlarla birlikte, Ege'nin yakılmış ve yıkılmış şehirlerine uğrayarak İzmir'e doğru ilerliyordu. Atatürk, Türk Ordularının İzmir'e girişinden bir gün sonra, 10 Eylül 1922 de, İzmir'e gelmiş, çoşkun törenlerle karşılanmış, 2 gün sonra, Göztepe'deki Muammer (Uşaklıgil) köşküne konuk olmuştu. Bu Köşk'te 29 Eylül 1922 akşamına kadar 19 gün kalan Atatürk, İzmir'e ikinci gelişi olan 27 Ocak 1923 te yine bu Köşk'te kalmış, Köşk sahibi Muammer (Uşaklıgil)'in kızı Lâtife Hanım'la bu Köşk'te evlenmişti.

Atatürk, 27 Temmuz ve 1 Ocak 1924 tarihlerindeki İzmir gezilerinde de yine Göztepe Köşkünde kaldı. Lâtife Hanım'dan boşandıktan sonra, İzmir'e gelişlerinde, İzmirliiler onu Gündoğdu semtinde, deniz kıyısındaki Naim Palas'ta misafir etmeğe başladılar. Bu ev, 1860 - 1862 yıllarında yaptırılmış, bir ara otel olarak kullanılmıştı. 1927 yılında İzmir Belediyesi, evi hazineden satın alarak Atatürk'e hediye etmiş, dayayıp döşemişti. Atatürk, 11 Ekim 1925 ten sonra 7 defa geldiği İzmir'de hep bu evde kaldı, birçok tarihî kararları bu evde verdi.

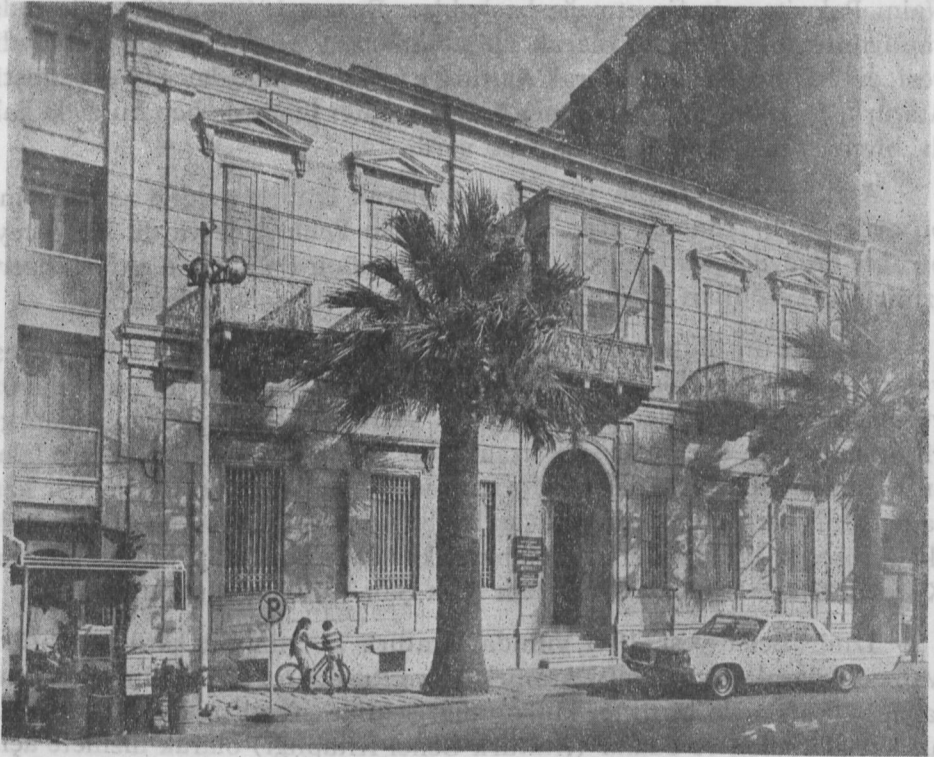
Atatürk, 22 Haziran 1934 te son olarak İzmir'e geldiği zaman yine bu evde kaldı. Yanında İran Şahı Rıza Şah Pehlevî de vardı. İki geceyi birlikte bu evde geçirerek, 24 Haziran 1934 günü Balıkesir'e gitmek üzere İzmir'den ayrıldılar. O günden sonra İzmir'e bir daha gelememişti.

Atatürk'ün ölümünden sonra, İzmir Belediyesi, Atatürk Evi'ni, eşyaları ile birlikte olduğu gibi korumuştur. Ev, iki katlı bir yapıydı. Ön yüzeyi mermer silmeler ve alınlıklarla süslüdür. Kemerli kapısından girildikten sonra, derinlemesine uzanan bir salona geçilir. Yanlarda odalar sıralanmıştır. Üst kata iki taraflı mermer bir merdivenle çıkılır. Üst katta da geniş bir salon, denize bakan bir balkonu ve balkon odası, iki yanda iki geniş oda bulunmaktadır. Güneydeki oda, Atatürk'ün yatak odasıdır. Kuzeydeki ikinci odada İran Şahı Rıza Şah Pehlevî kalmıştır.

İzmir Belediyesi, 1941 yılında, Atatürk Evi'nin üst katını (Atatürk Müzesi) olarak düzenlemiş, Atatürk'ün ve Rıza Şah Pehlevî'nin yatak odalarını, eşyaları ile birlikte, kullanıldığı şekilde sergilemişti. 1952 yılında alt kattaki salon ve odalar (Atatürk Genel Kitaplığı) olarak hizmete açılmıştı. O günlerde, Atatürk'ün İzmir'de bindiği kayık, girişteki merdiven

altında sergilenmiş, üst kat Atatürk Müzesi ise, Atatürk'ün fotoğrafları, konsol ve aynalar, heykeller, tablolar ve halılarla donatılmıştı. 1937 yılında, Atatürk Kitaplığı, buradan yeni binasına taşındığı zaman, Atatürk Evi, yeniden Atatürk Müzesi olarak düzenlenmek üzere Kültür Bakanlığına devredilmiştir.

İzmir Atatürk Evi, bugün onarılmakta ve Atatürk Müzesi olarak düzenlenmektedir.

İzmir'de Atatürk Evi (Atatürk Müzesi)

BURSA'DA ATATÜRK KÖŞKÜ (Atatürk Müzesi)

Atatürk, Bursa'ya çeşitli tarihlerde 13 kez gelmişti. Çoğu zaman dinlenmek üzere geldiği Bursa'da geçen günlerini hesaplayacak olursak, tamamı 2 ay 20 gün 4 saat tutuyor. Bursa bu yönüyle şanslı şehirlerimizden biri. Atatürk, İstanbul (Yalova dahil), Ankara, İzmir, Sivas'tan sonra ençok Bursa'da kalıyor.

Atatürk'ün Bursa'ya ilk gelişleri, Büyük Zafer'den hemen sonra, 16 Ekim 1922 tarihine rastlar. O tarihte 12 gün kaldığı Bursa'da, İsmet (İnönü), Fevzi (Çakmak), Kâzım (Özalp) paşalarla birlikte Hünkâr Köşkü'nde misafir edilmişlerdi. Daha sonra, 20 Ocak 1923 günü ikinci defa Bursa'ya geldiğinde Çekirge'deki, şimdi Atatürk Müzesi olan ve Atatürk Köşkü diye tanınan Köşk'te kaldı. Çekirge'deki Çelik Palas'ın bitişiğinde bulunan bu Köşk'te o güne kadar Miralay Mehmed Bey oturuyordu. Atatürk'ün Bursa'ya geleceği günlerde Bursa Belediyesi bu Köşkü sahibinden satın alarak dayayıp döşemiş ve Atatürk'e hediye etmişti. Şimdi Atatürk'ün Bursa'da bir Köşkü vardı ve Atatürk kendi köşkünde kalıyordu.

Atatürk, Dumlupınar'da düzenlenen Büyük Zafer'in ikinci yıldönümü törenlerinden bir gün sonra, 31 Ağustos 1924 te Bursa'ya tekrar geldi. Bu kerre yanında eşi Lâtife Hanım da vardı. Doğruca kendi Köşküne gitti. Eşiyle birlikte yerleşti. Lâtife Hanım, Köşkü çok beğenmişti. Köşkte 12 gün dinlendiler.

Bundan sonra Atatürk, Bursa'ya 10 kez daha geldi. Uzun ve kısa süreler kaldı. Her gelişinde Çekirge'deki bu köşkünde kalıyor, çoğu zaman toplantılarını Köşk'te yapıyordu. Son gelişi, 1 Şubat 1938 tarihi idi. Yalova'daki Otel Termal'in açılışını yapmıştı. Yanında Başbakan Celâl Bayar, İçişleri Bakanı Şükrü Kaya, Bayındırlık Bakanı Ali Çetinkaya, Ekonomi Bakanı Şakir Kesebir, Orgeneral Fahrettin Altay ve Ali Fuat Cebesoy da vardı. O gün Bursa'lılar, ilk defa Atatürk'ü neşesiz gördüler. Yüzü soluktu, rahatsız olduğu her halinden anlaşılıyordu. Atatürk, doğruca, yapımı tamamlanmış ve işletmeye açılmış bulunan Çelik Palas'a gitti. Özel dairesine çekildi. Ertesi gün Sümerbank Merinos Fabrikası'nın açılış töreni vardı. Törende bulunduktan ve Fabrikayı işletmeye açtıktan sonra, Bursa Belediye Başkanı Neşet Kiper'e bir mektup verdi. Mektup'ta, Atatürk, Bursa'lıların kendisine karşı gösterdikleri sevgi ve bağlılığa teşekkür ediyor, Çelik Palas'taki hissesi ile Bursa'lıların kendisine hediye ettikleri Köşkü, Belediyeye bağışladığını yazıyordu. Belediye Başkanı bu mektubu o gün okudu. Salon alkıştan inliyordu.

Atatürk, artık bir daha Bursa'ya gelemedi.

Atatürk'ün ölümünden sonra Bursa Atatürk Köşkü, Çelik Palas'ın ek bir binası olarak Emekli Sandığı'na geçti. Daha sonra (Atatürk Müzesi) olarak ziyarete açılmak üzere, 1965 yılında onarıma alındı. Onarımdan sonra, Millî Eğitim Bakanlığına devredildi. 1973 yılında da (Atatürk Müzesi) adıyla ziyarete açıldı.

Geniş bir bahçe içerisinde bulunan Bursa Atatürk Köşkü, çatısı ile birlikte 3 katlıdır. İlk kattaki salon ve odalar bugün Atatürk resimleri ve Atatürk'ün kullandığı eşyalarla sergilenmiştir. İkinci katta, Atatürk'ün yatak odası, çalışma salonu, banyosu vardır. Buradaki eşyalardan çoğu, Atatürk'ün zamanına aittir. Üçüncü kat, misafirhane olarak kullanılmaktadır.

Bursa Atatürk Köşkü, aynı zamanda son devir Köşk mimarisinin seçkin bir örneği olarak'ta Bursa'yı süslemektedir.

**Bursa'da Atatürk Köşkü
(Atatürk Müzesi)**

ve 2,5 metre genişliğinde bir salon ve bu salonun ortasında, üçüncü kattan çıkıp, çatı katına çıkan bir merdiven, helikopter vardı. İkinci katta, merdivenden çıkınca sağ tarafa isabet eden odada yatıyordum. Odanın mefruşatı, bir karyola, bir konsol, bir yuvarlak orta masası ve

Atatürk, artık bir daha Bursa'ya gelemedi.

Bursa'da Atatürk Müzesi
(Atatürk Müzesi)

ERZURUM ATATÜRK EVİ

19 Mayıs 1919 da Samsun'a çıkan Atatürk, Amasya, Tokat, Sivas, Erzincan yoluyla 3 Temmuz 1919 tarihinde Erzurum'a gelmiş, doğruca (Mevkii Müstahdem Kumandanlığı) na misafir olmuştu. Bu bina, Cumhuriyet caddesinde Cinisli'lere ait bir konaktı. Atatürk, 9 Temmuz 1919 tarihine, yani askerlikten ayrılışına kadar hem bu binada Erzurum Kongresinin hazırlıkları ile meşgul olmuş, hem de yanbaşındaki Gözübüükler'in evinde oturmuştu. Atatürk, ordudan ve askerlikten ayrılır ayrılmaz, ayrı bir eve taşınmayı kararlaştırmış, bu sırada istifa eden Erzurum Valisi Münir (Akkaya) nın Yukarı Mumcu Mahallesiindeki iki katlı, kârgir binası hemen tutularak arkadaşları ile birlikte buraya taşınmıştı. 8-9 Temmuz 1919 dan 29 Ağustos 1919 da Sivas'a gidinceye kadar Atatürk, 52 gün bu konakta oturmuş ve çalışmıştı.

Atatürk'ün oturduğu bu ev, 12 Mart 1919 da «emval-i metruke» arasında devlete geçmiş. Atatürk'ün Erzurum'dan ayrılışından sonra da Vali Konağı olmuştu. Cumhuriyet'ten sonra Erzurum'lular, bu evi Atatürk'e armağan etmişlerdi. Atatürk'ün ölümünden sonra, kızkardeşi Makbule Atadan'a geçen Atatürk Evi, onun tarafından Çocuk Esirgeme Kurumu'na bağışlanmıştır. Bugün çocuk yuvası olarak kullanılmaktadır.

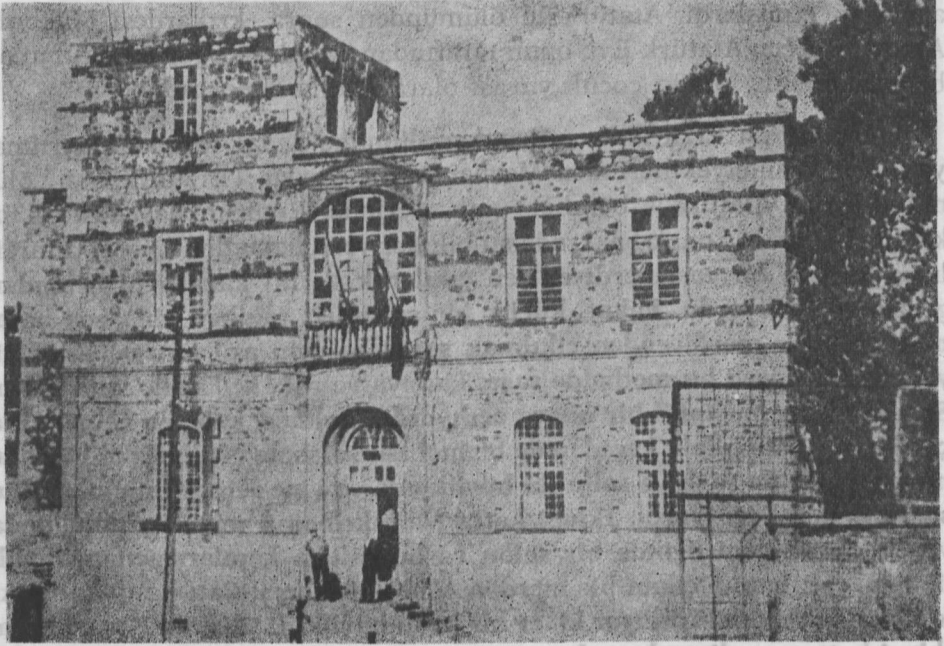
Atatürk'ün Erzurum'a gelişinden ölümüne kadar yanından ayrılmayan, eski milletvekillerinden Mazhar Müfit Kansu, (Erzurum'dan ölümüne kadar Atatürk'le beraber) adlı eserinde, Erzurum'da Atatürk'ün kaldığı bu tarihî konak hakkında şu bilgiler verilmektedir. (Eve, iki taraflı ve genişçe bir taş merdiven'den çıkılarak ve iki kanatlı bir kapıdan geçilerek giriliyordu. Fakat, küçük bir sahanlığı takiben yine beş basamaklı taş bir merdivenden çıkılmak suretiyle evin asıl antresine geliniyordu. Taş döşeli bu methalde sağa, karşıya ve sola açılan üç kapı vardı. Sağdaki kapı müstakil bir odaya açıyordu. Soldaki kapıdan ikinci kata çıkılıyordu. Karşıdaki kapıdan da birinci kat sofasına giriliyordu. Bu sofa'nın üzerinde de sağlı ve sollu iki büyük oda ve yine ikinci kata çıkan hususi bir merdiven vardı. İkinci katta ise takriben 6 metre uzunluğunda ve 2,5 metre genişliğinde bir salon ve bu salona kapıları açılan büyük üç oda, çatı katına çıkan bir merdiven, helâlar vardı. Çatı katında da iki küçük oda vardı. Görülüyor ki, ev bir hayli büyüktü. Mustafa Kemal Paşa. ikinci katta, merdivenden çıkınca sağ tarafa isabet eden odada yatıyordu. Odanın mefruşatı, bir karyola, bir konsol, bir yuvarlak orta masası ve

birkaç iskemleden ibaretti.. Salonda da onbeş-yirmi kişinin etrafında toplanabileceği uzun bir tahta masa ile yirmi kadar sandalya vardı ki, bu masa etrafında hem çalışır, hem de hep bir arada yemek yerdik..) (S. 98)

Atatürk'ün Erzurum Kongresi günlerinde, en heyecanlı günlerini yaşadığı ve 52 gün kaldığı bu tarihî ev, (Atatürk Müzesi) olarak ziyarete açılması için çalışmalar yapılmaktadır.

19 Mayıs 1919 da Samsun'a çıkan Atatürk, Amasya, Tokat, Sivas, Erzurum yoluyla 3 Temmuz 1919 tarihinde Erzurum'a gelmiş, doğrudan (Mevkii Müstahdem Kumandanlığı) ne misafir olmuştu. Bu birleşik Cumhuriyet tarihinde Cinsîlere ait bir konaktır. Atatürk, 9 Temmuz 1919 tarihinde, yani askerlikten ayrışmasından sonra bu binada Erzurum Kongresi'ne başkanlık etmiş, hem de yarıbaşında Gözaltı'da, resmî başkanlık ile meşgul olmuş, hem de askerlikten ayrıştı, ayrılmaz, in cinde oturmuştu. Atatürk, orduhan ve askerlikten ayrıştı, ayrıştı, ayrı bir eve taşınması kararlaşmıştı, bu sırada istifa eden Erzurum Valisi Münter (Akkaş) nun Yükkarı Muncu Mahallesindeki iki katlı, katır biçiminde hem menen tutulmuş askerlerin ile birlikte buraya taşınmıştı. 8-9 Temmuz 1919 dan 29 Ağustos 1919 da Sivas'a gidinceye kadar Atatürk, 52 gün bu konakta oturmuş ve çalışmıştı.

Atatürk'ün oturduğu bu ev, 12 Mart 1919 da «emval-i metruke» olarak devlete geçmiştir. Atatürk'ün Erzurum'dan ayrıştıktan sonra da Vali Konaksı olmuştu. Cumhuriyet'ten sonra Erzurum'lular, bu evi Atatürk'ün

Erzurum'da Atatürk Evi

İSTANBUL FLORYA ATATÜRK DENİZ KÖŞKÜ

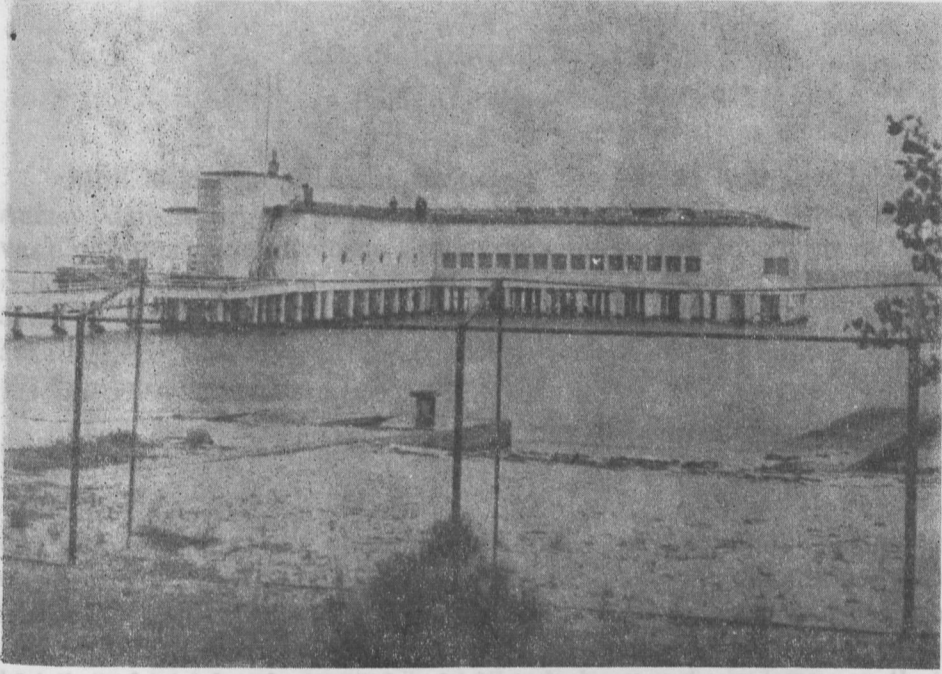
28 Haziran 1935 günü özel treniyle İstanbul'a gelen Atatürk, o gün Haydarpaşa'dan Dolmabahçe'ye, oradan da Florya'ya geçerek, İstanbul'un bu güzel plajında kendisi için İstanbul Belediyesi tarafından yaptırılmakta olan Deniz Köşkü inşaatını gezmiş ve beğenmişti. 1-7 Temmuz 1935 tarihleri arasında İstanbul'da bir hafta kalan Atatürk Moda Deniz Yarışlarını takip etmiş ve Florya'da halkın arasında birkaç kere denize girmiştir. Kısa bir süre sonra tamamlanan Florya Deniz Köşkü İstanbul Belediyesince Atatürk'e armağan edilmiştir.

Atatürk, 16 Haziran 1936 günü motorla Dolmabahçe Sarayından Florya'ya giderek, 28 Temmuz 1936 tarihine kadar 42 gün çalışmalarını bu Köşk'te sürdürmüştür. 29 Temmuz 1936 da birkaç günlüğüne Ankara'ya gelen Atatürk, TBMM de (Montreux Antlaşması) nın görüşmelerinde bulunduktan sonra, 3 Ağustos 1936 günü tekrar İstanbul'a gelmiş, birkaç gün daha dinlenmiştir.

Atatürk, ayrıca 13 Haziran 1937 de 6 gün, 28 Haziran - 25 Temmuz 1937 tarihleri arasında da 28 gün daha Florya Deniz Köşk'ünde çalışarak dinlenmiş, gerektiğçe denize girmiştir. Onun Florya'yı son ziyareti, 28 Mayıs 1938 tarihine rastlamaktadır.

Florya Atatürk Deniz Köşkü, sahilden 70 m. ilerde, kazıklar üzerindedir. Köşk, bir iskele yolu ile kıyıya bağlanmaktadır. Projeleri Y. Mimar Seyfi Arıkan tarafından hazırlanmıştır. Bugün Millî Saraylar İdaresinin elinde Cumhurbaşkanlığı Köşkü olarak kullanılan Florya Deniz Köşkü'nün geniş bir salonu, kütüphanesi, dinlenme ve yatak odaları, banyosu vardır.

Florya'da, ayrıca eski Ayastafonos Manastırı'na ait kalıntıların bulunduğu geniş alanda, Atatürk'ün emriyle bir koruluk meydana getirilmiş, çamların süslediği bu koruluğa (Atatürk Korusu) adı verilmiştir. Florya Bahçesi de halka açık park olarak düzenlenmiştir.

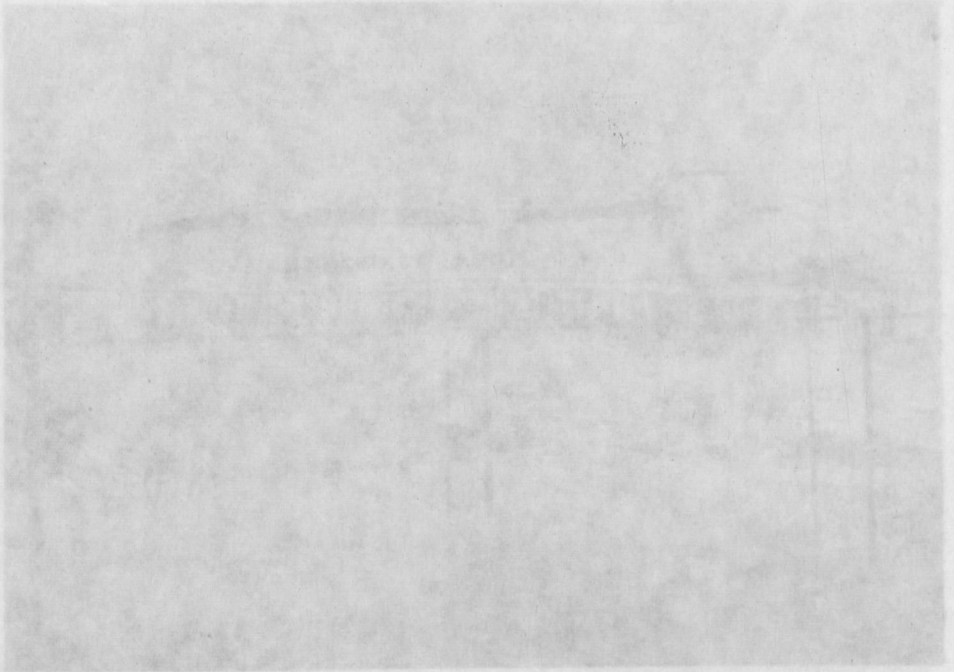

Florya Cumhurbaşkanlığı (Atatürk) Köşkü

bitişik öteki odalar da Atatürk tarafından kullanılmaktaydı. Kongre delegeleri ise, Sivas'ta çalışmalarını sürdürüyorlardı.

Sivas Kongresi 4 Eylül 1919-11 Eylül 1919 tarihleri arasında çalışmalarını sürdürecektir. Önemli kararlar alınır ve dağılır. Atatürk, Kongreden sonra, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Temsil Heyeti Başkanı olarak Sivas'ta çalışmalarına devam ediyor. Bu çalışmalarını 18 Aralık 1919 tarihine kadar uzadı. Temsil Heyeti, Ankara'da çalışmayı uygun bulunca, Atatürk de Sivas'tan ayrıldı.

Atatürk, Cumhuriyetin ilânından sonra, 5 kez daha Sivas'a geldi. Yanında eşi Lâife Hanım olduğu halde, 27 Eylül 1924 sabahı Sivas'a geldiği zaman yine Lise'de hazırlanan odada kaldı. Erzurum dönüşü 12 Ekim 1924 te geceyi yine bu odada geçirdi. Harf inkılabı günlerinde yaptığı Doğu Anadolu gezisinde, 19 Eylül 1928 günü Sivas'a geldiği zaman, Lise'de Kongre Müzesi olarak düzenlenen salonu görmüş ve ilgililere teşekkür etmiştir. O geceyi Vali Konakında geçirdi. 20 Kasım 1930 da Sivas'a geldiği zaman yine Vali Konakına misafir oldu. Atatürk'ün Sivas'a son gelişi, 13 Kasım 1937 dir. O gün Sivas'ta fazla durmamış, özel treni ile Çetinkaya'ya hareket etmiştir.

Flora-Cambridge (Aster) Kübel

SİVAS - KONGRE BİNASI

(4 Eylül Atatürk Müzesi)

Milli Mücadele yıllarının başlangıç döneminde, Kongre dolayısıyla Amasya'dan Erzurum'a gitmekte olan Atatürk, 27 Haziran 1919 günü Sivas'a uğramış, geceyi Kolordu Komutanlığında geçirmişti. Erzurum Kongresi'nden sonra, Sivas Kongresini açmak üzere Atatürk, 2 Eylül 1919 da Sivas'a tekrar geldi. Kongrenin yapılacağı Sivas Lisesi'nde, kendisi ve arkadaşları için odalar ayrılmıştı. Lise'ye yerleşti. Sivas Kongresi, 4 Eylül 1919 da burada açıldı.

Sivas Lisesi, 1894 yılında (İdarî) olarak yaptırılmış, daha sonra (Sultanî) olmuştu.

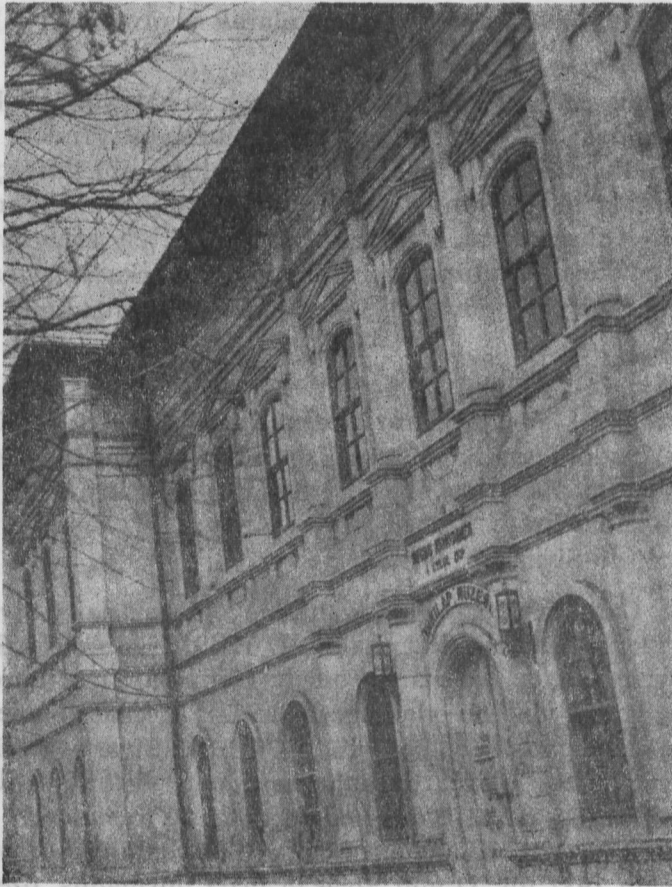
Sivas Kongresi günlerinde, Lise'nin Taşlı Sokak yönündeki kapısından girişte, soldaki iki oda, emniyet karakoluna, bu yöndeki ilk büyük odası yemek salonuna, öteki odalar da kiler, depo gibi ihtiyaçlara ayrılmıştı. Üst kattaki büyük sınıf Kongre Salonu, yanındaki iki oda ise Atatürk'ün Yatak Odası olarak kullanılmış, bir oda telgrafhaneye, salona bitişik öteki odalar da Atatürk'le birlikte bulunan arkadaşlarına verilmişti. Kongre delegeleri ise, Sivas'ta Şekeroğlu İsmail efendinin konağında kalyorlardı.

Sivas Kongresi 4 Eylül 1919 - 11 Eylül 1919 tarihleri arasında çalışmalarını sürdürerek, önemli kararlar almış ve dağılmıştı. Atatürk, Kongreden sonra, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Temsil Heyeti Başkanı olarak Sivas'ta çalışmalarına devam ediyordu. Bu çalışmalarını 18 Aralık 1919 tarihine kadar uzadı. Temsil Heyeti, Ankara'da çalışmayı uygun bulunca, Atatürk de Sivas'tan ayrıldı.

Atatürk, Cumhuriyetin ilânından sonra, 5 kez daha Sivas'a geldi. Yanında eşi Lâtife Hanım olduğu halde, 27 Eylül 1924 sabahı Sivas'a geldiği zaman yine Lise'de hazırlanan odada kalmıştı. Erzurum dönüşü 12 Ekim 1924 te geceyi yine bu odada geçirdi. Harf İnkılabı günlerinde yaptığı Doğu Anadolu gezisinde, 19 Eylül 1928 günü Sivas'a geldiği zaman, Lise'de Kongre Müzesi olarak düzenlenen salonu görmüş ve ilgililere teşekkür etmişti. O geceyi Vali Konağında geçirdi. 20 Kasım 1930 da Sivas'a geldiği zaman yine Vali Konağına misafir oldu. Atatürk'ün Sivas'a son gelişi, 13 Kasım 1937 dir. O gün Sivas'ta fazla durmamış, özel treni ile Çetinkaya'ya hareket etmişti.

Cumhuriyetin ilanından hemen sonra Sivas lisesinde düzenlenen (4 Eylül Atatürk Müzesi ve Atatürk'ün Yatak Odası) nda :

Kongrede, Atatürk'ün kullandığı yazı masası, koltuğu ve yazı takımları, Kongre Kürsüsü, delegelerin oturdukları üzerinde adları yazılı sıralar, halı ve seccadeler, koltuk ve kanapeler, telgraf makinesi ve telefon, belgeler ve fotoğraflar, Atatürke ait karyola, yatak ve sofraya takımları, koltuklar, halı ve seccadeler, ayna vs, sergilenmektedir.

Sivas - 4 Eylül ve Atatürk Müzesi

İZMİT'TE ATATÜRK'ÜN KALDIĞI AV KÖŞKÜ (İZMİT MÜZESİ)

Atatürk, Büyük Zafer'den önce, Kocaeli Gurubunu denetlemek üzere, 16 Haziran 1922 günü Beypazarı, Nallıhan, Göynük yolu ile Geyve'ye gelmiş, geceyi Belediye Başkanı Rasim (Turhan)ın evinde geçirmişti. Ertesi günü, Geyve'lilerle görüşükten sonra, Adapazarı'na gelerek, Askerlik Şubesi Başkanı Binbaşı Baha Bey'in evinde konuk olan annesi Zübeyde Hanım'la buluşmuş, ana-oğul sarmaş dolaş olmuşlardı. Atatürk, o geceyi de annesinin yanında geçirdikten sonra ertesi 18 Haziran 1922 günü, Türk dostu Fransız yazarı Claude Farrère ile görüşmek üzere İzmit'e hareket etmişti.

İzmit'te, Atatürk-Claude Farrère görüşmesi, Milli Mücadele tarihimizde önemli bir olaydır. Atatürk, o gün, İzmit'te çöşkun gösterilerle karşılandıktan sonra, İzmit'liler tarafından, halkın saray adını verdiği, meşhur Av Köşk'ünde misafir edilmiştir.

İzmit Av Köşkü, 1874 yılında Sultan Abdülaziz için yaptırılmış, iki katlı küçük bir saraydı. Abdülaziz'in çevrede avlandığı zaman dinlenmesi için yaptırılmıştı. Atatürk'ün İzmit'e geleceği duyulunca, İzmit'liler kendisine bu Köşkü hazırlamışlardı. Atatürk, köşkün üst katında, merdivenin solundaki odada kalmıştı. Claude Farrère de, Hafız Rüştü Konağında misafir ediliyordu.

Atatürk, Büyük Zafer'den sonra 16 Ocak 1923 te İzmit'e tekrar geldi. İzmit'e gelen Claude Farrère'i iskelede karşıladı. Öğleden sonra, Av Köşkü'nün bahçesindeki çayda tekrar bir araya gelerek karşılıklı konuşmalar yaptılar. Atatürk, geceyi Av Köşkünde geçirdikten sonra Adapazarı'na, oradan da, annesi ile birlikte Ankara'ya döndü.

Atatürk, Büyük Zafer'den sonra 16 Ocak 1923 te İzmit'e tekrar geldi. İstanbul gazetelerinin bazı başyazarları Atatürk'le görüşmek isteğinde bulunmuşlardı. Bu istek üzerine Atatürk, İzmit'te bir basın toplantısı yapmayı kararlaştırdı. Doğruca, yine kendisi için hazırlanan Köşk'e geldi. Akşam yemeğinden sonra, Basın toplantısı yaptı. Toplantı gece yarısından sonra, ertesi günü 17 Ocak 1923 sabah saat üçe kadar sürmüştü. Toplantıdan sonra odasına çekildi. Öğleye kadar dinlendi. Öğleden sonra, heyetleri kabul etti. Ertesi gün Yarımca ve Hereke'deki askeri birlikleri denetledi. 19 Ocak 1923 günü İzmit'ten ayrılarak Bilecik'e uğurlandı.

Atatürk, bu tarihten sonra, İzmit'e çok kereler geldi, fakat gecelemedi. İzmit'te bir kaç saat veya daha az süreler kalıyor, İstanbul'a geçiyordu. İzmit'teki Av Köşkü de Atatürk'ün anılarıyla başbaşa kaldı.

Atatürk'ün konuk olduğu İzmit Av Köşkü, Cumhuriyetle birlikte Valilik Konağı olarak kullanılmaya başlamıştı. Köşk'te Valilik makamı ile birlikte bazı resmi daireler bulunuyordu. Köşk'ün mimarî ve sanat değeri düşünülerek Müze yapılmasına karar verildi. Üst katta Atatürk'ün yatak odası düzenlendi. Alt kat, arkeolojik eserlere ayrıldı. Müze, 1966 yılında ziyarete açıldı.

**İzmit'te Atatürk'ün Kaldığı Av Köşkü
(İzmit Müzesi)**

KONYA'DA ATATÜRK EVİ (ATATÜRK VE KÜLTÜR MÜZESİ)

Atatürk Ankara'ya geldikten ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni açtıktan birkaç ay sonra, 3 Ağustos 1920 tarihinde ilk olarak Konya'ya gelmişti. Bu tarihten ölümüne kadar, Konya'ya 12 sefer yaptı, Konya'da toplam olarak 1 ay 4 gün 8 saat kaldı.

Atatürk her gelişinde, bir ara Vali Konağı olarak kullanılan İstasyon Caddesi üzerindeki Köşk'te kalıyordu. İki katlı Köşk, 1912 yılında yaptırılmış, 1916 yılında Konya Valisi Muammer Bey tarafından kiralanarak Vali Konağı haline getirilmişti. 1923 yılında Hazine adına tescil edildi. Aynı yıl, 20 Mart 1923 günü, eşi Lâtife Hanım'la birlikte Konya'ya gelen Atatürk, bu Köşk'te 3 gün misafir olmuşlardı. 30 Ocak 1925 de yine eşiyile birlikte Konya'ya geldiği zaman Köşk'te 10 gün kalmışlardı. Atatürk, Köşk'ü seviyordu ve Konya'lılar da bu Köşk'ü, Atatürk'e hediye etmek için can atıyorlardı. Sonunda bu da oldu. Şöyle ki:

1927 yılında, Hazineden Konya Belediyesince satın alınan Köşk, Atatürk'ün Konya'ya ve Konyalılara gösterdiği samimi yakınlığın, sevginin bir sembolü olarak, 19 Temmuz 1928 günü Atatürk adına tescil edildi. Ve tapusuna (Reisicumhur Gazi Mustafa Kemal Paşa'ya Konya'lıların hediyesidir.) kaydı kondu. Atatürk, 18 Şubat 1931 de Konya'ya dokuzuncu kere geldiği zaman, yaverleri ile birlikte, yine bu Köşk'te 11 gün oturdu.

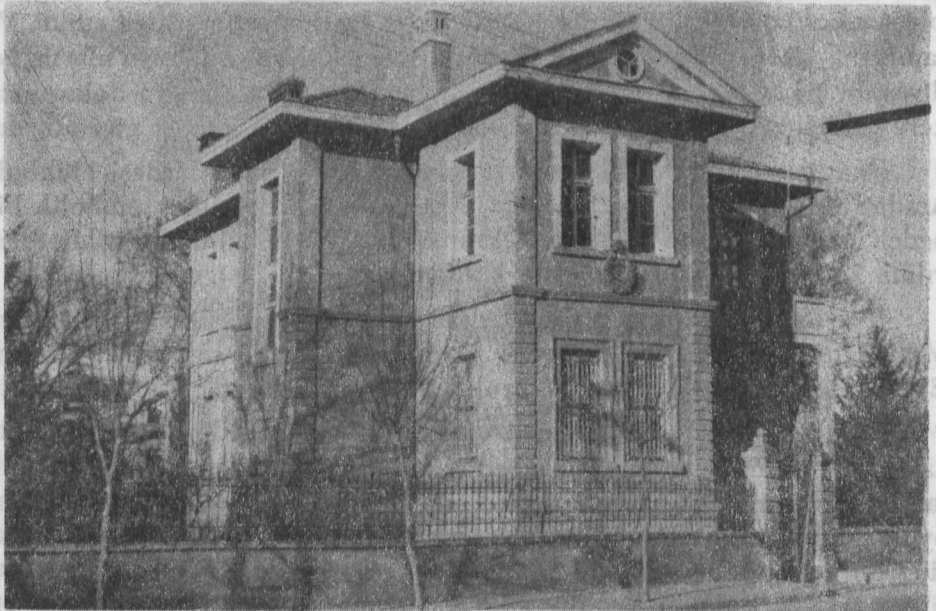
Atatürk'ün ölümünden sonra, kanunî varisi olan kardeşi Makbule Atadan'a geçen Köşk, 1940 yılında, Konya Özel İdaresince sembolik bir bedel üzerinden satın alınarak tekrar Vali Konağı haline getirildi, 1963 yılına kadar Vali Konağı olarak kullanıldı.

1963 yılında Konya Müzesi adına benim teşebbüsüm Atatürk Evi, Millî Eğitim Bakanlığına devredilerek onarıldı; bir yıl sonra da (Atatürk Evi-Kültür Müzesi) adıyla 17 Aralık 1964 günü törenle ziyarete açıldı.

Atatürk Evi'nin girişinde, Atatürk'ün bir büstü ile Konya ve Konyalılara bir hitabesi yer almaktadır. Sağdaki salonda, Atatürk'ün kullandığı palto, elbise, şapka, papuç gibi giyim eşyaları, sofraya takımları, oyun masası ve bastonlar sergilenmektedir. Salonun duvarlarında Atatürk'ün ve Konya'ya ilişkin fotoğrafları, Atatürk'le ilgili belgeler, Atatürk'ün sözleri, Atatürk pulları koleksiyonu, Konya'ya gelişlerinde bu binaya çekilen Cumhurbaşkanlığı forsu ve daha bazı hatıra eşyaları var-

Atatürk, bu tarihten sonra, İzmir'e çok kereler geldi fakat gecelemedi. İzmir'te bir kaç saat veya daha az süreler kalıyor. İstanbul'a gedir. Buradan yaverler odasına geçilir. Bu salonda da Atatürk'e hediye edilen bazı eserlerle, Dolmabahçede, son günlerinde dinlendiği şezlong, Atatürk'le ilgili yayınlar, fotoğraflar yer almaktadır.

Atatürk Evi'nin üst kat salonlarında Kültür tarihimizle ilgili eserler sergilenmiştir. Bu salonlar (Konya basımı, Türk kumaşları ve el işleri, Konya giyimleri ve Konya el işleri, Konya çeyiz ve gelin odası) olarak düzenlenmiştir.

Konya'da Atatürk Evi (Atatürk Müzesi)

Atatürk'ün ölümünden sonra, Trabzon Belediye Başkanı Atatürk Müzesi olarak ziyaret etmeye karar verdi. Atatürk'ün kullan-
dığı eşyaları, fotoğraflarını sergiledi. Bugün Köşk'ün girişinde, Ata-
türk'ün Trabzon'a ilk gelişinde yaptığı konuşmanın tam metni aslıdır.
Sağdaki küçük salonda Atatürk'ün ziyaretlerine ait
fotoğraflara donatılmıştır. Bitişindeki odada ise Atatürk'ün dinlen-
tiği odadır.

TRABZON'DA ATATÜRK KÖŞKÜ

Cumhuriyetin ilânından sonra, Sonbahar Gezisi adıyla Atatürk'ün yaptığı büyük yurt gezisi Dumlupınar'dan başlamıştı. Buradan Bursa'ya gelen Atatürk, 12 Eylül 1924 te, Hamidiye Kruvazörü ile Mudanya'dan hareket etmiş, İstanbul Boğazından geçerek Karadeniz'e açılmış, 15 Eylül 1924 sabahı 11.00 de Trabzon'a gelmişti. Atatürk, Trabzonlular tarafından heyecanla karşılandı. Yanında eşi Latife Hanım ve yakın arkadaşları vardı. Doğruca Belediyeye geldi. Öğleden sonra da, kendileri için dayanıp döşenen Soğuksu'daki Köşk'e giderek dinlendiler. Köşk, 1913 yılında yaptırılmış, Cumhuriyetin ilânından sonra da Özel İdare'nin mülkiyetine geçmişti. Bodrumu ile birlikte dört katlıydı. Üçüncü katın büyük odası Atatürk'ün yatak odası idi.

O gün akşam, Köşk'ün alt kat salonunda Trabzon Belediye Başkanı Kazozoğlu Hüseyin, Atatürk'ün onuruna bir yemek vermiş, bir de konuşma yapmıştı. Atatürk bu konuşmayı cevaplandırdı : **(Efendiler, hemen bütün Trabzon halkını yekpare bir samimiyet kitlesi halinde gördüm. Kadınların, çocukların, ihtiyarların gözlerinde yaş gördüm. Bu ne yüksek duygu, bu ne şefkat, bu ne asalettir..)** dedi. Trabzon'lulara teşekkür etti.

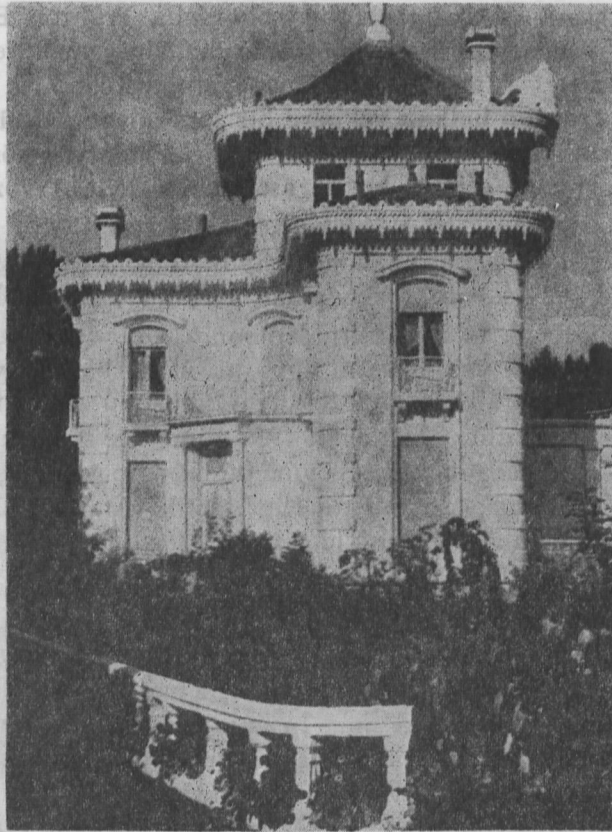
Ertesi gün okulları, hastahaneyi, iplik fabrikasını ziyaret ettikten sonra 17 Eylül 1924 sabahı Trabzon'dan ayrıldı. Rize'ye yolcu oldu.

Atatürk'ün Trabzon'u ziyaretinden sonra, Özel İdare'ye ait bulunan Köşk, Trabzon Belediyesine satın alınarak Atatürk'e hediye edildi. Bir Trabzon heyeti, Ankara'ya gelerek Köşk'ün tapusunu ve anahtarlarını Atatürk'e teslim etti. Atatürk, 27 Kasım 1930 günü Ege vapuru ile Samsun'dan Trabzon'a geldiği zaman, geceyi yine bu Köşk'te geçirmiş, iki gece kaldıktan sonra, İstanbul'a dönmüştü. Köşk artık (Atatürk Köşkü) adıyla tanınıyor, Trabzon'lular bu Köşk'le övünüyorlardı.

Atatürk'ün Trabzon'a üçüncü ve son gelişleri, 10 Haziran 1937 tarihine rastlar. Ege vapuru ile İstanbul'dan Trabzon'a gelen Atatürk, doğruca kendi Köşküne gelmiş. Yine iki gecesini bu Köşk'te geçirmişti. Bu son gelişlerinde : **(Mal ve mülk bana ağırlık veriyor. Bunları milletime bağışlamakla ferahlık duyacağım. İnsanın serveti kendi manevî kişiliğinde olmalıdır. Ben, büyük milletime daha çok şeyler vermek istiyorum.)** diyerek, bütün mal ve mülk varlığını hazineye bağışladığını noter huzurunda tescil ettirmişti. Atatürk, 12 Haziran 1937 sabahı Trabzon'dan İstanbul'a döndü.

Atatürk'ün ölümünden sonra, Trabzon Belediyesi, Atatürk Köşk'ünü Atatürk Müzesi olarak ziyarete açmağa karar verdi. Atatürk'ün kullandığı eşyaları, fotoğraflarını sergiledi. Bugün Köşk'ün girişinde, Atatürk'ün Trabzon'a ilk gelişlerinde yaptığı konuşmanın tam metni asılıdır. Sağdaki küçük salon, Atatürk'ün hayatına ve Trabzon'u ziyaretlerine ait fotoğraflarla donatılmıştır. Bitişindeki odada ise, Atatürk'ün dinlendiği koltuk ve kanepeler bulunmaktadır. Bunlardan biri üzerindeki plâkada şu cümle yazılıdır : (Atatürk, 11 Haziran 1937 tarihinde, şahıslarına ait emval-i gayrimenkullerini millete bıraktıklarına dair muameleyi burada imza buyurdular). Öteki oda, Atatürk'ün yemek salonu olarak döşelidir.

Köşk'ün üçüncü katında Atatürk'ün yatak odası, banyosu, yaver odaları, çalışma salonu vardır. Köşk bugün çiçekli geniş bahçesi ile Trabzon'un en güzel evlerinden biri olarak tanınmakta, Belediyenin yönetiminde Atatürk Müzesi olarak ziyarete açık bulundurulmaktadır.

Trabzon'da Atatürk Köşkü

MERSİN'DE ATATÜRK KONAĞI

Atatürk'ün Mersin'e ilk gelişinin tarihi 17 Mart 1923 tür. Atatürk'ün Büyük Zafer'den sonra Güney Anadolu'ya yaptığı bu ilk gezide, yanında eşi Lâtife Hanım, milletvekillerinden Kılıç Ali, Damar (Arıkoğlu), Refik (Koraltan), Başyaver Salih (Bozok), yazar İsmail Habib (Sevük) ve daha başkaları da vardı. Atatürk, önce Adana'ya gelmiş, burada birkaç gün kaldıktan sonra, Mersin'e hareket etmişti. Karşılama töreni çok parlak olmuş, Atatürk o gün, Millet Bahçesinde, Mersinli'lerle bir konuşma yapmıştı. Öğle yemeğini Belediye'de yedikten sonra, Tarsus'a gitmiş ve iki gün Tarsus'ta kalmıştı. Atatürk ikinci defa, 20 Ocak 1925 te yine Lâtife Hanım'la Mersin'e geldikleri zaman, Mersin ve Silifke'de bir hafta dinlenmişti. Mersin'deyken kendisine bir konak ayrılmış, bu konak Atatürk için özel olarak döşenmişti. Atatürk o günlerde Mersin'deyken bu konak'ta, Silifke'deyken de Hacı Hulusi'nin, Taşucundayken de Sadık (Taşucu)nun evlerinde misafir edilmişti. Atatürk, bu gelişinde Silifke'nin Tekir köyündeki Tekir Çifliği'ni de kurmuştu.

Atatürk, bundan sonra 6 defa Mersin'e gelmişse de, çoğu zaman geldiği gün geceyi geçirmeden Mersin'den ayrılmıştı. Daha çok Tekir köyünde kurduğu Gazi Çifliği'nde kalıyordu.

Mersin'e son gelişi olan 20 Mayıs 1938 de, askeri birliklerin geçit törenini izledikten sonra, Vali Konağı'na misafir edilmiş, 23 Mayıs 1938 gününe kadar Mersin'de dinlenmiş, çevrede gezintiler yapmıştı.

Mersin'de Atatürk'ün, 20 Ocak 1925 te eşi Lâtife Hanım'la birlikte bir süre kaldığı Konak, Atatürk'ün ölümünden sonra okul (Kolej) olarak kullanılmaya başlamıştı. Bugün Mersin'de Atatürk Caddesi üzerinde bulunan Konak, iki katlı olarak 1880 yıllarında Mersin ileri gelenlerinden Tahinci ailesi tarafından yaptırılmıştı. Cumhuriyet döneminde Hazine'ye geçmiş ve devletin malı olmuştu. Konağın cephe yönündeki üst katta bulunan balkonlu oda ve öteki odalar Atatürk'e ayrılmış, Atatürk'ün yatak ve çalışma odaları yapılmıştı.

Bugün Atatürk'ün Evi olarak tanınan Konak, uzun yıllar okul olarak kullanılmış; 1975 yılında Mersin Belediye'sinin aldığı bir kararla (Atatürk Müzesi) yapılmak üzere, kamulaştırma yoluna gidilmiştir. Kamulaştırma işlemi ve onarımı tamamlandıktan sonra, Konak (Atatürk Müzesi) olarak düzenlenecektir.

SAMSUN'DA ATATÜRK EVİ

16 Mayıs 1919 Cumartesi günü, İstanbul'dan kalkan, kapitan İsmail Hakkı (Durusu) idaresindeki Bandırma vapuru, Dokuzuncu Ordu Kıt'aları müfettişliğine atanan Mustafa Kemal Paşa'yı maiyeti ile birlikte Samsun'a götürüyordu. Atatürk, Samsun ve çevresinde asayişli düzenlemekle görevli idi. Bandırma vapuru, 19 Mayıs 1919 Salı günü sabah saat 6'da Samsun limanına birikti. Savaşlardan yoruk çukurusu bükünmüştü.

Mersin'de Atatürk Konağı

Bu defa Samsun'up ileri gelen ailekilerinden Samsun'da konağına misafir olmuştu. Bu gelişinde, ilk geldiği zaman Muntika Palas'ı ziyareti etti. Muntika Palas sahipleri, binayı Atatürk'e hediye etmişlerdi. Bundan memnun oldu; teşekkür etti. Atatürk, Samsun'dan ayrıldıktan sonra da Samsun Belediyesi, binayı dayayıp döşeyerek Atatürk'ün bir evi haline getirdi.

Atatürk, harf inkılabı günlerinde, 16 Eylül 1928 günü Samsun'a üçüncü defa geldiği zaman, artık kendi evinde kalıyordu. Atatürk bu gelişinde şu yazılı belgeyi Samsunlulara armağan etti: (Samsun, 16 Eylül 1928, saat 8'i geçiyor. İsmet Paşa'yı beklerken bu satırları yazıyorum. Samsun'a üçüncü defadır geliyorum. İlk gelişim mahumdur. Tarihini, gözlemin önünde, bilro üstünde duran, uyan cigara kutusunun kapa-

Faint, illegible text at the top of the page, likely bleed-through from the reverse side.

Museum für Kunstgeschichte

Faint, illegible text at the bottom of the page, likely bleed-through from the reverse side.

SAMSUN'DA ATATÜRK EVİ

16 Mayıs 1919 Cumartesi günü, İstanbul'dan kalkan, kaptan İsmail Hakkı (Durusu) idaresindeki Bandırma vapuru, Dokuzuncu Ordu Kıt'aları müfettişliğine atanan Mustafa Kemal Paşa'yı maiyeti ile birlikte Samsun'a götürüyordu. Atatürk, Samsun ve çevresinde asayişi düzenlemekle görevli idi. Bandırma vapuru, 19 Mayıs 1919 Salı günü sabahı saat 6 da Samsun limanına girmişti. Savaşlardan yenik çıkmış, bölünmüş umutsuz, yorgun, çileli bir milleti, yeniden diriltmek, ayağa kaldırmak üzere, Atatürk'ün Samsun'a ve Anadolu'ya ilk ayak basışı o gün, o saatti. Samsun'a, müfettişlik Karargâhının 18 subayı ile birlikte çıkıyorlardı.

Samsun'lular, Atatürk'ü coşkun gösterilerle karşıladılar. Atatürk, doğruca kendisi ve arkadaşları için hazırlanan Mıntıka Palas'a yerleşti. Burası, iki katlı, taş bir yapıydı. 1902 yılında, Samsun'un Aşağı Çinik köyünden Yanko Abacıoğlu adında zengin birisi tarafından otel olarak yaptırılmıştı. Atatürk'ün Samsun'a geleceği haberi Samsun'da duyulmaz, o günlerde kapalı olan Mıntıka Palas, Samsun Mutasarrıfının emriyle açtırılmış, Askeri Hastahaneden karyolalar taşınarak döşenmişti. Atatürk bir hafta süreyle bu otelde kaldı. Bu süre içinde, Valilikler ve Kolordu komutanlarına telgraflar gönderdi. Sadrazam Damat Ferid'e (İzmir'in Yunanlılar tarafından işgalini Türk milletinin asla kabul etmeyeceğini..) bildirirken, Erzurum'daki 15. Kolordu Komutanı Kâzım Karabekir Paşa ile de bağlantı kurdu. 25 Mayıs 1919 günü de Samsun'dan ayrıldı, Karargâhını Havza'da kurdu.

Cumhuriyet'in ilânından sonra, 20 Eylül 1924 günü Atatürk Samsun'a bir daha geldi. Yanında eşi Lâtife Hanım ve yakın arkadaşları da vardı. Bu defa Samsun'un ileri gelen ailelerinden Şahinzade Remzi Bey'in konağına misafir olmuştu. Bu gelişinde, ilk geldiği zaman bir hafta kaldığı Mıntıka Palas'ı ziyaret etti. Mıntıka Palas sahipleri, binayı Atatürk'e hediye etmişlerdi. Bundan memnun oldu; teşekkür etti. Atatürk, Samsun'dan ayrıldıktan sonra da Samsun Belediyesi, binayı dayayıp döşeyerek Atatürk'ün bir evi haline getirdi.

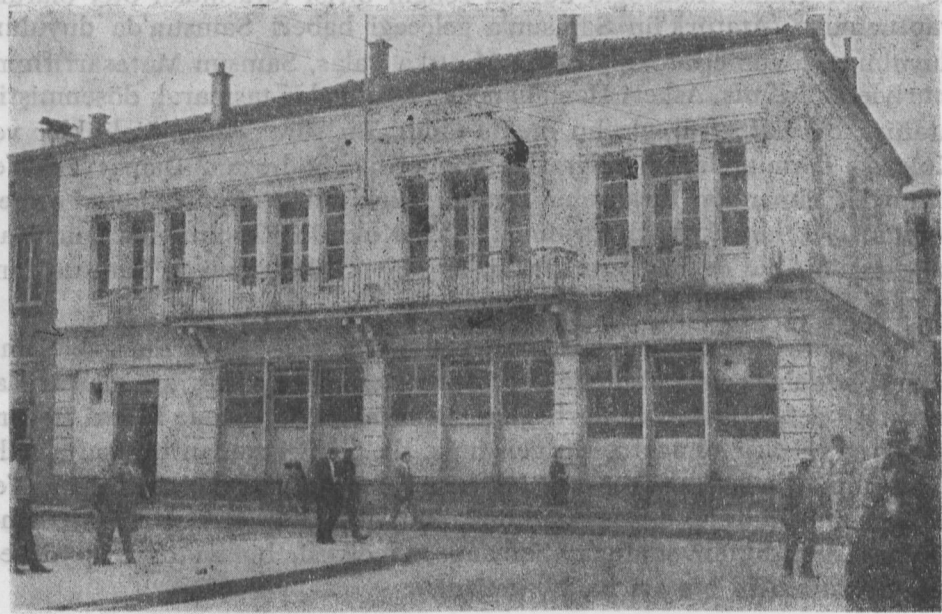
Atatürk, harf inkilâbı günlerinde, 16 Eylül 1928 günü Samsun'a üçüncü defa geldiği zaman, artık kendi evinde kalyordu. Atatürk bu gelişinde şu yazılı belgeyi Samsunlulara armağan etti: (Samsun, 16 Eylül 1928. saat 8'i geçiyor. İsmet Paşa'yı beklerken bu satırları yazıyorum. Samsun'a üçüncü defadır geliyorum. İlk gelişim malumdur. Tarihini, gözümün önünde, büro üstünde duran, uzun cigara kutusunun kapa-

ğında okuyorum : 19 Mayıs 1919. Ondan sonra bir defa daha gelmişim. Takriben dört sene evvel. Bu gelişimin tarihini yukarıda tesbit ettim. İsmet Paşa geldi, yazıyı bırakıyorum. Gazi Mustafa Kemal).

Atatürk, üçüncü gelişinde Samsun'da iki gece üç gündüz kaldı. Dördüncü gelişi ise 22 Kasım 1930 tarihine rastlar. Bu gelişinde de, evinde dört gece geçirir ve 26 Kasım 1930 günü Ege Vapuru ile Trabzon'a hareket eder.

Samsun'da Atatürk Evi'nin Atatürk'ün kaldığı üst kat odaları, Atatürk'ün kullandığı eşyaları ile birlikte, daha o günlerde Samsun Belediyesiince (19 Mayıs Müzesi) olarak düzenlenir. Binanın alt katı ise 1930 yılından itibaren (Gazi Kütüphanesi) olarak halka açılır. Bu kütüphane 1972 yılına kadar faaliyet göstermiştir.

Müzenin (Kongre Salonu) adı verilen büyük salonunda Bandırma Vapuru'nun bir maketi, Atatürk'le ilgili belgeler ve fotoğraflar sergilenmiştir.

Samsun'da Atatürk Evi

DIYARBAKIR'DA ATATÜRK KÖŞKÜ

Diyarbakır surlarının ikibuçuk kilometre güneyinde, Dicle kıyısına yaslanmış tarihi bir köşk var. Geniş bir çiçek parkının içerisinde sessiz, dinlendirici, havası ve suyuyla güzel bir sayfiye evi olan bu köşk'e Atatürk Köşk'ü denir.

Diyarbakır'ın avlulu ve eyvanlı, kendine özgü bir mimari tarzı olan evlerinden biri bu köşkün, en azından yüzyıllık bir geçmişi var. Bir zamanlar, köşke sahip olan Semanoğlu ailesi, bu köşkte oturduğu için Semanoğlu Köşk'ü diye tanınmış, Cumhuriyet'le birlikte hazine malı olmuştur. İnce yonu, siyah-beyaz taş kaplama duvarları, sivri kemerli eyvanı ile ta uzaklardan dikkati çeker. Eyvanın güney duvarındaki mermer selsebilden önündeki havuza dökülen sular hem serinlik verir, hem de tatlı bir müzikli.. Yazın en koyu sıcağında bu çeşmeli eyvan insanı üsütür derler. Sağdaki küçük kapı mutfağa, soldaki de çay ocağına açılır. Üst katta teras ve yatak odaları vardır.

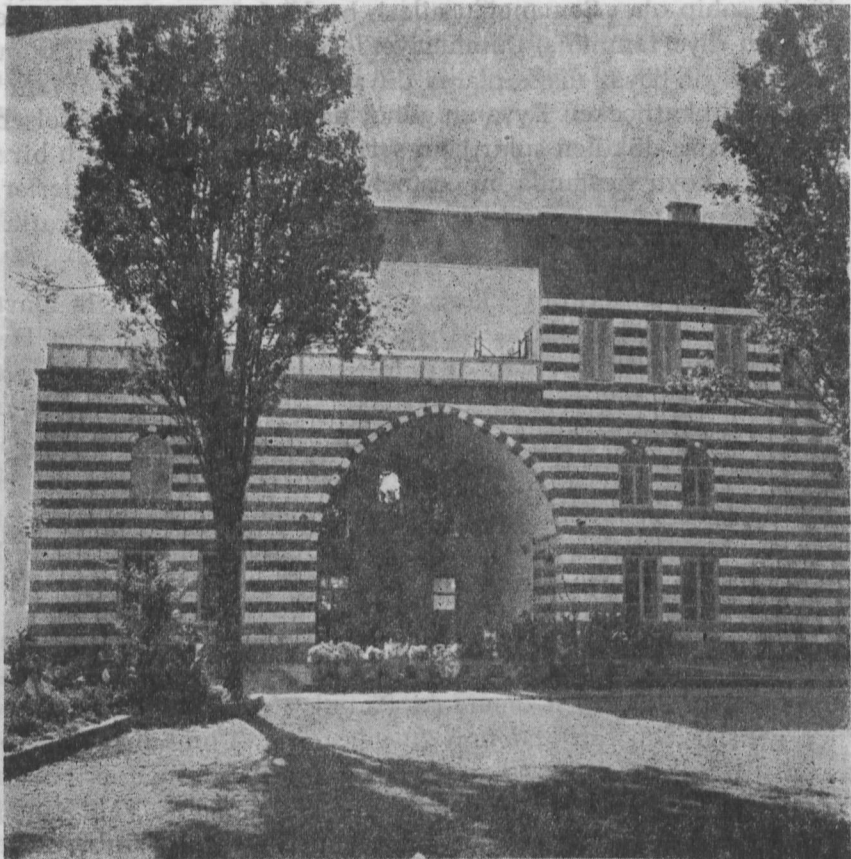
Atatürk, Diyarbakır'a üç kere gelmiştir. İlki, 1916 yılı 14 Mart'ında 16. Kolordu Komutanı olarak.. Diyarbakır'a ayak bastığı gün Harbiye Nezaretinden bir şifre almıştı. Şifrede Kurmay Albaylıktan Tuğgeneralliğe terfi ettiği bildiriliyordu. Diyarbakır, ıslıl ışıl paşalık apoletleriyle, uzun boylu, sarışın, keskin bakışlı bu genç generali heyecanla karşıladı. Onu, Diyarbakır surlarının dışında, Semanoğlu köşküne misafir etti.

Atatürk bu köşkte 12 gün kaldıktan sonra, 27 Mart 1916 sabahı, Doğu Cephesini denetlemek üzere Bitlis'e geçti. Kısa bir süre sonra da Silvan'da karargâhını kurmuştu.

Atatürk'ün Diyarbakır'a ikinci gelişi, 1917 yılı Mart ayına rastlar. O zaman, 2. Ordu Komutanı olarak yine Doğu Cephesinde görevlidir. Bu gelişlerinde Mardin kapısı dışındaki Pamuk Köşkünde kaldığı söylenir. Üçüncü gelişleri, bu tarihten tam 20 yıl sonra, Cumhurbaşkanı olarak 15 Kasım 1937 dedir. Ankara'dan başlattığı bir Doğu Anadolu gezisini Diyarbakır'a düğümler. Coşkun gösterilerle karşılanarak Vali Konağında misafir edilir. Ertesi gün, Diyarbakır Belediyesi Atatürk'ün Diyarbakır'a ilk gelişlerinde 12 gün kaldığı Semanoğlu Köşk'ünün anahtarlarını şehir adına törenle Atatürk'e teslim eder. Atatürk, Diyarbakır'lıların bu asil davranışlarına teşekkür ederek, köşk'ü yine Diyarbakır Belediyesine bağışladığını söyler. Birlikte Semanoğlu Köşk'üne giderler Atatürk burada

bir saat dinlenir, Doğu Cephesinde görev aldığı günlerin anılarını anlatır. O gün akşam Elazığ'a yolcu olur.

Atatürk'ün ölümünden sonra, Atatürk Köşk'ü, Diyarbakır Belediyesiince yeniden onarılır ve ziyarete açılır. Bugün Diyarbakır Belediyesinin elinde ve idaresinde bulunan köşk, Atatürk Köşkü adıyla korunmakta ve ziyaretçilerine gezdirilmektedir.

Diyarbakır'da Atatürk Köşkü

ADANA'DA ATATÜRK EVİ

Atatürk, Büyük Zafer'den sonra, Başkomutan ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı olarak Güney Anadolu'ya ilk gezisini 1923 yılı Mart ayının ortalarında yaptı. Yanında, bir buçuk ay önce İzmir'de evlendiği eşi Lâtife Hanım, bazı milletvekilleri ve yaverleri de vardı. 13 Mart 1923 günü Ankara'dan kalkan özel tren, Konya'da kısa bir duraklamadan sonra, 15 Mart 1923 günü Adana İstasyonuna girdi.

Adana, Adana olalı öyle bir kalabalığı bir arada görmemişti. Şehir bayraklarla donatılmış, Atatürk'ün geçeceği caddeleri tak'lar kurulmuş halılar serilmişti. İstasyondaki karşılama töreninden sonra, Atatürk, doğruca Hükümet Konağı'na, buradan da, kendisi için hazırlanan Suphi Paşa Konağı'na gitti.

Bu, Atatürk'ün Adana'ya ikinci geliyordu. Atatürk, ilkin, 31 Ekim 1918 de, Yıldırım Orduları Grubu Komutanı olarak, Halep'ten Adana'ya gelmiş, 10 gün süre ile Komutanlık Karargâhında kalmış, sonra da İstanbul'a gitmişti. Şimdi hem Başkomutan, hem Devlet Başkanı olarak Adana'ya geliyordu.

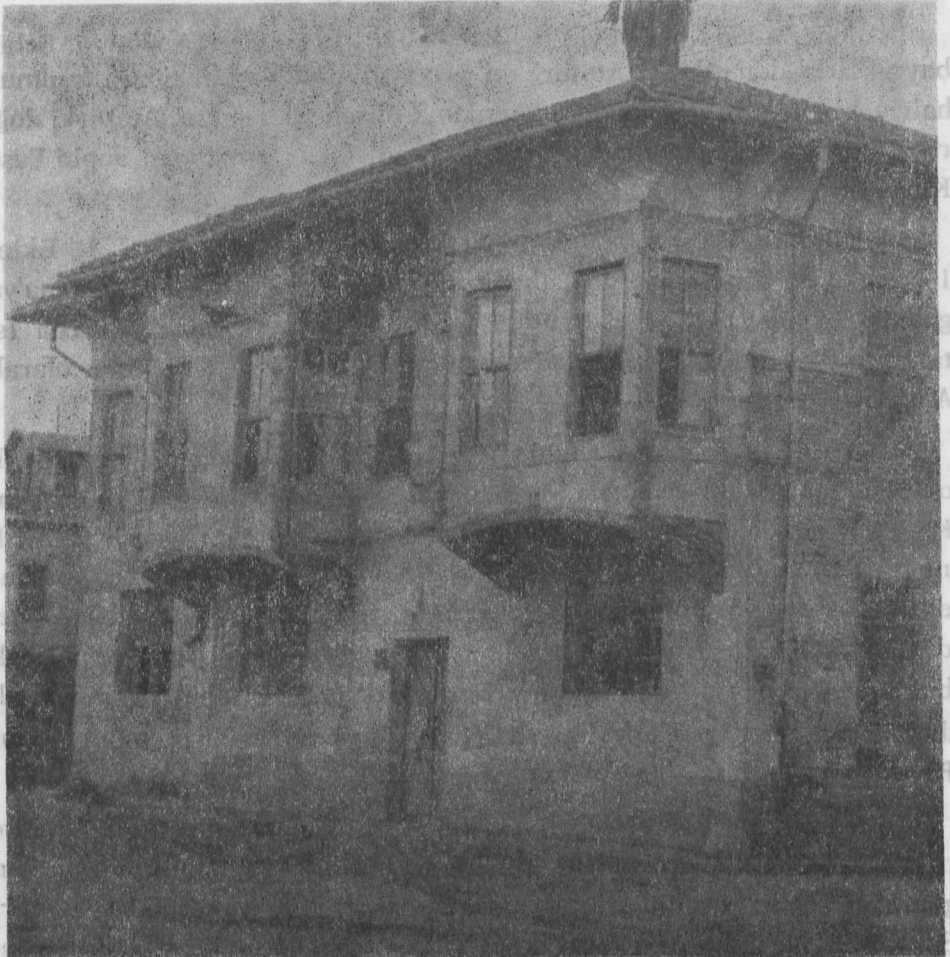
Atatürk ve eşi Lâtife Hanım, Suphi Paşa Konağında iki gece konuk oldular. Bu Konak, Adana'da Seyhan nehri kıyısında, Eski Köprü ile Yeni Köprü arasındaydı. 1882 yılında Reji Dairesi ve lojmanı olarak yaptırılmıştı. 1902 yılında Adanalı Suphi Paşa, Konağı satın alarak bazı odalar eklemişti. Atatürk'ün Adana'ya geleceği öğrenilir öğrenilmez, Adana Belediye Başkanı Ali Münif (Yegena), onun kalabileceği en uygun yer olarak bu konağı seçmişti. Nitekim Atatürk, 13 Ocak 1925 te Adana'ya tekrar geldiği zaman, yine bu Köşke misafir edilmişti. Artık, bundan sonra Suphi Paşa Konağı Atatürk Evi olarak tanınıyordu.

Bugün, kişilerin mülkiyetinde, fakat kullanılmayan Konağın, nehre bakan kemerli bir kapısından içeri girilir. Buradan selâmlık adı verilen geniş bir salona geçilir. Alt katında üç odası, kiler ve mutfakları vardır. Salondaki bir merdivenle üst kata çıkılır. Üst katta büyük bir salon, odalar, haremlik v.s. vardır. Atatürk, Konağın kuzeyindeki caddeye bakan yönünde ve köşede bulunan cumbalı odada yatmış, bitişiğindeki odayı

da çalışma odası olarak kullanmıştır. Konağın bu yönünde ikinci bir giriş kapısı bulunmaktadır.

Üzeri tuğla çatı ile örtülü Suphi Paşa Konağı (Atatürk Evi)nin güneyinde, havuzlu, geniş bir bahçesi bulunmaktadır.

Adana'daki Atatürk Evi, bugün bakımsız durumdadır. Evin onarılacak olarak korunması, bir tarih belgesi olarak yaşatılması gerekir.

Adana'da Atatürk Evi

ATATÜRK'ÜN KAYSERİ'YE İLK GELİŞİNDE KONUK OLDUĞU EV

Anadolu'da Millî Mücadeleyi başlatmış olan Atatürk, Sivas Kongresinden sonra (Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Heyet-i Temsiliyesi)ni Ankara'ya nakletmeyi kararlaştırdı. Yanında, Mazhar Müfit (Kansu), Hüsrev, (Gerede), H. Rauf (Orbay), Dr. Refik (Saydam), Hakkı Behiç, A. Rüstem, Şeyh Fevzi Efendi, Yaverleri Cevat Abbas (Gürer), Muzaffer (Kılıç), Bedri ve başkaları olduğu halde, soğuk bir kış günü, 19 Aralık 1919 da Kayseri'ye geldi. Kayseri'liler, Çifte Kümbetler'e kadar yolun sağını ve salonu doldurmuş, yüzlerce atlı, onu uzaklardan karşılamak üzere yollara dökülmüştü. 19 Aralık 1919 Cuma günü akşam doğru arabası ve yanında arkadaşları ile görünen Atatürk'ü, Kayseri'liler, coşkun gösterilerle karşılamış, o günler Kayseri'nin en gösterişli konağı olan İmamzade Raşit Ağa'nın evinde misafir etmişlerdir.

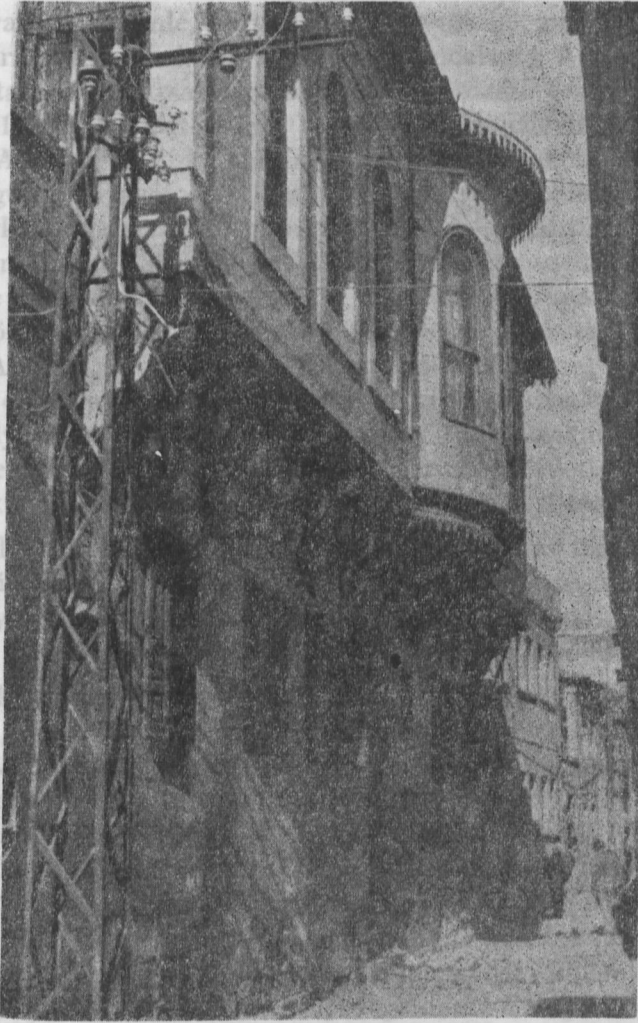
Geceyi bu evde geçiren Atatürk, ertesi günü Kayseri ileri gelenleriyle görüşmeler yaptı. O gece de Konak'ta kaldı. 21 Aralık 1919 sabahı da Kayseri'den ayrıldı.

Atatürk'ün Kayseri'ye ilk geldiği zaman iki gece konuk olduğu bu ev bugün Kayseri'de Cumhuriyet Mahallesi Tennuri Sokaktadır. Yaklaşık olarak, 1898 yıllarında, iki katlı olarak yaptırılmıştır. Tavanı ahşap işlemedir. Atatürk'ün kaldığı oda, ikinci katta ve evin güney doğusundadır. Odanın tavanının ortasında, yıldızlı bir göbek süslemesi, doğu duvarına yaslanan bir sediri vardır. Evin bu katında ayrıca bir hol, dört oda ve banyo bulunmaktadır. Atatürk'ün kaldığı odanın duvarına şu plâka asılmıştır : (Atatürk, Heyet-i Temsiliye Reisi olarak 20.12.1919 da Kayseri'ye teşriflerinde bu evde misafir kalmışlardır. 20.12.1964). Ev, Gayri Menkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun aldığı bir kararla, korunması gerekli eski eserlerden sayılmıştır.

Bugün, Kayseri'de kişi mülkiyetinde bulunan ve Atatürk'ün Evi olarak tanınan bu Ev'in, aynı zamanda eski bir Kayseri Evi olarak değeri vardır.

Atatürk, Kayseri'ye bu ilk gelişinden sonra, 13 Ekim 1924, 20 Eylül 1928, 18 Kasım 1930, 4 Şubat 1934 tarihlerinde olmak üzere 4 kere daha gelmiş ve Kayseri'liler tarafından ağırlandı. 4 Şubat 1934 tarihinde Kayseri'ye geldiği zaman, ertesi gün Talas Bucağı'ndaki Köşk'te öğle yemeğinde bulunmuş, kısa bir süre bu Köşk'te dinlenmiştir. Köşke bu ziyaretten sonra (Atatürk Köşkü) adı verilmiştir.

ANTALYADA ATATÜRK KÖŞKÜ

Kayseri'de Atatürk Evi

Antalya
nın için bir
mişlerdi. At
rine geldi.
gidiyordu. 7
Mart 1930 g
Burdur der
pez'den şeh
da Tophane
gitti. Bu Kö
mahserdi. A
çıktı. Halk
parak Anta
katılarak ge
doğru Köşk

Atatür
muştı. Bu sü
di. Narenci
sabaha saat

Atatür
mişce de o
geilen Ege V
cü ve son g
Ege Vapuru
saat 13.30 d
Atadan, Neb
vat Abbas G
ruca Köşkü
doğru Eten
Atatürk, ertesi günü gece saat 22.30 da
ket etti.

Antalyalıların Atatürk'e hediye ettikleri Atatürk Köşkü, iki katlı, üzeri kiremit çatı, taş bir yapıdır. Girişinde uzun bir hol, holün sağında bir salon, bir oda, banyo ve mutfak, solunda da iki oda ve üst kata çıkan merdiveni vardır. Üst katta ise, holden ayrı olarak birisi balkonlu

orlardı. Bu
'ü davet et
bu söz ye
vular soğuk
düşündü. 5
etti. Isparta,
a geldi. Ke
et tam 16.00
cağı Köşk'e
Köşkün önü
ra, balkona
onusma ya
toplantıya
oocce yarışma

bir hafta kal
eserleri gez
2 Mart 1930

tekrar gel
ri tarayarak
Antalya'ya üçün
ubat 1935 te
partesi günü
esi Makhale
Conkar, Ce
onlarla doğ
ler, Akşama
yıkite geçiren
cuna hare

Die Kunst der Baukunst ist eine Wissenschaft, die sich mit der Erhaltung und dem Aufbau von Gebäuden beschäftigt.

Die Baukunst ist eine Wissenschaft, die sich mit der Erhaltung und dem Aufbau von Gebäuden beschäftigt.

Die Baukunst ist eine Wissenschaft, die sich mit der Erhaltung und dem Aufbau von Gebäuden beschäftigt.

Die Baukunst ist eine Wissenschaft, die sich mit der Erhaltung und dem Aufbau von Gebäuden beschäftigt.

Die Baukunst ist eine Wissenschaft, die sich mit der Erhaltung und dem Aufbau von Gebäuden beschäftigt.

Die Baukunst ist eine Wissenschaft, die sich mit der Erhaltung und dem Aufbau von Gebäuden beschäftigt.

Die Baukunst ist eine Wissenschaft, die sich mit der Erhaltung und dem Aufbau von Gebäuden beschäftigt.

Die Baukunst ist eine Wissenschaft, die sich mit der Erhaltung und dem Aufbau von Gebäuden beschäftigt.

Die Baukunst ist eine Wissenschaft, die sich mit der Erhaltung und dem Aufbau von Gebäuden beschäftigt.

Die Baukunst ist eine Wissenschaft, die sich mit der Erhaltung und dem Aufbau von Gebäuden beschäftigt.

Die Baukunst ist eine Wissenschaft, die sich mit der Erhaltung und dem Aufbau von Gebäuden beschäftigt.

Die Baukunst ist eine Wissenschaft, die sich mit der Erhaltung und dem Aufbau von Gebäuden beschäftigt.

Die Baukunst ist eine Wissenschaft, die sich mit der Erhaltung und dem Aufbau von Gebäuden beschäftigt.

Die Baukunst ist eine Wissenschaft, die sich mit der Erhaltung und dem Aufbau von Gebäuden beschäftigt.

Die Baukunst ist eine Wissenschaft, die sich mit der Erhaltung und dem Aufbau von Gebäuden beschäftigt.

Die Baukunst ist eine Wissenschaft, die sich mit der Erhaltung und dem Aufbau von Gebäuden beschäftigt.

Die Baukunst ist eine Wissenschaft, die sich mit der Erhaltung und dem Aufbau von Gebäuden beschäftigt.

Königliche Akademie der Künste

ANTALYA'DA ATATÜRK KÖŞKÜ

Antalyalılar, özlemlerle, Atatürk'ü aralarında görmek istiyorlardı. Bunun için birkaç kere Ankara'ya heyetler göndermiş, Atatürk'ü davet etmişlerdi. Atatürk ilk fırsatta geleceğini söylüyordu. Sonunda bu söz yerine geldi. 1930 yılı Mart ayının başlarında İzmirdeydi. Havalarda soğuk gidiyordu. Antalya'nın ılık ikliminde bir hafta dinlenmeyi düşündü. 5 Mart 1930 günü, karayolu ile, İzmir'den Antalya'ya hareket etti. Isparta, Burdur derken, 6 Mart 1930 günü öğleden sonra, Antalya'ya geldi. Kepez'den şehre kadar halk, yolun iki yanını doldurmuştu. Saat tam 16.00 da Tophane Meydanına gelen Atatürk, buradan doğrudan kalacağı Köşk'e gitti. Bu Köşk Antalya'lılar Atatürk'e armağan etmişlerdi. Köşkün önü mahşerdi. Atatürk, kısa bir süre Köşk'te dinlendikten sonra, balkona çıktı. Halk çılgınca alkışlıyordu. Atatürk, burada kısa bir konuşma yaparak Antalya'lılara teşekkür etti. O akşam Türk Ocağındaki toplantıya katılarak gençlerle memleket sorunları üzerinde görüştü. Gece yarısına doğru Köşküne çekildi.

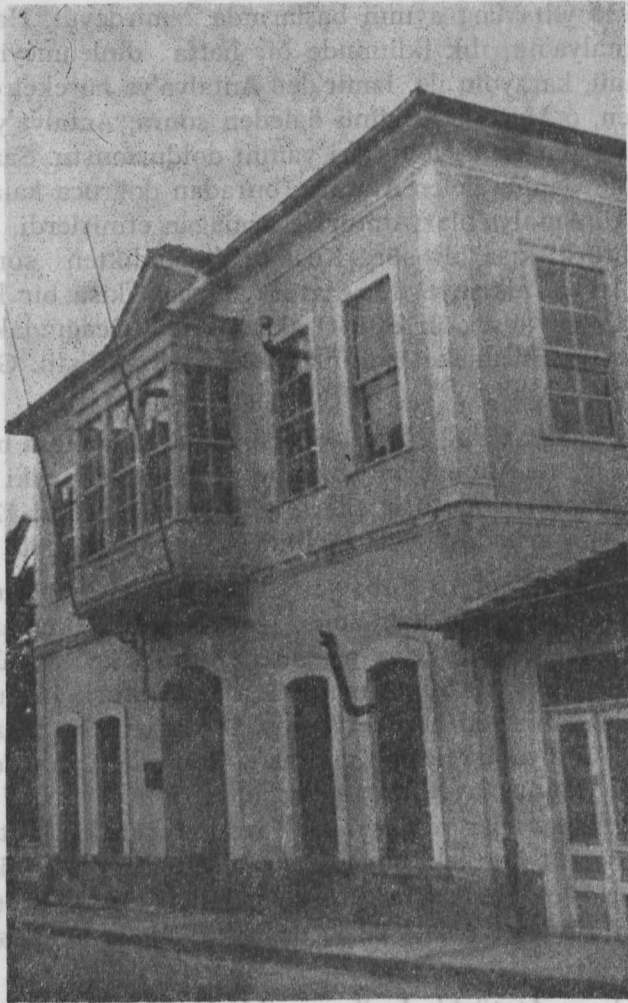
Atatürk, Antalya'da 12 Mart 1930 sabahına kadar tam bir hafta kalmıştı. Bu süre içinde Antalya'da geziler yaptı. Müzeleri, eski eserleri gezdi. Narenciye bahçelerinde üreticilerle görüştü. Dinlendi. 12 Mart 1930 sabahı saat 10 da arkadaşlarıyla birlikte Ankara'ya döndü.

Atatürk, Antalya'ya 10 Şubat 1931 günü öğleye doğru tekrar gelmişse de o gün Antalya'da kalmamış, İzmir'den beri kıyıları tarayarak gelen Ege Vapuru ile Silifke'ye geçmişti. Atatürk'ün, Antalya'ya üçüncü ve son gelişi, 1935 yılı Şubat ayına rastlar. Atatürk 16 Şubat 1935 te Ege Vapuru ile İzmir'den hareket etmiş, 18 Şubat 1931 Pazartesi günü saat 13.30 da Antalya iskelesine çıkmıştı. Yanında kızkardeşi Makbule Atadan, Nebile Hanım, Prof. Afet İnan, Fahrettin Altay, Nuri Conker, Cevat Abbas Gürer, yaverler ve başkaları vardır. İskeleden faytonlarla doğrudan Köşküne gelen Atatürk, burada akşama kadar dinlendiler. Akşama doğru Erenkuş'a, oradan tekrar Köşke geldiler. Geceyi Köşkte geçiren Atatürk, ertesi günü gece saat 22.30 da Ege Vapuru ile Taşucuna hareket etti.

Antalyalıların Atatürk'e hediye ettikleri Atatürk Köşkü, iki katlı, üzeri kiremit çatı, taş bir yapıdır. Girişinde uzun bir hol, holün sağında bir salon, bir oda, banyo ve mutfak, solunda da iki oda ve üst kata çıkan merdiveni vardır. Üst katta ise, holden ayrı olarak birisi balkonlu

olmak üzere yedi odası vardır. Atatürk merdivenin karşısındaki odada yatmıştır.

Atatürk'ün ölümünden sonra, Antalya Atatürk Köşkü, Özel İdareye geçmiş, 1939 da Akşam Kız Sanat Okulu ve Kız Enstitüsü binası olarak kullanılmıştı. 1952 yılında Tarım Bakanlığına devredilen Köşk, yıllara kadar Teknik Ziraat Müdürlüğü'nün büroları olarak kullanılmıştır. Bu gün bu dairenin elindedir.

Antalya'da Atatürk Köşkü

KIRŞEHİR ATATÜRK EVİ

1919 yılının Aralık ayı Kırşehir'de soğuk geçiyordu. Yollar diz bo-
yu kardı. Oysa ki, beklenen bir yolcu, küçücük kafilesiyle Sivas'tan, Kay-
seri yoluyla Kırşehir'e geliyordu. Bu yolcu Mustafa Kemal Paşa'ydı. Mil-
li Mücadele'nin bayrağını Samsun'dan açan, Erzurum ve Sivas Kongre-
lerinden sonra, milli bir hükümet kurmak üzere Ankara'ya gitmekte olan
Mustafa Kemal Paşa..

Yolu üzerindeki Hacıbektaş ve Mucur'a da uğrayan Mustafa Kemal
Paşa, 24 Aralık 1919 Çarşamba günü ikindiye doğru coşkun gösterilerle
Kırşehir'e giriyordu. Doğruca Hükümet konağı'na geldi. Burada bir kah-
ve içimi dinlendikten sonra Belediye'yi, Ortaokulu ve Gençler Derneği'ni
ziyaret etti. Gençlerle saatler süren heyecanlı konuşmalar yapıldı. Kır-
şehir'li gençler, Mustafa Kemal Paşa'nın çevresinde kentlenivermişlerdi.

Akşam olmuş, hava kararmıştı. Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşları
yorgun ve uykusuzdular. Kırşehir'liler, Paşa'larını, Kuşdili Mahallesin-
deki Çopur Said'in iki katlı konağında misafir edeceklerdi. Konak iki
gün önce hazırlanmış, dayanıp döşenmişti. Atatürk'e ayrılan yatak oda-
sı, ikinci katta, batı yönündeki balkonlu odaydı. Atatürk, 24 Aralığı 25
Aralığa bağlayan geceyi bu odada geçirdi. Ertesi gün de Kırşehir'den ay-
rıldı.

Kırşehir'de Atatürk'ün bir gece kaldığı bu ev, 1903 yılında yaptırıl-
mıştı. Üzeri kiremit çatı örtülüydü. Her katta geniş bir salon, bu salo-
na açılan sağlı sollu dört odası vardı. Atatürk bu konakta kaldıktan son-
ra, (Atatürk Evi) olarak tanınmıştı. 1936 yılında sahip değiştirdi, 1952
yılında da okul oldu. Son yıllarda çok bakımsız, onarıma muhtaç bir du-
ruma girmişti. Sahipleri devlete satmak ve böylece korunmasını sağla-
mak istediler. Olmadı. Oysa ki, bu ev eski bir Türk evi olarak korunabi-
lir, bir odası da Atatürk Müzesi yapılabilirdi. Eğer şu an da yıkılıp göç-
memişse, Kırşehir'liler, bir araya gelerek, bu işi yapabilir ve şerefli, çok
değerli bir belgeyi ayakta tutabilirler.

adada ikadimdeki karışımındaki kadarı...
Atatürk merdivenini karşıladığı...
Atatürk...

Özel İdar...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...

Yolu üzerindeki...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...

Kuşçulu...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...
Atatürk Köşkü, Atatürk Anıtı...

Atatürk Köşkü

ATATÜRK'ÜN YURT GEZİLERİNDE KALDIĞI ÖTEKİ EVLER

ADAPAZARI — Atatürk, Adapazarı'na ilk olarak 13 Haziran 1922'de gelmiş, geceyi Askerlik Şubesi Başkanı Binbaşı Baha Bey'in İstasyon semtindeki Evinde geçirmiştir. Buradan İzmit'e geçen ve birkaç gün Kocaeli bölgesinde incelemelerde bulunan Atatürk, 24 Haziran 1922 günü Ankara'ya dönmüştür. 12 yıl sonra 18 Temmuz 1934 tarihinde ikinci

gelişinde, Sacitrazde Mahmut Bey'in evinde misafir olarak bu evde geçirmiştir.

Kırşehir - Atatürk Evi

BOLU — Atatürk, karayolu ile Ankara'dan İstanbul'a yaptığı bir gezi sırasında, 17 Temmuz 1934 günü Bolu'ya gelmiş ve Bolu Halkevi binasında geceyi geçirerek, ertesi günü öğleye doğru Adapazarı'na hareket etmiştir. Atatürk, ayrılırken Halkevi defterine (Bolu Halkevinde bir gece kaldım. Bolu'nun güzelliğinden, halkın coşkunu sevinçlerinden çok mütehasıss oldum) cümlesini yazmıştır.

EDİRNE — Atatürk, Cumhuriyetin İlanından sonra, Edirne'ye ilk olarak 21 Aralık 1930 tarihinde gelmiş, 25 Aralık 1930 gününe kadar 5 geceyi Edirne'de Belediye binasının üst katında kendisi için hazırlanmış odada geçirmiştir.

Kunze-Statistik-Bau

ATATÜRK'ÜN YURT GEZİLERİNDE KALDIĞI ÖTEKİ EVLER

ADAPAZARI — Atatürk, Adapazarı'na ilk olarak 15 Haziran 1922 de gelmiş, geceyi Askerlik Şubesi Başkanı Binbaşı Baha Bey'in İstasyon semtindeki Evinde geçirmiştir. Buradan İzmit'e geçen ve birkaç gün Kocaeli bölgesinde incelemelerde bulunan Atatürk, 24 Haziran 1922 günü Ankara'ya dönmüştür. 12 yıl sonra 18 Temmuz 1934 tarihinde ikinci defa Adapazarı'na geldiği zaman, milletvekillerinden Hasan Cavit Bey'in Adapazarı'nda istasyon karşısındaki evinde birkaç saat dinlenmiştir.

AMASYA — Atatürk, Amasya'ya ilkin 12 Haziran 1919 da gelmiş ve 26 Haziran 1919 tarihine kadar Amasya'da kalmıştır. Millî mücadeleyi başlatmak üzere, önce Samsun'a daha sonra Havza'ya gelen Atatürk, Amasya'ya bu gelişinde, Türk İstiklâl ve millî egemenlik belgesi olan (Amasya Tamimi) ni yayınlamıştır. Daha sonra 18 Ekim 1919 da Amasya'ya ikinci kez gelmiş ve 27 Ekim 1919 tarihine kadar kalmıştır. Cumhuriyetin ilânından sonra, eşi Lâtife Hanım'la birlikte, 24 Eylül 1924 te üçüncü kez Amasya'ya gelen Atatürk, geceyi Amasya'da geçirmiştir. Atatürk'ün Amasya'ya son gelişi 22 Kasım 1930 tarihine rastlar.

Atatürk Amasya'da kaldığı sürece, Amasya Belediye binasında misafir edilmiş ve geceyi bu binada geçirmiştir. Bina sonradan yıktırılmıştır.

BALIKESİR — Atatürk çeşitli tarihlerde 7 kez Balıkesir'e gelmiştir. Onun Balıkesir'e ilk gelişi 6 Şubat 1923 tarihine rastlar. Atatürk bu gelişinde, Sacitzade Mahmut Bey'in evinde misafir edilmiş ve iki geceyi bu evde geçirmiştir.

BOLU — Atatürk, karayolu ile Ankara'dan İstanbul'a yaptığı bir gezi sırasında, 17 Temmuz 1934 günü Bolu'ya gelmiş ve Bolu Halkevi binasında geceyi geçirerek, ertesi günü öğleye doğru Adapazarı'na hareket etmiştir. Atatürk, ayrılırken Halkevi defterine (Bolu Halkevinde bir gece kaldım. Bolu'nun güzelliğinden, halkın coşkun sevinçlerinden çok mütehasşs oldum) cümlesini yazmıştır.

EDİRNE — Atatürk, Cumhuriyetin ilânından sonra, Edirne'ye ilk olarak 21 Aralık 1930 tarihinde gelmiş, 25 Aralık 1930 gününe kadar 5 geceyi Edirne'de Belediye binasının üst katında kendisi için hazırlanan odada geçirmiştir.

ERZİNCAN — Atatürk, Erzincan'a, 1 Temmuz 1919, 30 Ağustos 1919, 29 Eylül 1924 ve 10 Ekim 1924 tarihlerinde olmak üzere 4 kez gelmiş ve her gelişinde bir gece mutasarrıf veya Vali Konağında misafir edilmiştir.

KASTAMONU — Şapka devriminin öncesinde, başında şapkasıyla 23 Ağustos 1925 günü Kastamonu'ya gelen Atatürk, o gece Kastamonu'lu terzi Mehmet Emin'in konağına misafir edilmiştir. Buradan 25 Ağustos 1925 İnebolu'ya geçmiş, İnebolu'da Belediye Başkanı Hüseyin Karagülle'nin evinde üç gece geçirmiş, 28 Ağustos 1925 te yine Kastamonu'ya dönmüştür.

MANİSA — Büyük Zafer'den ölümüne kadar Manisa'ya 5 defa gelen Atatürk, üçüncü gelişi olan 10 Ekim 1925 te Manisa Vali Konağı (Şimdiki Emniyet Müdürlüğü) nün bir odasında geceyi geçirmiş ve ertesi günü İzmir'e hareket etmiştir.

MERSİN-SİLİFKE — Atatürk 20 Ocak 1925 te Mersin'e geldiği zaman, Ankara Orman Çiftliğinden ayrı olarak Güney'de bir çiftlik kurmağa karar vermiş, bu amaçla 27 Ocak 1925 te Silifke'ye gelmiş, geceyi Silifke'de Hacı Hulusi'nin evinde geçirmiştir. Ertesi günü Taşucu'na gelerek, burada Sadık Kutlu'nun evine misafir olmuş, bir gece kalmıştır. 29 Ocak 1925 te Tekir köyüne gelerek çiftlik yerini görmüş, satın alınarak çiftliğin kurulmasına başlanmıştı. Atatürk, (Gazi Çiftliği) adıyla tanınan Tekir Çiftliği'ne 12 Mayıs 1926, 11 Mayıs 1931, 20 Şubat 1935 tarihlerinde gelerek Çiftlik'teki Köşk'te günlerce dinlenmiş, çiftlik işleriyle uğraşmıştır.

RİZE — Atatürk, 1924 yılı Sonbahar Gezisi sırasında, 17 Eylül 1924 günü, eşi Lâtife Hanım'la birlikte Trabzon'dan Rize'ye gelmiş, geceyi Mataracı Mehmet Bey'in Konağı'nda geçirmiştir. Atatürk ertesi günü öğleden sonra Giresun'a gitmek üzere Rize'den ayrılmıştır.

SAMSUN-HAVZA — Atatürk, Millî Mücadeleyi başlatmak üzere 19 Mayıs 1919 da Samsun'a çıktıktan 6 gün sonra, 25 Mayıs 1919 da Karargâhını Havza ilçesine nakletmiş ve Havza'da Mes'udiye Otelini kiralarak arkadaşları ile birlikte 13 Haziran 1919 tarihine kadar bu otelde kalmıştır. Daha sonra Mes'udiye Otelini Belediye Dairesi olarak kullanmış ve son yıllarda yıktırılmıştır.

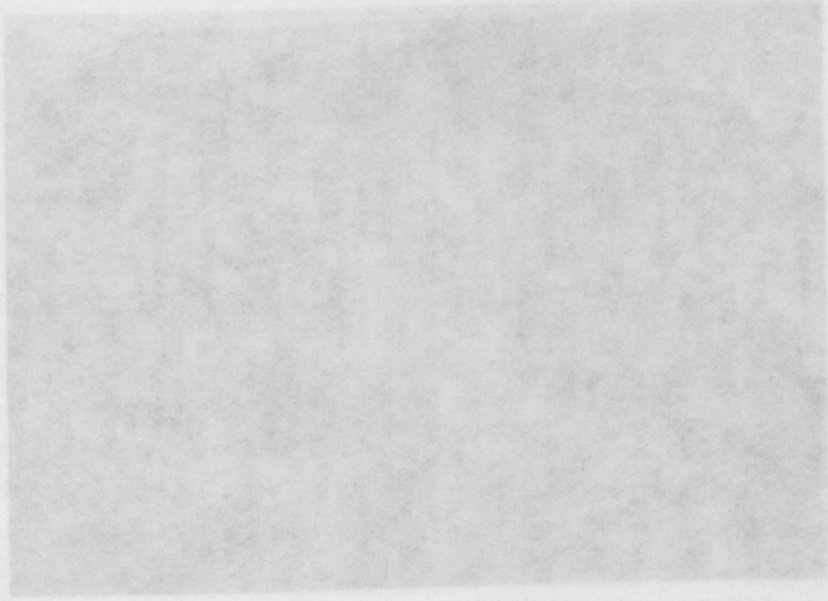
SIİRT — Atatürk, Doğu Cephesinde görevli olduğu 1916 yılında Siirt'te birkaç gün kalmış, 27 Kasım 1916 günü üçüncü kez geldiği zaman, Siirt'li Hacı Mustafa'nın Ulus Mahallesindeki evinde 2 gece misafir edilmiştir. Ev bugün korunmaktadır.

TEKİRDAĞ — Birinci Dünya Savaşı'nın çıkması üzerine Atatürk, 19. Tümeni kurmak üzere, yarbay rütbesiyle 2 Şubat 1915 te Tekirdağ'a

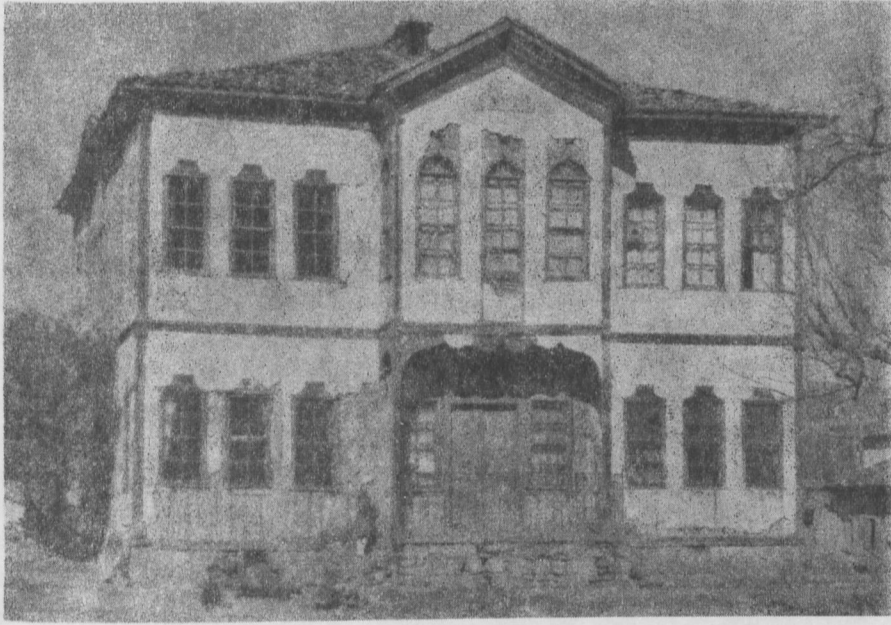
gelmiş, 25 Şubat 1915 tarihine kadar Tekirdağ'da çalışmalarını sürdürmüştü. Atatürk, Tekirdağ'a ilk geldiği gün Çınarlıçeşme karşısındaki Selânikli Mehmet (Ertetik)'in evinde gecelemiş, daha sonra Kolordu caddesindeki Bursalı Soyuer kardeşlere ait evde oturmuştur.

TOKAT — Atatürk Tokat'a 6 kez gelmişti. İlk gelişi 26 Haziran 1919 tarihine rastlar. Geceyi Tokat Belediye'sinin üst katındaki bir odada geçirerek ertesi günü Sivas'a hareket etmişti. 17 Ekim 1919 da Tokat'a tekrar geldiği zaman gecelememiş, Amasya'ya geçmişti. Amasya dönüşü, 27 Ekim 1919 da Tokat'ta Hamamcıoğlu Rifat'ın evinde geceyi geçirmiştir. 25 Eylül 1924 te, eşi Lâfife Hanım'la birlikte Tokat'a geldiği zaman Tokat Milletvekili Mustafa Vasfi (Süsoy) un evinde, iki gece misafir olmuşlardı. 17 Eylül 1928 de Tokat'a geldiği zaman fazla kalmamış, yoluna devam etmişti. Atatürk son olarak 21 Kasım 1930 tarihinde Tokat'a geldiği zaman, yine Mustafa Vasfi (Süsoy)un evinde bir gece misafir edilmiştir.

YOZGAT — Atatürk, 15-17 Ekim 1924 ve 3-4 Şubat 1934 tarihlerindeki Yozgat'a ziyaretlerinde Vali Konağı'nda misafir edilmiştir.

Atatürk'ün Sivas'ta Tekir Çiğliği (Gazî Çiğliği) adı Kaldığı Mektep
(Yakındır)

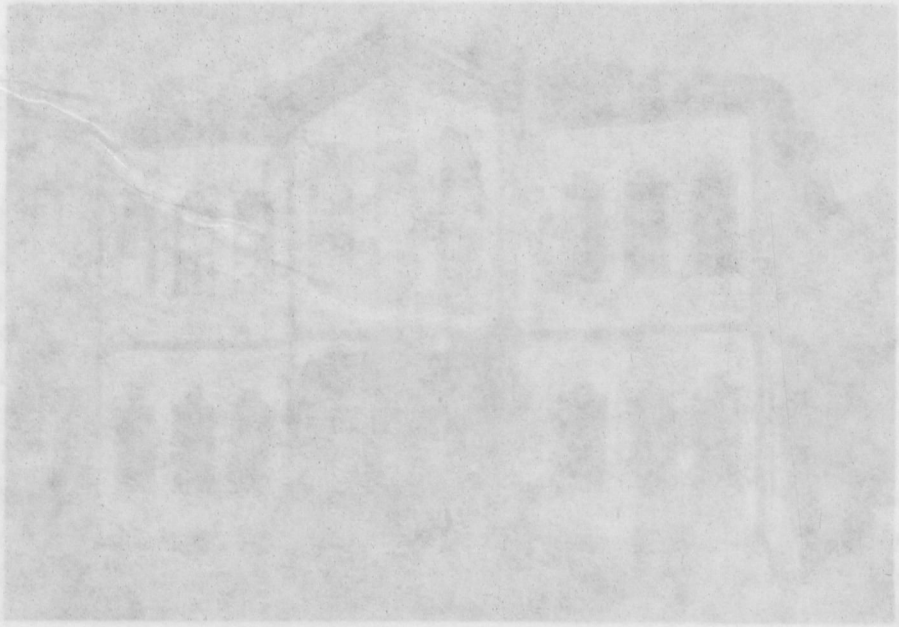

Atatürk'ün Havza'da Kaldığı Belediye Dairesi (Yıkılmıştır)

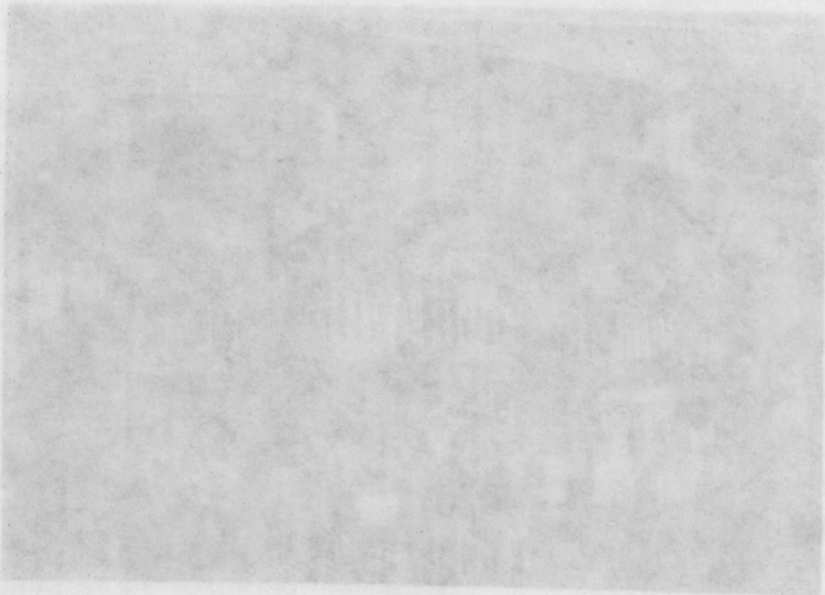
ATATÜRK'ÜN KARARGAHLARI

Atatürk'ün Silifke Tekir Çiftliği (Gazi Çiftliği) nde Kaldığı Köşk
(Yıkılmıştır)

Atatürk'in Hava'nın Kaldığı Hava Yolu (Yükseklik)

Atatürk'in Sıkça Gittiği (Gazi Çarşısı) ve Kaldığı Köşk (Yükseklik)

ECEBAT - ÇAMYAYLA ATATÜRK KARARGÂHI

Çanakkale Savaşlarının başlangıç yıllarıydı. Sofya'da Ateşemliler olan Yarbay Mustafa Kemal (Atatürk), Osmanlı Devleti'nin hızla Birinci Dünya Savaşı'na girmekte olduğunu görünüş, Başkomutanlıktan, mecliste faal bir görev verilmesini ısrarla istemişti. Bu ısrar karşısında onu 20 Ocak 1915 te, Tekirdağ bölgesinde yeni kurulmakta olan 19. Tümen Komutanlığına tayin ettiler. Atatürk, kısa sürede bu ünvanı kurmuş, 25 Şubat 1915 te, Çanakkale Savaşlarına katılmak üzere Eceabat'a gelmiş, burada ikmal yaptıktan sonra, 18 Nisan 1915 te Çamyayla (Bigali) köyüne gelerek, bir köy evini Karargâh yapmıştı. Bir hafta sonra savaş başlamış, Atatürk Conkbayırı ve Arburnun da üstün düşman kuvvetlerine karşı, taarruz ve savunma savaşları yaparak, kahramanca, cesareti ve kazandığı zaferlerle bütün dünyaya diktilerini üzerinde toplamış, 1 Haziran 1915 te Albaylığa yükseltilmişti. Atatürk bu günlerde Çamyayla'daki Karargâhını planlar ve bu karargâhta hazırlıyor, buradan cepheye emirler gönderiyordu.

ATATÜRK'ÜN KARARGÂHLARI

Çanakkale Zaferi için Atatürk'ü İstanbul'a çağırarak, 10 Aralık 1915 te İstanbul'a döndü.

Çanakkale savaşlarından sonra, Atatürk'ün Çamyayla'daki Karargâhı yine eski sahiplerinin elinde ev olarak uzun yıllar kullanıldı. Bu evde Atatürk'ün günlerce en uzun gecelerini geçirdiğini, petrol lambalarının sabahlarıdek yandığını herkes biliyordu. O gün kullanılan eşyalar'dan tek bir masa kalmıştı. Atatürk bu masaya dürseklerini dayayarak, kimbilir kaç gece düşünmüş, haritaları işaretlemişti. Sonunda, (Çamyayla Atatürk Müzesi Kurma Komitesi) adıyla bir komite kuruldu. Bu komite ilk iş olarak, 1969 yılında evin dış kapısı üzerine (M. Kemal Atatürk'ün 1915 tarihindeki 19. cü Tümen Karargâhı) ibaresini taşıyan bir levha yerleştirdiler. Evin sahiplerinden satın alarak müze haline getirilmesi isteniyordu. Sonunda bu iş te oldu.

Atatürk'ün Karargâhı, Kültür Bakanlığına devredildi. Bakanlık, evi onartarak 1973 yılında ziyarete açtı.

Atatürk'ün Çamyayla Karargâhı iki katlı ve bağdadî olarak yapılmıştır. Dış kapısından küçük bir avluya girilmektedir. Alt katta biri büyük, önceki küçük iki odası vardır. Buradaki tahta bir merdivenle üst

ATATURK'UN
KARARGAHLARI

ECEABAT - ÇAMYAYLA ATATÜRK KARARGÂHI

Çanakkale Savaşlarının başlangıç yıllarıydı. Sofya'da Ateşemiliter olan Yarbay Mustafa Kemal (Atatürk), Osmanlı Devleti'nin hızla Birinci Dünya Savaşı'na girmekte olduğunu görmüş, Başkomutanlıktan, memlekette faal bir görev verilmesini ısrarla istemişti. Bu ısrar karşısında onu 20 Ocak 1915 te, Tekirdağ bölgesinde yeni kurulmakta olan 19. Tümen Komutanlığına tayin ettiler. Atatürk, kısa sürede bu tümeni kurmuş, 25 Şubat 1915 te, Çanakkale Savaşlarına katılmak üzere Eceabat'a gelmiş, burada ikmal yaptıktan sonra, 18 Nisan 1915 te Çamyayla (Bigali) köyüne gelerek, bir köy evini Karargâh yapmıştı. Bir hafta sonra savaş başlamış, Atatürk Conkbayırı ve Arıburun'da üstün düşman kuvvetlerine karşı, taarruz ve savunma savaşları yaparak, kahramanlığı, cesareti ve kazandığı zaferlerle bütün dünyanın dikkatlerini üzerinde toplamış, 1 Haziran 1915 te Albaylığa yükseltilmişti. Atatürk bu günlerde Çamyayla'daki Karargâhında oturuyor, taarruz plânlarını bu karargâhta hazırlıyor, buradan cephenin en ön saflarına gidiyordu.

Çanakkale Zaferi'nden sonra, bir kahraman olarak, 10 Aralık 1915 te İstanbul'a döndü.

Çanakkale savaşlarından sonra, Atatürk'ün Çamyayla'daki Karargâhı yine eski sahiplerinin elinde ev olarak uzun yıllar kullanıldı. Bu evde Atatürk'ün günlerce en uzun gecelerini geçirdiğini, petrol lâmbalarının sabahlaradək yandığını herkes biliyordu. O gün kullanılan eşyalar'dan tek bir masa kalmıştı. Atatürk bu masaya dirseklerini dayayarak, kimbilir kaç gece düşünmüş, haritaları işaretlemişti. Sonunda, (Çamyayla Atatürk Müzesi Kurma Komitesi) adıyla bir komite kuruldu. Bu komite ilk iş olarak, 1969 yılında evin dış kapısı üzerine (**M. Kemal Atatürk'ün 1915 tarihindeki 19. cu Tümen Karargâhı**) ibaresini taşıyan bir levha yerleştirdiler. Evin sahiplerinden satın alınarak müze haline getirilmesi isteniyordu. Sonunda bu iş te oldu.

Atatürk'ün Karargâhı, Kültür Bakanlığına devredildi. Bakanlık, evi onartarak 1973 yılında ziyarete açtı.

Atatürk'ün Çamyayla Karargâhı iki katlı ve bağdadî olarak yapılmıştır. Dış kapısından küçük bir avluya girilmektedir. Alt katta biri büyük, öteki küçük iki odası vardır. Buradaki tahta bir merdivenle üst

kattaki salona çıkılır. Salona açılan üç kapıdan ortadaki en büyük oda, Atatürk'ün çalışma odası, sağdaki yatak odasıdır. Diğer oda yaverine ayrılmıştır. Odaların tavan ve döşemeleri tahtadır. Atatürk'ün masası, çalışma odasındadır.

Karargâh Müzesi, Atatürk'ün resimleriyle ve sonradan buraya getirilen eşyalarla sergilenmiştir.

Çamyayla - Atatürk Karargâhı

Atatürk'ün Karargâhı, Kültür Bakanlığının devredildi. Bakanlık evi onartarak 1973 yılında ziyarete açtı.

Atatürk'ün Çamyayla Karargâhı iki katlı ve bağdadi olarak yapılmıştır. Dış kapısından küçük bir avluya girilmektedir. Alt katın bir büyük, üstteki küçük iki odası vardır. İnaradaki tahta bir merdivenle üst

ATATÜRK'ÜN ANKARA'DA İLK KARARGÂHLARI

Sivas Kongresinden sonra kurulan Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Heyet-i Temsiliyesi 3 Ekim 1919 da Ankara'ya gitmek kararını vermişse de bazı olaylar bu hareketi geçiktirmişti. Ancak 18 Aralık 1919 da Sivas'tan yola çıkılabildi. Heyet-i Temsiliye Reisi Mustafa Kemal (Atatürk), yanında arkadaşları olduğu halde, 19 Aralık 1919 gecesi Kayseri'ye, 24 Aralık'ta Kırşehir'e gelmişler, yol üzerindeki köy ve kasabalar halkı ile görüştükten sonra, 27 Aralık 1919 Cumartesi günü saat 15.30 da Ankara'ya ulaşmışlardı.

Ankara, günlerdir karşılama hazırlıkları yapıyordu. Millî giyimleri içinde atlı ve yaya bir seymen alayı, Kızılyokuş ve Dikmen sırtlarında Atatürk'ü bekliyordu. Halk, davul ve zurnalarla Atatürk'ün geçeceği yollara dökülmüştü. Ankara'daki 20. Kolordu Komutanı Ali Fuat (Cebeşoy) ve maiyeti, Ankara vali vekili Yahya Galip, Ankara müftüsü Rifat (Börekçi) ve Ankara temsilcileri, Atatürk ve arkadaşlarını Eymir gölü yakınlarında karşılamışlardı. Konvoy Dikmen sırtlarından şimdiki Genel Kurmay Başkanlığının önüne gelince ortalık karıştı. Seymenler, Zeybekler, Esnaf temsilcileri, öğrenciler ve binlerce Ankara'lı, tek ses, tek yürek olmuş, Atatürk'ü karşılıyor, alkışlıyor, (yaşa, varol) diye bağırıyorlardı. Yollarda kurbanlar kesiliyor, millî oyunlar oynanıyordu. Ankara'nın bayramıydı o gün..

Kafile, şimdiki Kızılay'dan şehre yönelmiş, bugün Türk Hava Kurumu'nun bulunduğu kavşaktan istasyon'a sapmıştı. Gösteriler devam ediyordu. İstasyon'dan doğruca Ulus meydanına, buradan da Hükümet Konağına gelmişlerdi. Yahya Galip'in (Hoş geldiniz) konuşmasından sonra, Hükümet Konağında kısa bir süre dinlenen Atatürk, buradan Kolordu'yu ziyaret etmiş, daha sonra Heyet-i Temsiliye için hazırlanan, Keçiören tepesi yamacındaki «Ziraat Mektebi»ne yerleşmişti.

Atatürk artık Ankara'daydı ve ilk karargâh olarak şu binalarda oturmuştu.

1 — **Eski Ziraat Okulu** : Keçiören tepelerinin yamacında Çubuk çayına bakan iki katlı taş bir yapıydı. Heyet-i Temsiliye'nin çalışmalarını Ankara'da sürdüreceği haberi üzerine, Ankara Vali vekili Defterdar Yahya Galip Bey, en uygun çalışma yeri olarak burayı seçmişti. Üst kata çıkınca karşıya gelen büyük oda ve bitişiğindeki oda Atatürk'e sağdaki odalar Heyet-i Temsiliyenin üyelerine, soldakiler de bürolara, bir süre

sonra Halide Edip (Adıvar)ın yönetiminde çalışmalara başlayan Anadolu Ajansına ayrılmıştı. Alt katta, yemek salonu, şifre ve telgraf odaları, yaverler bürosu ve muhafız birliği yatakhaneleri vardı. İlk T.B.M.M.'nin hazırlıklarının yapıldığı, pekçok tarihi kararların verildiği bu karargâh Atatürk'ün önce İstasyon'daki Karargâh'a sonra Çankaya köşkü'ne taşınmasıyla, Kurtuluş savaşı yıllarında bir süre Genel Kurmay Başkanlığı Karargâhı olarak kullanılmıştı.

Bugün, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü burada çalışmakta, Atatürk Odası, eşyaları ile birlikte korunmaktadır.

2 — Ankara Garındaki Atatürk Karargâhı : İlk karargâh binası olarak kullanılan Ziraat Okulu, şehrin merkezine uzak olduğu için, ilk Büyük Millet Meclisi'nin açılışından kısa bir süre önce, Atatürk Karargâhını, Ankara Garındaki eski istasyon binasının üst katına nakletmiş, çalışmalarını burada sürdürmüştür. Üst katta Atatürk'ün yatak odası, bir toplantı salonu ve bir de yazıhane vardır. Atatürk Çankaya'daki eski Köşk'e geçinceye kadar burada kalmış, birçok tarihi kararları bu binada almıştır.

Bina bugün, Atatürk Konutu adı ile müzedir.

3 — Çankaya'da Eski Köşk : Çankaya'daki Bulgurzade Tefvik Efendi'nin Bağevi, Ankara'lılarca satın alınarak (Ordu Köşkü) adıyla Milli Savunma Bakanlığına devredilmişti. Gar'daki Atatürk Karargâhı yetersiz olduğu için Atatürk bu Köşk'e taşınmış, 1932 yılında yeni köşk yapılmaya kadar bu köşkte oturmuştu.

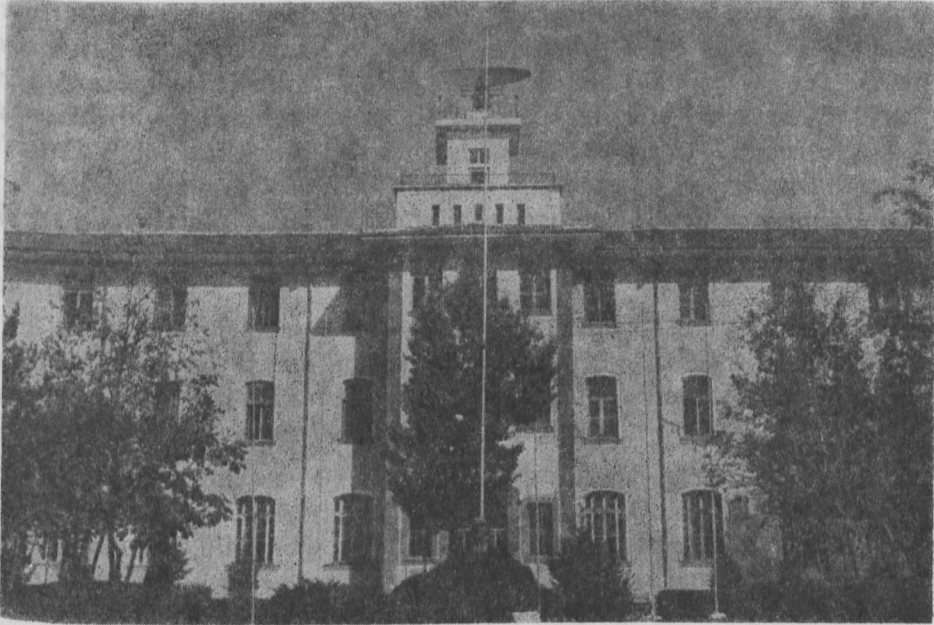
Çankaya eski köşkü, iki katlıydı. Girişinde havuzlu bir holü vardı. Atatürk, 1923 yılı Ocak ayında Lâtime Hanım'la evlendikten sonra, bu elverişsiz evi daha kullanışlı bir duruma getirmişti. Havuzlu hol kaldırılarak burası altlı-üstlü salon olmuş, kuleli bölüm eklenerek yeni odalar yapılmış, şömineler konmuştu. Böylece eski Köşk, 1932 yılına kadar Cumhurbaşkanlığı Köşkü olarak kullanılmıştı.

Eski Köşk, bugün Atatürk Müzesi olarak düzenlenmiştir.

ALAGÖZ ATATÜRK KARARGAHI

Ankara'dan Eskişehir'e gidenler, anayolun 41 inci kilometresinde ve solda bir levha ile karşılaşırlar. Levha üzerinde (Alagöz Atatürk Karargâhına gider) yazılı. Yoldan sapma ve üç kilometrelik küçük bir tepeyi aşarsanız karşınıza Alagöz Köyü çıkacaktır. Köy meydanındaki iki katlı büyük konak ta Atatürk'ün karargâhıdır. Karargâhın hikâyesi kısaca şöyledir:

Kurtuluş Savaşı günlerinde düşmanın Polatlı yakınlarına kadar iler-

Bugün, Kültür Bakanlığı'nun Ankara'da ilk Karargâhlarından eski «Ziraat Mektebi» binası Alagöz Atatürk Karargâhı 12. Şimdiki Meteoroloji Genel Müdürlüğü binası

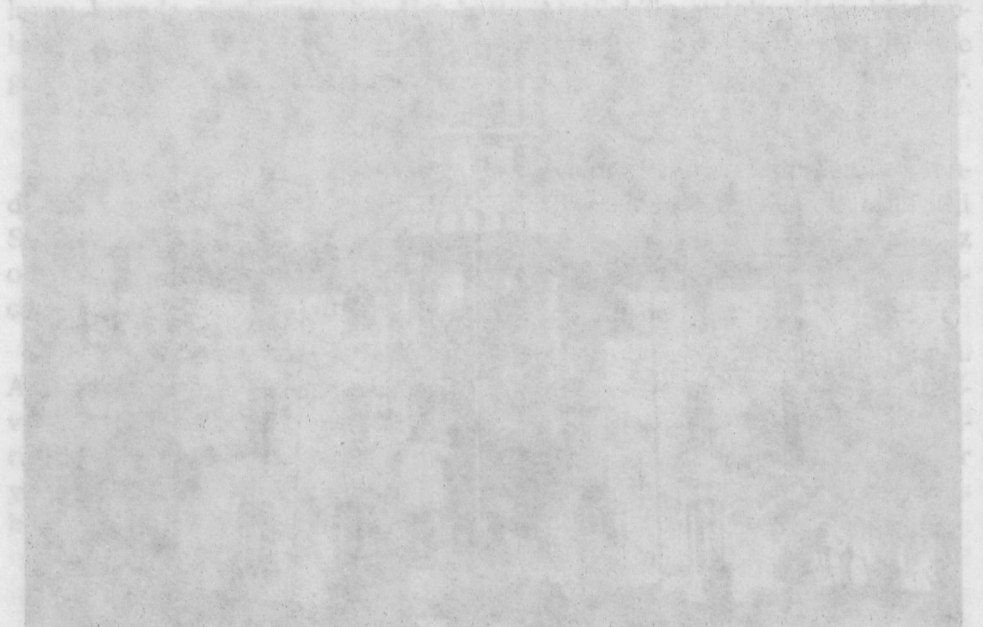
na, tuğ, tuğla ve kerpiçten yapılmış, üzeri ahşap çatı ile örtülmüştür. Üst salon tavanı işlemelidir. Girişte, Sakarya savaşlarında kullanılan makineli tüfekler, Atatürk resimleri sergilenmektedir. Girişteki küçük bir merdivenle ikinci kata çıkar. Üst salondaki vitrinlerde Atatürk'ün silah ve eşyaları sergilenmiş, Atatürk'e ait Başkumandan Çalışma Odası, yatak odası, yaverler odası ve diğer odalar, aslına uygun şekilde düzenlenmiştir.

Alagöz Atatürk Karargâhı, Kurtuluş Savaşı günlerimize anlattığı yansıyan bir belge olarak elbette çok önemli ve anlamlıdır.

sonra Halide Edip (Adıvar)ın yönetiminde çalışmalara başlayan Anadolı Ajansına ayrılmıştır. Alt katta, yemek salonu, şifre ve telgraf odaları, yaveci bürosu ve muhafız birliği yatakhanesi vardı. İlk T.B.M.M.'nin hazırlanmasını yaptığı, pekçok tarihi kararların verildiği bu karargâh Atatürk ün önce İstasyon'daki Karargâh'a sonra Çankaya köşkü'ne taşınmasıyla, Kurtuluş savaşı yıllarında bir süre Genel Kurmay Başkanlığı Karargâhı olarak kullanılmıştır.

Bugün, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü burada çalışmakta, Atatürk Odası, eyaharı ile birlikte korunmaktadır.

2 — Ankara Garındaki Atatürk Karargâhı : İlk karargâh binası olarak kullanılan Ziraat Ofisi, şehrin merkezine uzak olduğu için, ilk Büyük Millet Meclisi'nin meclislerden kısa bir süre önce, Atatürk Karargâhını, Ankara Garındaki eski istasyon binasının üst katına nakletmiş, çalışma-

Atatürk'ün Ankara'da ilk Karargâhlarından eski Ziraat Meteoroloji Şimdiki Meteoroloji Genel Müdürlüğü binası

ALAGÖZ ATATÜRK KARARGÂHI

Ankara'dan Eskişehir'e gidenler, anayolun 41 inci kilometresinde ve solda bir levha ile karşılaşır. Levha üzerinde (Alagöz Atatürk Karargâhına gider) yazılı. Yoldan sapan ve üç kilometrelik küçük bir tepeyi aşarsanız karşınıza Alagöz Köyü çıkacaktır. Köy meydanındaki iki katlı büyük konak ta Atatürk'ün karargâhıdır. Karargâhın hikâyesi kısaca şöyle:

Kurtuluş Savaşı günlerinde düşmanın Polatlı yakınlarına kadar ilerlemesi üzerine Garp Cephesi Komutanlığı Alagöz Köyünü «Cephe Karargâhı» olarak seçmiş ve bu köy halkından Türkoğlu Ali Ağa'ya ait büyük konağa yerleşmişti. Atatürk, Büyük Nutkunda da: **(12 Ağustos 1921 günü Erkân'ı Harbiye-i Umumi Cephe Karargâhına gittim..)** diyerek 23 Ağustos'tan 13 Eylül tarihine kadar 22 gün 22 gece aralıksız devam eden Saka Meydan Muharebesini bu binadan idare etmiş, yine O'nun ifadeyle: **(Cihan tarihinde ender olan büyük bir meydan muharebesinin)** bütün plânlarını burada hazırlamış, tarihî kararlarını burada bu konakta vermişti.

Kurtuluş Savaşı'ndan sonra, bu tarihî konak, uzun yıllar sahipleri tarafından ev olarak kullanılmıştır. Sonunda Türkoğlu Ali Ağa vereseleri, düşünüp taşınmışlar, bu konağı devlete bağışlamaya karar vermişler. Yalnız bir şartla.. Burada bir karargâh müzesi açılsın..

Milli Eğitim Bakanlığı 1967 yılında vereselerin bu şartını memnunkla kabul eder, binanın onarımına başlamış. Onarımdan sonra da, Karargâh olarak kullanıldığı günlerin eşyası ile donatmış. Böylece Alagöz Atatürk Karargâhı, 10 Kasım 1968 günü eski Cumhurbaşkanı Sayın Cevdet Sunay'ın eliyle ziyarete açılmış.

Bugün, Kültür Bakanlığına bağlı olarak bir müze halinde idare edilen Alagöz Atatürk Karargâhı 12 odalı ve 2 katlı büyük bir konaktır. Bina, taş, tuğla ve kerpiçten yapılmış, üzeri ahşap çatı ile örtülmüştür. Üst salon tavanı işlemelidir. Girişte, Saka savaşlarında kullanılan makinalı tüfekler, Atatürk resimleri sergilenmektedir. Girişteki küçük bir merdivenle ikinci kata çıkılır. Üst salondaki vitrinlerde Atatürk'ün silah ve eşyaları sergilenmiş, Atatürk'e ait Başkumandan Çalışma Odası, yatak odası, yaverler odası ve diğer odalar, aslına uygun şekilde döşenmiştir.

Alagöz Atatürk Karargâhı, Kurtuluş Savaşı günlerinin anılarını yansıtan bir belge olarak elbette çok önemli ve anlamlıdır.

ALAGÖZ ATATÜRK KARARGÂHI

Amara'dan Erzurum'a gidene kadar, yaklaşık 41 inç kilometrelik ve...

Kurtuluş Savaşı sırasında düzenlenen bu kararname, Amara'dan Erzurum'a...

Kurtuluş Savaşı sırasında, bu kararname, Amara'dan Erzurum'a...

Millî Eğitim Bakanlığı 1907 yılında verdiğimiz bu kararname...

Bu karar, Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu kararname...

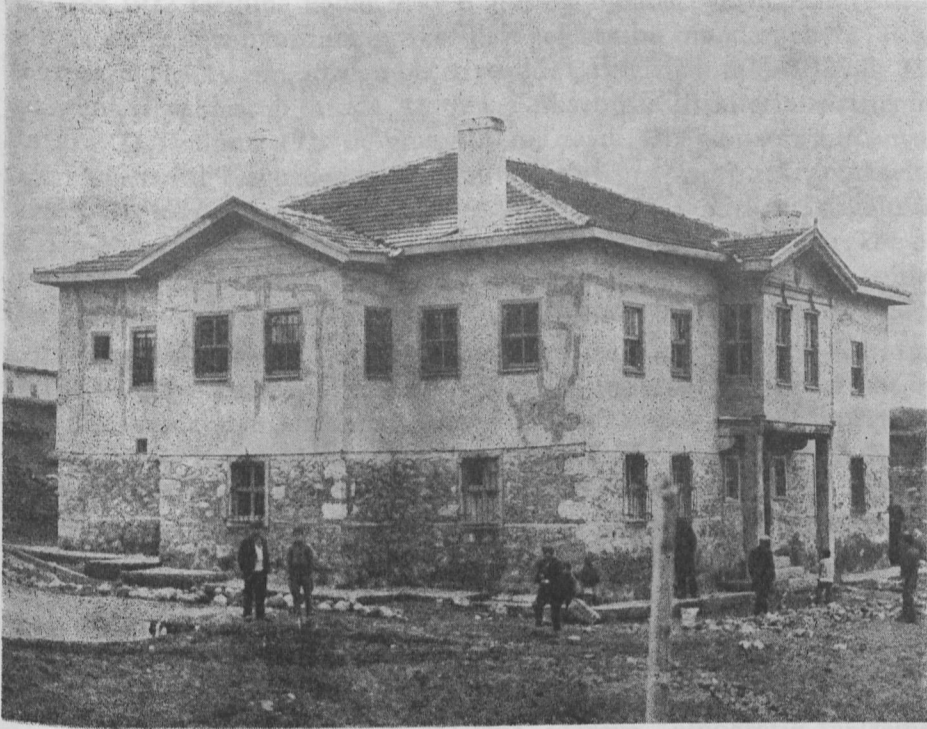
Alagöz Atatürk Karargâhi, Kurtuluş Savaşı sırasında...

AKŞEHİR'DE ATATÜRK VE GARP CEPHESİ KARARGAHI

(Atatürk ve Etnografya Müzesi)

Kurtuluş Savaşı yıllarında, düşmana karşı düzenli birliklerle karşı koyan Garp Cephesi Komutanlığı, Karargâhını Polath'dan 18 Kasım 1921 tarihinden başlayarak Akşehir'e kaldırmıştı. Akşehir'de, 1910 yılında konak olarak yaptırılan ve sonradan Akşehir Belediye binası olarak kullanılan iki katlı yapı, Karargâh olarak kullanılıyordu. Garp Cephesi, 24

Alagöz Atatürk Karargâhi

ayrılmıştır. Üst katta, karye Atatürk Şerhi, Atatürk'ün fotoğrafları, Atatürk'e ait kılıç, meş, tüfek, çizme, yemcek takımı ve giyim eşyaları sergilenmektedir. Büyük oda, Atatürk odası olarak düzenlenmiştir. Bu odada, Atatürk'ün kullandığı masa ve koltuklarla, telefon, çeşitli eşya ve kitaplar vardır. Sağda, Garp Cephesi Komutanı İsmet (İnönü) Paşa'nın, solda da Kurmay Başlanı Asım (Gündüz) ve yaverlerin odaları yer almaktadır. Öteki odalar Akşehir büyüklerini tanıtan yazı, kitaplar ve müzelik eserlerle donatılmıştır.

Akşehir'deki (Atatürk ve Etnografya Müzesi) Atatürk'ün evleri ve karargâhları arasında saymak gerek.

Alte Bibliothek Halle

AKŞEHİR'DE ATATÜRK VE GARP CEPHESİ KARARGÂHI

(Atatürk ve Etnografya Müzesi)

Kurtuluş Savaşı yıllarında, düşmana karşı düzenli birliklerle karşı koyan Garp Cephesi Komutanlığı, Karargâhını Polatlı'dan 18 Kasım 1921 tarihinden başlayarak Akşehir'e kaldırmıştı. Akşehir'de, 1910 yılında konak olarak yaptırılan ve sonradan Akşehir Belediye binası olarak kullanılan iki katlı yapı, Karargâh olarak kullanılıyordu. Garp Cephesi, 24 Ağustos 1922 tarihine kadar 9 ay 6 gün bu binada çalışmalarını sürdürmüştü. Atatürk zaman zaman Akşehir'e gelerek bu binada kalıyor, Büyük Taarruz hazırlıklarını gözden geçiriyordu. Çok gizli tutulan Büyük Taarruz günleri yaklaştığı sırada Atatürk, Akşehir'le ilişkilerini arttırmıştı. Bir ara, 23 Temmuz 1922 de yine Akşehir'deydi. Bir gün sonra, Konya'ya gelerek General Townshend'la önemli bir görüşme yaptı, tekrar Akşehir'e döndü. Bir süre sonra Atatürk'ün 19 Ağustos 1922 de gizlice Tuzgözü üzerinden Konya'ya geldiğini, 20 Ağustos 1922 günü Akşehir'e hareket ettiğini görüyoruz. Akşehir'de Büyük Taarruzun 26 Ağustos sabahı yapılmasını kararlaştıran Atatürk, 24 Ağustos 1922 günü buradan Şuhut'a geçti.

Kurtuluş Savaşı'ndan sonra, Akşehir'deki Garp Cephesi Karargâhı tekrar Belediye Dairesi olarak kullanılmağa devam etmiştir. Üst kat odaları: (**Başkumandan Mustafa Kemal Paşa'nın taarruz emrini verdiği oda, Garp Cephesi Kumandanı İsmet Paşa'nın odası, Garp Cephesi Erkânı Harbiye Reisi Asım Paşa'nın Çalışma odası**) yazılı plâkalarla işaretlenmiş, Atatürk odası, o günlerde kullanılan masa, koltuk, halı gibi eşyaları ile korunmuştu. Akşehir Belediyesi'nin yeni bir binaya taşınması üzerine, bu bina, 1965 yılında Millî Eğitim Bakanlığına devredilmiştir. Bakanlık binayı onartmış, Atatürk'le ilgili eşyalarla birlikte, etnografik malzemeyi sergileyerek (Atatürk ve Etnografya Müzesi) adı ile bir müze kurmuştur. Müze 5 Temmuz 1966 günü törenle ziyarete açılmıştır.

Müzenin alt katı, müze depolarına, idareye, etnografik malzemeye ayrılmıştır. Üst katta, karşıda Atatürk Şeref Köşesi yer almakta, vitrinlerde Atatürk'e ait kılıç, meç, tüfek, çizme, yemek takımı ve giyim eşyaları sergilenmektedir. Büyük oda, Atatürk odası olarak düzenlenmiştir. Bu odada, Atatürk'ün kullandığı masa ve koltuklarla, telefon, çeşitli eşya ve kitaplar vardır. Sağda, Garp Cephesi Komutanı İsmet (İnönü) Paşa'nın, solda da Kurmay Başkanı Asım (Gündüz) ve yaverlerin odaları yer almaktadır. Öteki odalar Akşehir büyüklerini tanıtan yazı, kitaplar ve müzeli eserlerle donatılmıştır.

Akşehir'deki (Atatürk ve Etnografya Müzesi) ni, Atatürk'ün evleri ve karargâhları arasında saymak gerekir.

AKŞEHİR'DE ATATÜRK VE GARP CEPHESİ KARARGAHI

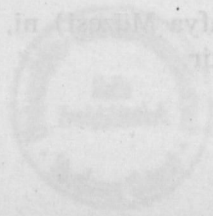
(Atatürk ve Etnografya Müzesi)

Kurtuluş Savaşı yıllarında, düğman karşı düzenli birliklerle karşı koyan Garp Cephesi Komutanlığı, Kuruluşunun Polatlı'dan 18 Kasım 1921 tarihinden başlayarak Akşehir'e kaldırmıştır. Akşehir'de, 1910 yılında kurulmuş olan Akşehir Belediye Binası olarak kullanılan bina, Akşehir'de, 24 Ağustos 1922 tarihinde saat 9'ya 6 gün bu binada çalışmalarını sürdürmüştür. Atatürk zaman zaman Akşehir'e gelerek bu binada kalıyordu. Büyük Tarihçi hazretliklerin gözetiminde geçiyordu. Çok gizli tutulan Büyük Tarihçi, bu günleri yazdığı gibi, Akşehir'de Atatürk, Akşehir'de ilişkilerini sürdürmüştür. Bir gün, 23 Temmuz 1922'de yine Akşehir'deydi. Bir gün sonra, Konya'ya gelerek General Townshend'le önemli bir görüşme yaptı. Akşehir'de kaldı. Bir süre sonra Atatürk'ün 19 Ağustos 1922'de gizlice Tuzluca üzerinden Konya'ya geldiğini, 20 Ağustos 1922 günü Akşehir'e hareket ettiğini gördükler. Akşehir'de Büyük Tarihçi'nin 20 Ağustos sabahı yaptığı bir konuşmanın Atatürk, 24 Ağustos 1922 günü buradan Şuhut'a geçti.

Kurtuluş Savaşı'nın sonuna, Akşehir'deki Garp Cephesi Karargahı, Akşehir Belediye Binası olarak kullanılmaya devam etmiştir. Üst kat odaları (Başkurumdan Mustafa Kemal Paşa'nın tarifi emriyle verilen odalar) Garp Cephesi Komutanı İsmet Paşa'nın odası, Garp Cephesi Erkânı Harbiye Râisi Asım Paşa'nın odası (yazlık odaları) olarak işlevlerini sürdürmüştür. Atatürk odası, o günlerde kullanılan masa, koltuk, sehpa gibi eşyaları içermektedir. Akşehir Belediye Binası'nın üst kat binaya taşınması üzerine, bu binada 1922 yılında Milli Eğitim Bakanlığınca devredilmiştir. Bakanlık binası oluşturmuş. Atatürk'e ilgili eşyaları biriktire, etnografik malzemeyi sergilemiştir (Atatürk ve Etnografya Müzesi) adı ile bir müze kurmuştur. Müze 2 Temmuz 1966 günü törenle ziyarete açılmıştır.

Müzenin alt katı, törenle devralınan, idareye, etnografik malzemeye ayrılmıştır. Üst katı, karışık Atatürk Şerh Köşesi yer almaktadır. Üst katın Atatürk'e ait kalem, tüfek, çizim, yanak takımı ve giyim eşyaları sergilenmektedir. Büyük oda, Atatürk odası olarak düzenlenmiştir. Bu odada, Atatürk'ün kullandığı masa ve koltukları, telon çeşitli eşya ve kitaplar vardır. Sağda, Garp Cephesi Komutanı İsmet (Lâhûrî) Paşa'nın odası da Kurmay Başkanı Asım (Gâhûrî) ve yardımcılarının odaları yer almaktadır. Öteki odalar Akşehir büyüklerini tanıtan yazı, kitaplar ve müze eşyaları ile donatılmıştır.

Akşehir'deki (Atatürk ve Etnografya Müzesi) ni, Atatürk'ün evleri ve karargahları arasında saymak gerekir.

AFYON VE ŞEHİTTA ATATÜRK KARARGÂHLARI

Afyon'da Atatürk Karargâhı

Ankara'da ilk Büyük Millet Meclisinin açılışından hemen sonra, Atatürk, milli bir orduyu kurulması ve vatanın düşmanlardan temizlenmesi yolunda çalışmalarına başlamış, bu amaçla Garp Cephesi Komutanlığının kurmuştu. Atatürk bu görevi denetlemek üzere, bir hareket 2. Ağustos 1920'de Afyon'a, ardından da Kütahya ve Eskişehir'e gitti. 23 Ağustos 1920'de yine Afyon'a döndü. Karargâhı Şehitlik'te, 24 Ağustos'ta Afyon'da Atatürk Karargâhı kurulmuştu.

Akşehir'de Garp Cephesi Karargâhı (Atatürk Müzesi)

Atatürk, Büyük Taarruz emrini verdikten sonra, 24 Ağustos 1922 günü, Akşehir'den Afyon İli Şehitlik ilçesine gelmiş, Yah Mahallesi'ndeki Hacıvelioğullarına ait bir evi, geçici karargâh olarak kullanmıştır. O günün akşamı, arkadaşları ile birlikte bu evde bir toplantı yapan Atatürk, taarruz planlarını gözden geçirmiş, geç saatlere kadar süren toplantıdan sonra, odasına çekilmiştir. Burada birkaç saat dinlenince ve uyuyan Atatürk,

Abbildung 1: Die Hauptkategorie (Statistik Mönch)

AFYON VE ŞUHUT'TA ATATÜRK KARARGÂHLARI

Afyon'da Atatürk Karargâhı :

Ankara'da ilk Büyük Millet Meclisinin açılışından hemen sonra, Atatürk, millî bir ordunun kurulması ve vatanın düşmandan temizlenmesi yolunda çalışmalarına başlamış, bu amaçla Garp Cephesi Komutanlığını kurmuştu. Atatürk bu cepheyi denetlemek üzere, bir heyetle 6 Ağustos 1920 de Afyon'a, buradan da Kütahya ve Eskişehir'e gelmiş, dönüşte, 23 Ağustos 1920 de yine Afyon'a uğramıştı. Kurtuluş Savaşı'nda, Büyük Zafer'den üç gün önce, 27 Ağustos 1922 günü saat 17 de Türk orduları Afyon'a girmiş, bundan sonra Başkomutanlık ve Garp Cephesi Karargâhı Afyon'a kaldırılmıştı. Afyon Belediye binası, Karargâh olarak kullanılıyordu. Atatürk, 28 Ağustos 1922 günü Afyon'daki Karargâhına gelmiş, Büyük Zafer'e kadar çalışmaları buradan idare etmişti. Atatürk, Büyük Zafer'den ve Cumhuriyetin ilânından sonra, 9 kez daha Afyon'a gelmiş, bu gelişlerinde Afyon'da birkaç saat kalarak günü birliğine dönmüştür. Birçok gelişlerinde Karargâh'ta gecelediği günlerin anılarını tazelemiş ve Karargâhını ziyaret etmiştir.

Afyon - Atatürk Karargâhı, bugün Afyon'da Hükümet Konağı karşısında, Şehir Parkıyla Atatürk Anıtının yanındadır. Bina, 1913 yılında Belediye olarak yaptırılmıştır. İki katlıdır. Kemerli bir kapıdan geniş bir salona girilir. Salona açılan sağ baştaki oda, Zafer Odası olarak düzenlenmiştir. Odada, Atatürk'ün kullandığı 1 masa, 3 koltuk, 3 kanape, 3 sandalye, 2 sehpa, avize ve perdeler bulunmaktadır. Duvarlarda, Atatürk'ü Kocatepe'de gösteren yağlıboya tablo, Zaferle ilgili fotoğraflar asılıdır. Masa üzerinde bir Atatürk büstü vardır.

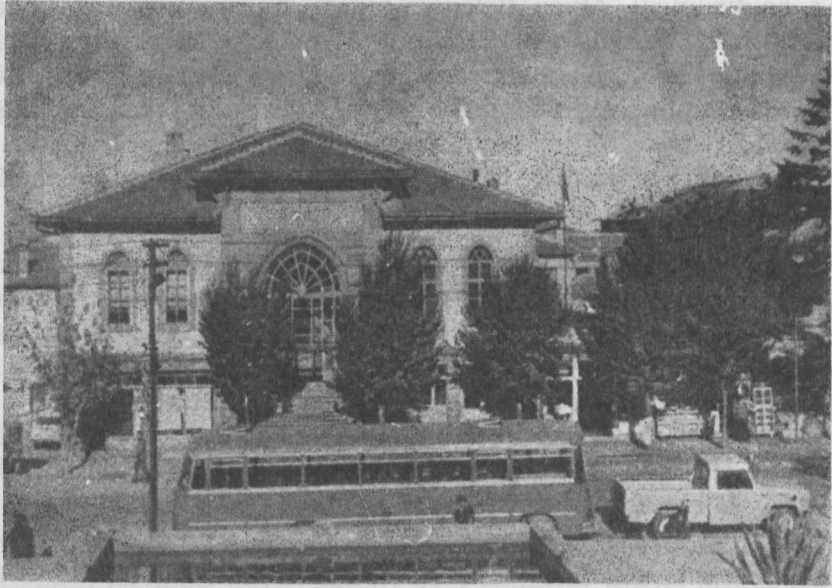
Atatürk Karargâhı, 1935 yılına kadar Belediye Dairesi olarak kullanıldıktan sonra, kiraya verilmiş, 1963 yılında Afyon Emniyet Müdürlüğüne devredilmiştir.

Şuhut'ta Atatürk Karargâhı :

Atatürk, Büyük Taarruz emrini verdikten sonra , 24 Ağustos 1922 günü, Akşehir'den Afyon İli Şuhut İlçesine gelmiş, Yalı Mahallesindeki Hacıvelioğullarına ait bir evi, geçici karargâh olarak kullanmıştı. O günün akşamı, arkadaşları ile birlikte bu evde bir toplantı yapan Atatürk, taarruz plânlarını gözden geçirmiş, geç saatlere kadar süren toplantıdan sonra, odasına çekilmişti. Burada birkaç saat dinlenen ve uyuyan Atatürk,

sabaha karşı Kocatepe'ye hareket etmiş, 26 Ağustos 1922 günü saat 5.30 da topçu ateşiyle büyük taarruzu başlatmıştı.

Atatürk'ün kaldığı bu ev, iki katlı, cumbalı, küçük bir köy konağı idi. Alt katında hole açılan 4 odası, üst katında 1 salon 4 oda ve bir selâmlığı vardır. Atatürk, bu kattaki cumbalı odada çalışmış ve dinlenmiştir. Ev bugün Ahmet Koç'a aittir ve «Korunması gereken evler» arasındadır.

Atyon'da Atatürk Karargâhı

UŞAK'TA ATATÜRK KARARGÂHI

Uşak, alevler içinde yanıyordu. İki yıla yakın bir süre, düşman istilâsı altında kalması yetmiyormuş gibi, şimdi de, kaçan, kaçarken hırçınlaşan düşmanın amansız ateşine sahne olmuştu. 30 Ağustos 1922 Başkomutanlık Meydan Savaşı ile kesin yenilgeye uğrayan düşmanın ardından Türk Ordusu, dört nal Ege şehirlerine yayılıyor, halkın zafer şenlikleri arasında, köy, kasaba, şehir teker teker düşmandan kurtarılıyor, yaralar sarılıyordu. Türk Ordusunun öncü birlikleri 1 Eylül 1922 günü ikinci üzeri Uşak Ovasından alevler içindeki Uşak'a girerken, Komutan İzzettin (Çalışlar) in emri, yangınları hemen söndürtmek olmuş, daha sonra, kaçan düşmanın peşine düşmüştü.

Ertesi gün, 2 Eylül 1922.. Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Atatürk beraberinde Garp Cephesi Komutanı İsmet İnönü, Garp Cephesi Kurmay Başkanı Asım Gündüz, 1. Ordu Komutanı Nurettin, 4. Kolordu Komutanı Kemalettin Sami Paşalar olduğu halde Uşak'a girmişlerdi. Uşak'ın en büyük konaklarından birine yerleştiler. Ertesi gün, 3 Eylül 1922 de, Atatürk'ün harita üzerinde savaş durumunu incelediği bir sırada, Yunan Orduları Başkomutanı General Trikopis ve maiyetinin esir alındığı haberi geldi. Atatürk, esirlerin Uşak'a getirilmesini emretmişti. Esirler, Atatürk'le görüştürülmek üzere Uşak'a getirildiler. Bu olayı, Asım Gündüz, hatıralarında şöyle anlatır (1) :

(Başkomutan Mustafa Kemal, Uşak'ta, Trikopis'i, daha önce Yunan Başkomutanı Hacı Anesti için hazırlanmış, içi mavi beyaz boyalı, Uşak'ın en büyük evinde kabul etti. Trikopis'in bu evde kabulünde bile, Mustafa Kemal'in o ince nezaket ve zekâsının tipik tecellisi vardı. Muzaffer Türk Başkomutanı bu mavi beyaz boyanarak herşeyi şekle bağlamış Palikarya ruhunun sefaletini, nasıl bir umarsamazlık duygusu içinde olduğunu göstermiş oluyordu. Mağlûp ve esir Yunan Generalleri, benim sert kabulümden ürkmüşlerdi. Fakat karşılarında hiçbirşey olmamışcasına güleryüzlü, nazik ve kendilerini teselli için hiçbir fırsatı kaçırmayan Türk Başkomutanının huzurunda rahatlamışlar, eğer utanma duyguları kalmışsa utanmışlardı..)

Atatürk o gün, geçici Karargâh olarak bulunduğu Konak'ta Trikopis'le uzun uzun görüşmüş, ertesi gün de İzmir'e gitmek üzere Uşak'tan ayrılmıştı.

Atatürk'ün iki geçirmiş olduğu Uşak'taki geçici Karargâh binası, 1910 yıllarında Uşak'lı Kaftancı ailesi tarafından yaptırılmış, iki katlı bü-

yük bir konaktır. Kemerli kapısından geniş bir salona girilir. Salonun sağ ve solunda odalar sıralanmaktadır. Çıkartmalı üst katın sağındaki geniş oda, geçici Karargâh olarak kullanıldığı günlerde Atatürk'ün yatak odası olarak ayrılmıştır.

Uşak'taki Kaftancılar Konağı, Büyük Zafer'den sonra sahipleri tarafından ev olarak kullanılmış ve 1973 yılında Müze yapılmak üzere, Kültür Bakanlığı'na kamulaştırılmıştır. Konak (Atatürk Müzesi) olarak düzenlenmiştir.

Uşak'ta Atatürk Karargâhı

Atatürk'ün müze haline getirilmesi evleri ve karargahları dışında, Atatürk ve inkılabının, Cumhuriyet tarihine, parlamenterliğe, Atatürk arşivlerine ilişkin müzeler düzenlenmiştir. Bu müzeler kısaca şöyledir :

ANKARA — BİRİNCİ TBMM MÜZESİ

Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi Müzesi, Ankara'da, Ulus Meydanındaki eski Meclis binasındadır.

Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi binasına, 1915 yılında İstiklal ve Terakki Cemiyeti Kulübü olarak başlanmış, ancak 1920 yılında tamamlanabilmiştir. Bina, Ankara taşından iki katlı olarak yapılmıştır. Mimarı, Kurtuluş Savaşı yıllarında şehit olan Hacı Beydir.

Ankara'da, **ATATÜRK MÜZELERİ** ile bağlantılı olarak, ilk Büyük Millet Meclisi bu binada açılmış, Cumhuriyet bu binada ilân edilmiş ve Büyük Millet Meclisi 15 Ekim 1925 tarihine kadar bu binada çalışmalarını sürdürmüştür. 15 Ekim 1925 ten sonra, Büyük Millet Meclisi'nin, şimdi CEMO binası olarak kullanılan eski Meclis'e taşınmasıyla, bina C.H.P. Genel Merkezi olmuş, aynı yıl, Ankara Hukuk Mektebi'nin açılmasıyla büyük salonu okul emrine verilmiştir. 1952 yılında kadar C.H.P. Genel Merkezi olarak kullanılan bina, bu tarihten sonra Bakanlar Kurulunun kararı ile Millî Eğitim Bakanlığına devredilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı, binayı onarmış ve Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi Müzesi kurmak üzere, uzmanlardan müteşekkil bir komisyon kurmuştur. Komisyon, büyük bir titizlikle, çalışmalara başlamış, binayı, ilk Meclisin açıldığı günlere uygun şekilde değerlendirmiş, o zaman kullanılan eşyaları tesbit ederek teşhirini yapmıştır.

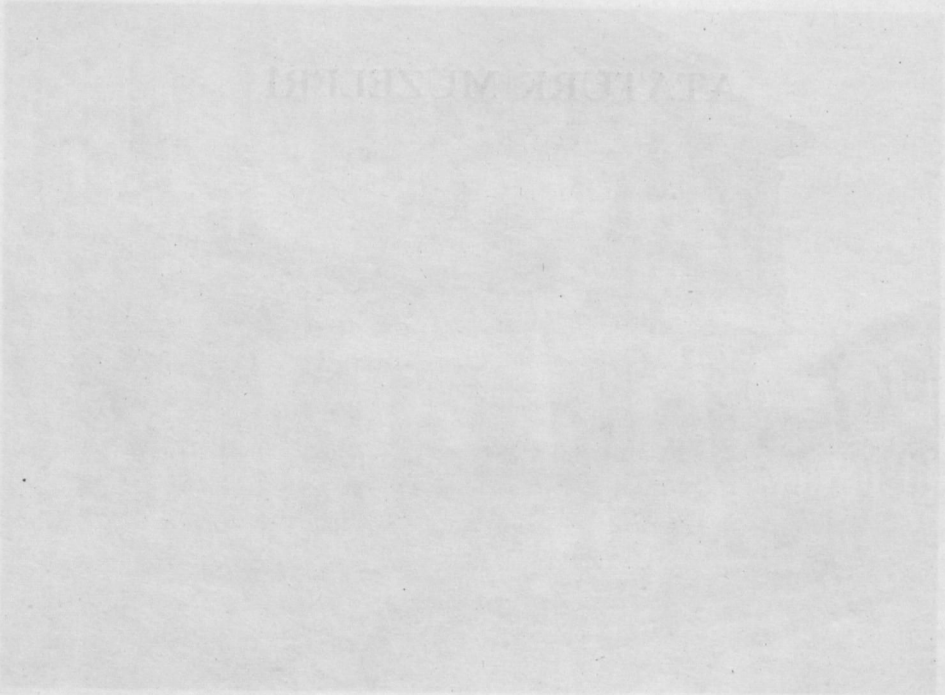
Diğer yönden Birinci Meclisle ilgili belgeler ve fotoğraflar derlenmiş, vitrinler ve duvarlarda sergilenmiştir. Müze, 23 Nisan 1961 günü törenle ziyarete açılmıştır.

Birinci B. M. Meclisi şu bölümleri içine alır:

a) Riyaset Divanı : İcra Vekilleri Heyeti (Bakanlar Kurulu) odası olarak ta kullanılan bu salonda Atatürk'ün o günlere ait büyük boy fotoğrafları, İcra Vekilleri heyetinin başkan ve üyelerince ait fotoğraflar bir masa ve zamanına ait eşyalar vardır.

çik bir konaktır. Kemerli kapısından geniş bir salona girilir. Salonun
sağ ve solunda odalar sıralanmaktadır. Çikartmalar üst kısımdaki
geniş oda, geçici Karargah olarak kullanıldığı günlerde Atatürk'ün yatak
odası olarak ayrılmıştır.

Usak taki Kaftancılar Konagi, Büyük Zafer den topra sahipleri tara
fından ev olarak kullanılmış ve 1973 yılında Müze yapılma üzere, Kültür
Bakanlığına kamulaştırılmıştır. Konak (Atatürk Müzesi) olarak düzen
lenmiştir.

Usak'ta Atatürk Karargahı

Atatürk'ün müze haline getirilmiş evleri ve karargâhları dışında, Atatürk ve inkilâplarına, Cumhuriyet tarihine, parlamentoya, Atatürk arşivlerine ilişkin müzeler düzenlenmiştir. Bu müzeler kısaca şöyledir :

ANKARA — BİRİNCİ TBMM MÜZESİ

Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi Müzesi, Ankara'da, Ulus Meydanındaki eski Meclis binasındadır.

Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi binasına, 1915 yılında İttihat ve Terakki Cemiyeti Kulübü olarak başlanmış, ancak 1920 yılında tamamlanabilmiştir. Bina, Ankara taşından iki katlı olarak yaptırılmıştır. Mimarı, Kurtuluş Savaşı yıllarında şehit olan Hasip Beydir.

Ankara'da, çeşitli illerden seçilmiş 120 üyenin katılımıyla toplanan ilk Büyük Millet Meclisi bu binada açılmış, Cumhuriyet bu binada edilmiş ve Büyük Millet Meclisi 15 Ekim 1925 tarihine kadar bu binada çalışmalarını sürdürmüştür. 15 Ekim 1925 ten sonra, Büyük Millet Meclisi'nin, şimdi CENTO binası olarak kullanılan eski Meclis'e taşınmasıyla, bina C.H.P. Genel Merkezi olmuş, aynı yıl, Ankara Hukuk Mektebi'nin açılmasıyla büyük salonu okul emrine verilmiştir. 1952 yılına kadar C.H.P. Genel Merkezi olarak kullanılan bina, bu tarihten sonra Bakanlar Kurulu kararı ile Millî Eğitim Bakanlığına devredilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı, binayı onarmış ve Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi Müzesi kurmak üzere, uzmanlardan müteşekkil bir komisyon kurmuştur. Komisyon, büyük bir titizlikle, çalışmalara başlamış, binayı, ilk Meclisin açıldığı günlere uygun şekilde değerlendirmiş, o zaman kullanılan eşyaları tesbit ederek teşhirini yapmıştır.

Diğer yönden Birinci Meclisle ilgili belgeler ve fotoğraflar derlenmiş, vitrinler ve duvarlarda sergilenmiştir. Müze, 23 Nisan 1961 günü törenle ziyarete açılmıştır.

Birinci B. M. Meclisi şu bölümleri içine alır:

a) **Riyaset Divanı** : İcra Vekilleri Heyeti (Bakanlar Kurulu) odası olarak ta kullanılan bu salonda Atatürk'ün o günlere ait büyük boy fotoğrafları, İcra Vekilleri heyetinin başkan ve üyelerine ait fotoğraflar bir masa ve zamanına ait eşyalar vardır.

b) **Şer'îye Encümeni** : İlk Meclisin açıldığı günlere ait mobilyası ile döşelidir. Ayrıca Atatürk'ün Gazi ünvanını ve Mareşal rütbesini aldığı sonraki fotoğrafları vardır.

c) **Dinlenme Salonu** : Atatürk'ün 27 Aralık 1919 da Ankara'ya ilk gelişine ait yağlı boya bir tablo, Kurtuluş Savaşıyla ilgili harita ve plânlara, ilk Meclisle ilgili eşya ve belgeler teşhir edilmektedir.

d) **Encümenler Odası** : Devrinin mobilyası ile teşhir halindedir. Meclise hediye edilmiş değerli bir halı da burada asılıdır.

e) **Toplantı Salonu** : Salonun tam karşısında Başkanlık kürsüsü, kürsünün sağında, solunda ve önünde milletvekillerine ait sıralar vardır. Toplantı salonu eski şekline göre, titizlikle hazırlanmış ve vitrinlere ilk Büyük Millet Meclisi, üyelerinin fotoğrafları il sırasına göre yerleştirilmiştir. Kürsüye Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı günlerindeki kıyafetiyle bir büstü konmuş, kürsünün arkasındaki duvara da arap harfleriyle (Hakimiyet Milletindir) levhası asılmıştır.

f) **Reis Odası** : Döşemede bir taban halısı, bir masa, birkaç koluk ve Atatürk'ün resimlerinin bulunduğu bu oda (Gazi Odası) olarak ta adlandırılmaktadır.

g) **Mescid** : İlk Meclisin mescidi olarak kullanılan küçük bir odadır. Seccadelerle döşenmiştir.

Meclis idare amiri ve memurlarına ait odalar ise, müze yöneticilerine tahsis edilmiştir.

ANKARA — ANIT-KABİR ATATÜRK MÜZESİ

Atatürk, 10 Kasım 1938 de İstanbul'daki Dolmabahçe Sarayı'nda hayata gözlerini kapamış, cenazesi, Türk Milletinin gözyaşları arasında Ankara'ya getirilerek Etnografya Müzesi'nin büyük salonundaki geçici mezarına defnedilmişti. Daha sonra, Atatürk'e, bir Anıt-Kabir yaptırmak fikri, Milletin ortaklaşa bir isteği olarak ortaya çıkmıştı. Bu istek, Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir karar haline geldi. Gerekli çalışmaları yapmak üzere, ilim ve sanat uzmanlarından meydana gelen bir komisyon kuruldu. Bu komisyon, uzun çalışmalardan sonra, Ankara'nın hâkim bir yerinde bulunan Rasattepe'yi, Anıt-Kabir yeri olarak seçti. İnşaat için, milletlerarası bir yarışma açıldı. Neticede Prof. Emin Onat ve Doç. Orhan Arda projeleri seçilerek, 1944 yılında inşaat başlandı. Anıt-Kabir, Türk tarihini, özellikle Kurtuluş savaşlarını, Atatürk'ün, büyüklüğünü, O'nun asker, devrimci ve devlet adamı yönlerini temsil edecekti. Yapı tamamlandıktan sonra, Atatürk'ün aziz nâ'sı, 10 Kasım 1953 günü yapılan büyük bir törenle, Etnografya Müzesinden alınarak, Anıt-Kabir'deki Mozole'ye kondu. Bundan sonra, yapının geri kalan eksiklikleri de tamamlana-

rak, 1957 yılında Anıt-Kabir'in idaresi Bayındırlık Bakanlığından Millî Eğitim Bakanlığına devredildi.

Anıt-Kabir, daha sonra Anıt Tepe adını alan geniş bir alanı kaplamaktadır. Çevresine bahçe ve parklar yapılmış, giriş yollarıyla tanzim edilmiştir. Anıt-Kabir'e daha çok, Batı'daki giriş kapısından girilir. Girişten, bir merdivenle sağlı-sollu 24 aslan heykelinin süslediği Aslanlı Yol (Allée) a çıkılır. Girişin sağında İstiklâl Kulesi, solunda Hürriyet Kulesi vardır. Kulelerin önünde Türk milletini temsil eden üç kişilik kadın, üç kişilik te erkek olmak üzere iki grup heykeller bulunmaktadır.

Aslanlı Yol'dan Anıt-Kabir'in taş döşeli büyük Avlu'suna geçilir. Girişte, sağda, Mehmetçik Kulesi, solda Müdafaa-i Hukuk Kulesi bulunmaktadır. Buradan sağda, bugün Anıt-Kabir Muhafız Bölüğü'nün bulunduğu, Avluya bakan yönü sütunlu, revakla örtülü bir bölüme geçilir. Bu bölüm, Zafer Kulesi ile son bulur. Bu Kule ile Barış Kulesi arasında, yani Atatürk'ün mezarının bulunduğu Şeref Holü'nün tam karşısında, çift sıra sütunlu bir bölüm daha vardır. Barış Kulesi ile, çıkış kapısının sağında bulunan 23 Nisan Kulesi arasındaki revaklı bölüm, Anıt-Kabir Müdürlüğü idare odaları olarak kullanılmaktadır.

Anıt-Kabir'in Çankaya yönünde ve Çıkış Kapısı ortasında, 33 m. yüksekliğindeki tek parça bronz Bayrak direği vardır. Merdivenlerin solunda Misak-ı Millî Kulesi, ondan sonra da Atatürk Müzesi bulunur. Müze'den, Atatürk Kütüphanesi'nin bulunduğu İnkılâp Kulesi'ne geçilir.

Atatürk'ün mezarının bulunduğu Şeref Holü, İnkılâp Kulesi ile Cumhuriyet Kulesi arasındadır. Şeref Holü'nün girişindeki beyaz mermer merdivenlerin sağında Viyana'dan Sakarya'ya kadar savaş ve zaferleri, solunda da Başkumandan Meydan Savaşını temsil eden kabartmalar vardır. Merdivenlerin ortasındaki mermer kürsü üzerinde, Türk demokrasinin temeli olan (Hakimiyet, kayıtsız şartsız milletindir) sözü yazılıdır. Şeref Holü'nün ön cephesindeki sütunlu revaktan Hole girilir. Zemin ve duvarlar renkli mermerler, tavan mozaiklerle süslüdür. Holün iki yönüne meşaleler sıralanmıştır. Tam karşıda, Holü aydınlatan büyük pencerenin önünde ve taş set üzerinde **Atatürk'ün Lâhdi** yer almıştır. Renkli, tek parça mermerden yapılmış lâhdin önüne, Atatürk'ün İstiklâl Madalyası konmuştur. Atatürk, bu lâhdin tam altında, zemin katta doğrudan doğruya toprağa verilmiştir.

Seref Holü'nden çıkışta, sağda, Cumhuriyet Kulesi ile Müdafaa-i Hukuk Kulesi arasındaki sütunlu bölüm ise Kabul Salonu olarak kullanılmaktadır.

Anıt-Kabir'in çıkış merdivenlerinin önündeki düzlükte Devrim ve Hürriyet şehitlerinin, Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel'in mezarları vardır.

Anıt-Kabir'in on kulesinde ve Şeref Holü girişinin duvarlarında, Atatürk'ün özlü sözleri, gençliğe hitabeleri, Türk tarihi ve zaferlerini ifade eden semboller işlenmiştir.

Atatürk Müzesi : Anıt-Kabir Atatürk Müzesi 1960 yılında, Misak-ı Milli Kulesi ile İnkılâp Kulesi arasındaki savaklı bölümde, açılmıştır. Müzeye Misak-ı Milli Kulesinden girilir. Müze'deki vitrinlerde, Atatürk'ün resmî ve sivil giyim eşyaları, Atatürk'e çeşitli kurum ve şahısların verdiği değerli hediyeler, Atatürk'ün şahsına ait ve kullandığı eşyalar, hatıralar, belgeler, aldığı madalyalar, kendisine hediye edilen kılıçlar, şiltler, albümler, fotoğraflar v.s. güzel bir teşhirle sergilenmiştir.

Maddî ve manevî değerleri çok yüksek olan bu eserler, yalnız büyük Atatürk'ü değil, dünyanın ve Türk milletinin Atatürk'e karşı olan saygı ve sevgisini de temsil ederler.

Atatürk Kütüphanesi : Atatürk Müzesinden küçük bir kapı ile İnkılâp Kulesi'ne geçilir. Bu Kule, 1967 yılında, Atatürk Kütüphanesi olarak tanzim edilmiş ve ziyarete açılmıştır.

Atatürk Kütüphanesinde, Çankaya Köşkü'nden getirilmiş, Atatürk'e ait, Atatürk'ün okuduğu, araştırmalar yaptığı 3113 cilt kitap bulunmaktadır. Türk ve Dünya medeniyeti, kültürü ve tarihine ait, Türkçe ve yabancı dillerdeki birçok kitapların sayfaları arasında, Atatürk'ün el yazısı ile notlar, işaretler bulunmaktadır. Bu yönü ile de Kütüphane eşsiz bir belgeler arşivi niteliğini taşımaktadır.

Anıt-Kabir'in çıkış kapısının sağındaki alt katlarında ziyaretçi dinlenme salonları ile büfeler, solda da depolar ve tuvaletler yer almaktadır.

ANKARA — TÜRK İNKILÂP TARİHİ ENSTİTÜSÜ MÜZESİ

Türk devrimleri ve Türkiye Cumhuriyeti rejiminin dayandığı esaslar hakkında her türlü araştırmalarda bulunmak, bu konularla ilgili belgeleri ve yayınları toplamak, bunlarla kütüphaneler, müzeler açmak, arşivler kurmak, Türk devrimlerini memleket içinde ve dışında tanıtmak, dersler, konferanslar vermek, yayınlar yapmak üzere, 15 Nisan 1942 tarih ve 4204 sayılı özel bir kanunla, Ankara Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesine bağlı olarak (Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü) kurulmuştur. Enstitü bugün Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi büyük salonu bitişiğinde bulunmaktadır.

Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsünün zengin bir kütüphanesi, arşivi, bir de müzesi vardır. 1943 yılından başlayarak Müzeye bağışlar olmuş, Ankara Etnografya Müzesindeki Hatay devletine ait mühürler buraya verilmiştir. Ayrıca Polis Enstitüsünden, Emin Erkul, İbrahim Sunbay, Kâzım Karabekir, Ali Fuat Cebesoy, Behiç Erkin ve H. M. Çarıklı tarafın-

dan, Kurtuluş Savaşı ve devrimlerle ilgili eşyalar bağışlanmıştır. Müzede, Atatürk'ün Sivas Kongresi günlerinde kullandığı masa ve koltuk, Atatürk'ün hayatına ait fotoğraflar, devrimlerle ilgili resimler, belgeler vardır.

Türk İnkilâp Tarihi Enstitüsü'nün ayrıca bir de arşivi vardır.

ANKARA — HARP TARİHİ DAİRESİ ATATÜRK MÜZESİ

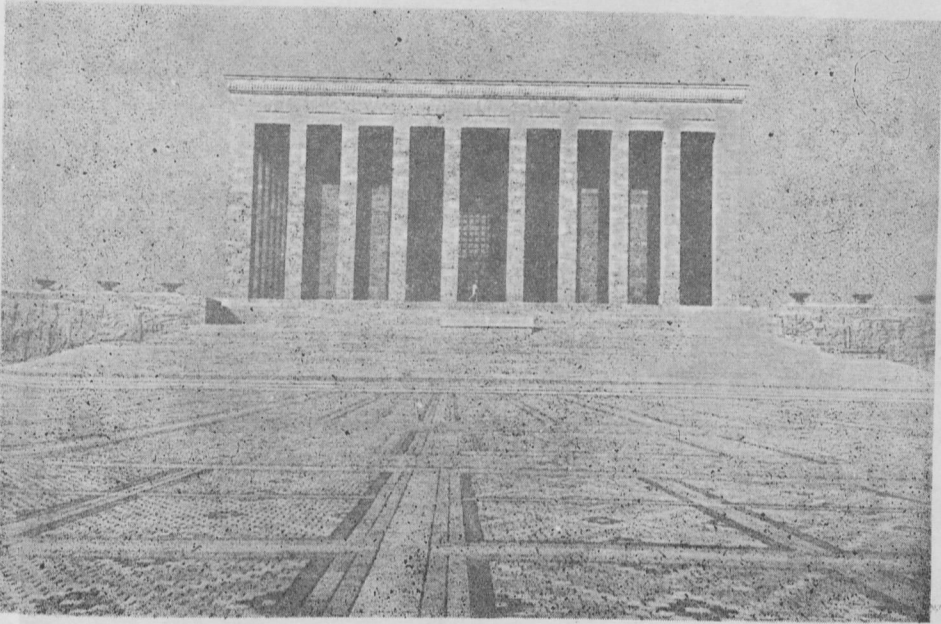
Tarih boyunca Türk savaşlarına ait belgeleri toplamak, tasnif etmek ve değerlendirmek, savaş tarihimizi yazmak gibi amaçlarla Genelkurmay'a bağlı olarak İstanbul'da 1916 yılında bir (Tarih-i Harp Şubesi) kurulmuş ve (Karargâh-ı Umumi) de çalışmalara başlamıştır. 1921 yılında (Tarih-i Askerî Encümeni) adını alan bu kuruluş, 1923 yılında Konya'ya taşınmış, 1926 yılında da (Harp Tarihi Dairesi) adıyla Ankara'ya getirilmiştir. 1956 yılında Ankara Bakanlıklarda şimdiki binasında çalışmalara başlayan Harp Tarihi Dairesi elverişli bir arşive kavuşmuş, belgelerin, geniş bir kadro ile tasnifi yapılmıştır.

Modern bir arşivcilik anlayışı içinde çalışan ve Türk savaşlarına, özellikle Kurtuluş Savaşına dair faydalı eserler yayınlayan Harp Tarihi Dairesinde, ayrıca bir (Atatürk Odası) kurulmuştur.

Harp Tarihi Dairesi Atatürk Odasında, Atatürk ve Kurtuluş Savaşına ait, 1964 yılına kadar Ankara Ziraat Bankası kasalarında saklanan belgeler, tasnif edilerek fişlenmiş, Atatürk'ün Büyük Nutku'nun eski harflerle orijinali Atatürk'e ait resimleri içine alan fotoğraf albümleri vitrinlerde sergilenmiş, bu odada bir Atatürk Müzesi meydana getirilmiştir.

Ankara - Birinci TBMM Müzesi'nin Genel Görünüşü.

Ankara - Anıt Kabir'den Bir Görünüş

Ankara - Etnografya Müzesi'nde Anıtkabir'in Çeşitli Görünüşleri

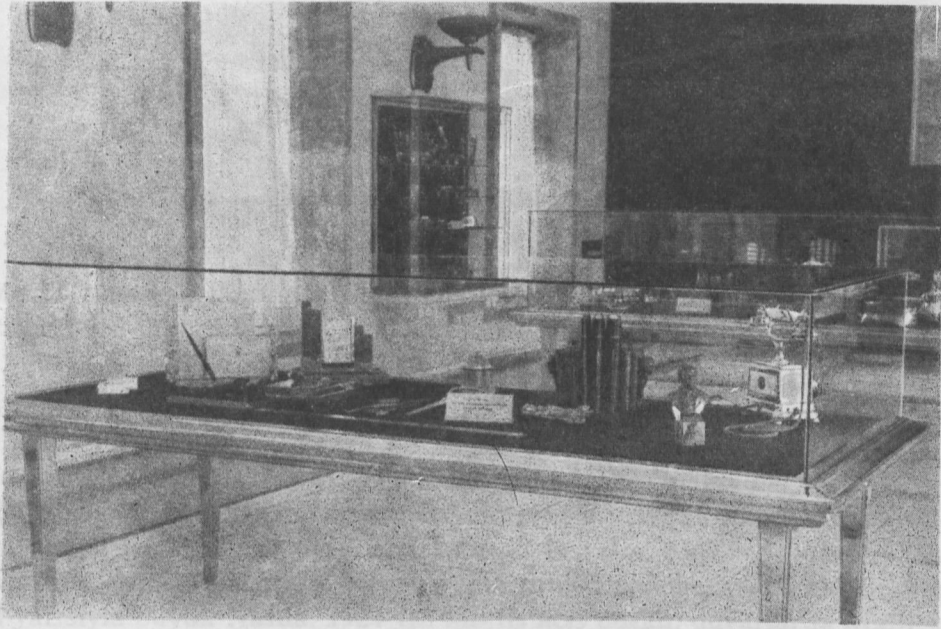

Ankers-Bauwerk TBMM Müzesi'nin Genel Görünüşü.

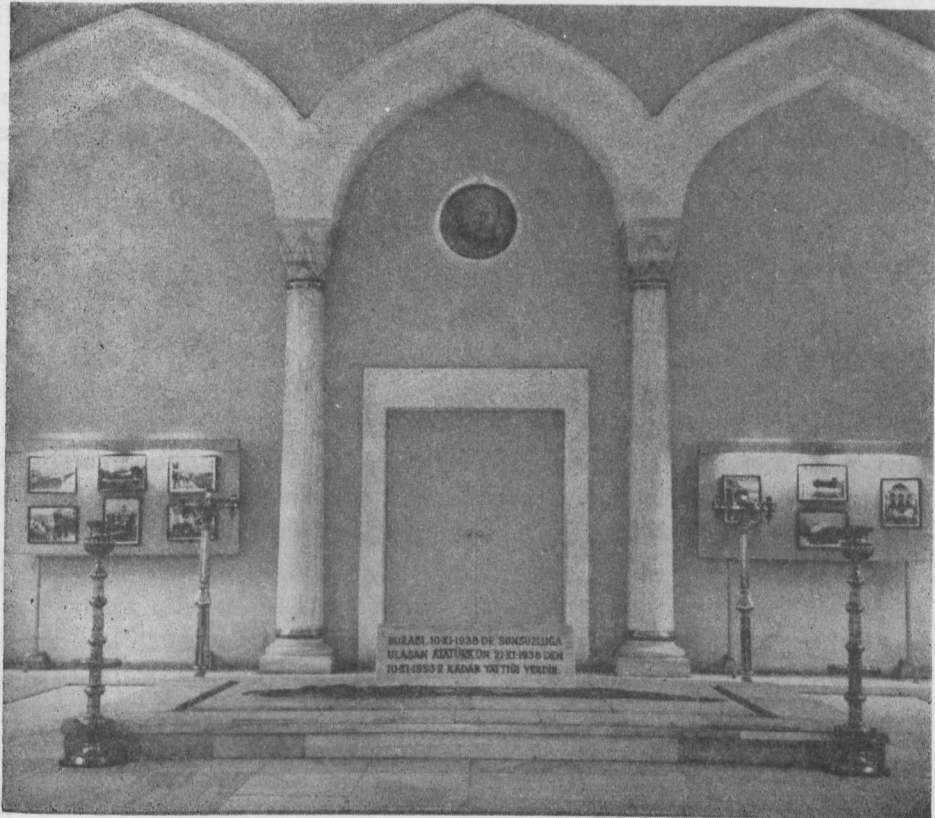

Ankers - Amt Köhr'den Hic Görünüşü

Ankara - Anıt-Kabir'de Atatürk Müzesi

Ankara - Etnografya Müzesi'nde Atatürk'ün Geçici Kabır Yeri

Antares - am Kahl' de Atantik Mülsen

Antares - Einogruya Mülsen' de Atantik' in Geyet Kapk Yot
119

ANKARA — TBMM'de ATATÜRK VE MECLİS MÜZESİ

Ankara'da, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kurulan (Atatürk ve Meclis Müzesi), Parlementonun doğu yönünün birinci katındaki bir salonda 1968 yılında açılmıştır. Bu bölümde ayrıca Meclis Kitaplığı vardır.

Müze salonunda, 1920 den bu yana, Meclis başkanlarının sırasıyla, Atatürk, Fethi Okyar, Kâzım Özalp, Abdülhalik Renda, Kâzım Karabekir, Ali Fuat Cebesoy, Şükrü Saracoğlu, Refik Koraltan, Fuat Sirmen, Ferruh Bozbeyli'nin büyük boy fotoğrafları yer almaktadır. Vitrinlerde İlk Meclis'in kuruluşuna ve anayasalara, cumhuriyetin ilânına, Atatürk'ün tahsil devresine ve siyasî hayatına ait belgeler, Meclis ve Atatürk albümleri, devrimlerle ilgili bazı kanunların orijinal metinleri, Atatürk'ün el yazısıyla büyük Nutuk, 1924 yılı Meclis açış nutku, duvarlarda Atatürk fotoğrafları, ilk B. M. Meclisinin yağlı boya tablosu ve Meclis tarihiyle ilgili çeşitli belge ve fotoğraflar teşhir edilmektedir.

Müzedede ayrıca, yabancı devlet büyüklerinin Meclis'e hediye ettikleri eserler de bulunmaktadır. Bunlar arasında, Suudi Arabistan Kralı Fayal'ın 1967 yılında Meclis Başkanı Ferruh Bozbeyli'ye hediye ettiği, üzerinde gümüş telle âyetler yazılı büyük boy kumaş, yine yabancı parlamentörlerin hediye ettikleri değerli Kur'an-ı Kerim'ler sayılabilir.

ANKARA — VALİLİK BİNASINDA ATATÜRK ODASI

Atatürk, 27 Aralık 1919 Cumartesi günü saat 14.00 de ilk olarak Ankara'ya gelmiş, coşkun gösterilerle karşılandıktan sonra, saat 15.30 da Valilik makamını ziyaret etmişlerdi. Ankara Vali Vekili Defterdar Yahya Galip Bey, Mustafa Kemal'e, Ankara halkının saygı ve bağlılıklarını, millî mücadelede sonuna kadar kendileriyle birlikte çalışacaklarını ifade eden kısa ve özlü bir konuşma yaptıktan sonra «Hoş geldiniz!» demiş, daha sonra memur ve halktan ileri gelenler, Atatürk'ü ziyaretle «arz-ı tazimat» eylemişlerdi.

Atatürk, Ziraat Mektebi'ndeki karargahına yerleştikten sonra da, sık sık Valilik makamına uğramışlar, burada çalışmış, toplantılar yapmışlardı. Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti teşekkül ettikten sonra da ilk icra vekilleri heyetine yine bu odada Başkanlık etmişlerdir.

Atatürk'ün ölümünden sonra, Valilik makamına Atatürk'ün bir büstü ile mermer bir plâka konmuş pilâkanın üzerine şu cümleler yazılmıştır:

«ATATÜRK, Kurtuluş Savaşının başlangıcında Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinin Heyet-i Temsiliye Reisi olarak 27.12.1919 Cumartesi günü saat 15.30 da Ankara'ya şereflendirdi.»

Burayı kendilerine çalışma odası seçen Büyük önder, Türkiye Büyük Millet Meclisi İcra Vekilleri Heyetine bu odada riyaset buyurdular. 1919 - 1920

Atatürk'ün Çalışma odası, bu gün de Ankara Valiliği makamı odası olarak kullanılmaktadır.

ANKARA — ETNOGRAFYA MÜZESİNDE GEÇİCİ KABİR YERİ

Atatürk'ün 10 Kasım 1938 de ölümünden sonra, katafalkı büyük bir törenle 19 Kasım 1938 günü Dolmabahçe'den alınarak, önce Yavuz zırhlısına, sonra da Haydarpaşa'dan trene nakledilmiş, 20 Kasım 1938 günü saat 10.00 da Ankara Garına getirilmişti. Tabut, buradan Büyük Millet Meclisi önündeki katafalk'a taşınmış, 21 Kasım 1938 de de Ankara Etnografya Müzesi büyük salonundaki geçici kabre konmuştu.

1927 yılında yapılan Ankara Etnografya Müzesi, 1930 yılında ziya rete açılmıştı. Atatürk'ün ölümünden sonra, girişteki büyük salonun, Anıt - Kabir tamamlanıncaya kadar Geçici Kabir olması düşünülmüş. Atatürk'ün kurşunlu tabutu ise salonun ortasında açılan mezara yerleştirilmiş, üzerine de beyaz mermerlerle bir set yapılmıştı. Bu salon, 10 Kasım 1953 tarihine, yani tabutun Anıt - Kabir'e nakline kadar 15 yıl süre ile Anıt - Kabir vazifesi görmüş, devlet başkanları, yerli ve yabancı heyetler ve halk tarafından ziyaret edilmiştir.

Tabut kaldırıldıktan sonra, Geçici Kabir yerindeki mermer set üzerine şu kitabe konmuştur :

(Burası, 10.11.1938 de sonsuzluğa ulaşan ATATÜRK'ün 21.10.1938 den 10.11.1953 e kadar yattığı yerdir.)

Etnografya Müzesi'nin önünde Atatürk'ün 1927 yılında yaptırılan at üzerinde büyük bir tunç heykeli vardır.

İSTANBUL — ASKERİ MÜZEDE ATATÜRK SALONU

İlk olarak, 1846 yılında, Tophane Müşiri Ahmet Fethi Paşa tarafından Ayasofya'nın arkasındaki St. İren (Aya İrini) Kilisesinde (Mecmad-i Esliha-i Atika) adıyla kurulan Askeri Müze, uzun yıllar bu binada kaldıktan sonra eski Harbiye (Harp Okulu) binasına taşınmış ve burada ziyarete açılmıştır. Türk zaferlerini, savaşları değerli hatıra ve belgelerle dile getiren, ünlü Türk komutanlarına ait elbise, nişan ve silâhları, savaşlarda kullandıkları eşyaları sergileyen bu zengin Müze'de Atatürk için de bir salon ayrılmıştır. Salonda Atatürk'ü, Kurtuluş Savaşı günlerinde Eş-

ne sırtlarında düşmanı takip emrini yazdırırken gösteren mankenlerle bir tablo vardır. Atatürk ve silâh arkadaşları burada iskemlede oturur durumda canlandırılmıştır. Diğer bir tabloda, yine mankenle Atatürk, Kocatepe sırtlarında ayakta düşünür ve gezinirken ifade edilmiştir.

Genel Kurmay Harp Tarihî Başkanlığının idaresinde bulunan Askerî Müze için yeni bir bina yaptırılmaktadır.

İSTANBUL — DOLMABAĞÇE SARAYINDA ATATÜRK'ÜN ÖLDÜĞÜ ODA

Dolmabahçe Sarayı'nda Muayede salonundan sonra geçilen ve bu gün (Hususi Daire) adıyla tanınan bölümün denize bakan yönündeki dördüncü oda, Atatürk'ün hayata gözlerini kapadığı tarihî bir oda olarak, bütün eşyasıyla bir müze halindedir. Bu oda, Abdülmecid ve daha sonraki Osmanlı padişahlarının kışlık yatak odasıydı. Hususi Dairenin iki büyük salonunu birbirine bağlayan koridor üzerindeki bu oda, iki kapılı ve dört pencerelidir. Oda'da Atatürk'ün yattığı bronz işlemeli bir ceviz karyola, gardrop ve komodin vardır. Oda, halılar, kanape ve koltuklarla döşenmiştir. Duvarları, açık yeşil üzerine yıldızlar ve çiçeklerle süslü bir kâğıtla kaplıdır. Ceviz karyola üzerinde keten işleme beyaz bir örtü, mavi bir yorgan vardır. Pencereleleri atlas perdelidir.

Atatürk, Savarona yatında geçen rahatsızlık günlerinden sonra, 25/26 Temmuz 1938 gecesi bu odaya getirilmiş, gerekli tedavilere başlanmıştı. Artık bu oda, O'nun ölümüne kadar son «ikâmetgâh»ı idi. 10 Kasım 1938 günü saat dokuzu beş geçte, bu odada gözlerini yummuştu.

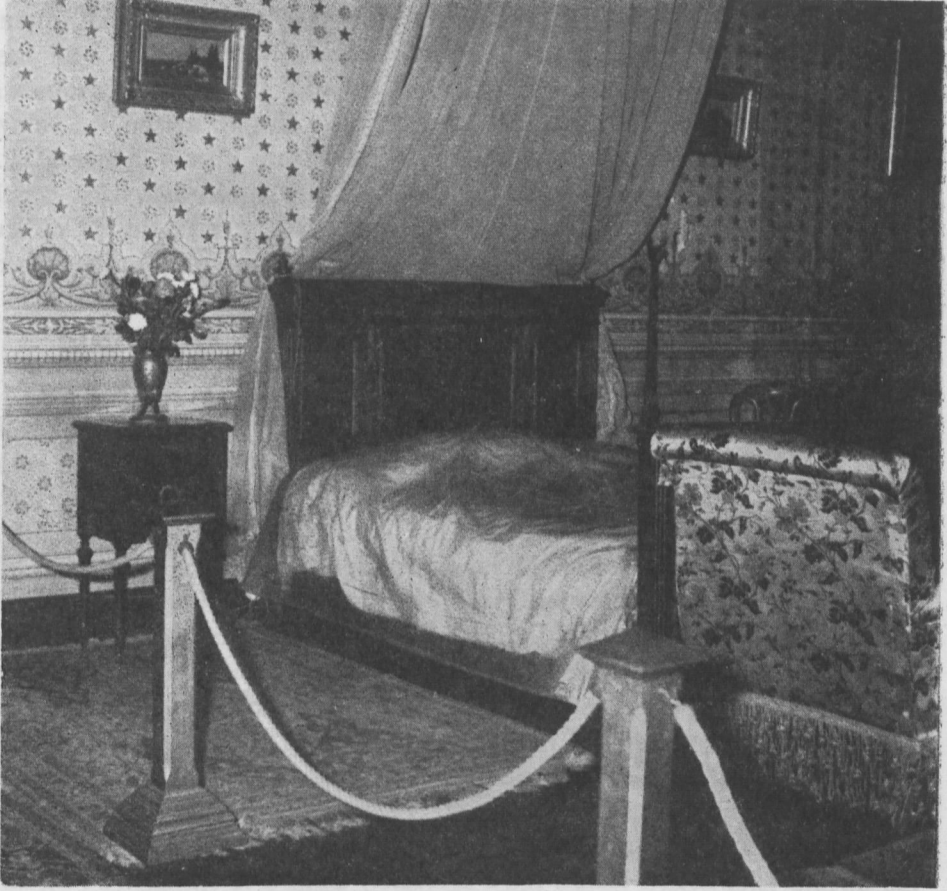
Atatürk'ün ölümünden sonra, Dolmabahçe Sarayı'nın bu tarihi odası, Atatürk'ün Yatak Odası olarak, olduğu gibi muhafaza edildi. Türk Milleti ile birlikte, sonsuz bir yas tutarak.

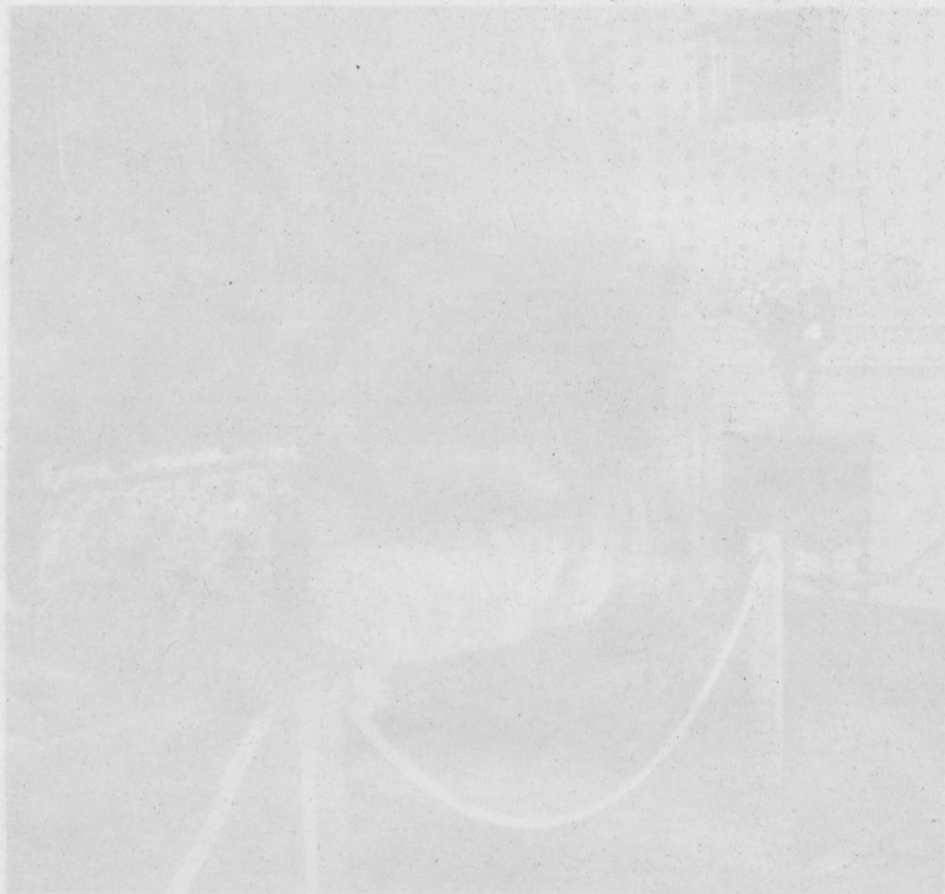
Ein Mann in Uniform, der in einem Raum steht.

ELAZIĞ — MİTATÜRK MÜZESİ

Atatürk Doğu Anadolu'ya yaptığı son gezisi sırasında, 11 Kasım 1937

İstanbul Dolmabahçe Sarayında Atatürk'ün Öldüğü Oda

Isanbul Dönmehce Sarayında Atanlıkta Oturma Oda

ELAZIĞ — ATATÜRK MÜZESİ

Atatürk, Doğu Anadolu'ya yaptığı son gezi sırasında, 17 Kasım 1937 akşamı Elazığ'a gelmiş, Elazığ Halkevin'de dinlenmiş, Elazıglıların düzenledikleri toplantıda gece yarısına kadar kalmıştı. Gece saat 1 de Özel treni ile Fevzipaşa'ya hareket etmişti. Atatürk'ün Elazığ'dan ayrılışından sonra, Halkevinde Atatürk'ün oturduğu koltuk, kullandığı masa ve eşyalar bir hatıra olarak saklanmıştı. Daha sonra, Elazığ Halkevi, Elazığ Kız Öğretmen Okulu olarak kullanılmağa başlamış, burada bir (Atatürk) Müzesi düzenlenmiştir. Müzede Atatürk'ün kullandığı mobilyalar, Atatürk'ün silâhı, yemek takımları, el yazısı belgeler ve fotoğrafları Sergilenmektedir.

ERZURUM — KONGRE BİNASI VE ATATÜRK MÜZESİ

Millî Kurtuluş Savaşı'nın hazırlık yıllarında, Sivas'tan hareket ederek, 3 Temmuz 1919 günü Erzurum'a gelen Atatürk, 8/9 Temmuz 1919 gecesi son Osmanlı Padişahı Vahideddin'e bir telgraf göndererek, askerlikten çekildiğini ve «sine-i millet'e döndüğünü bildirmişti. Erzurum'da büyük bir Kongre'nin hazırlıklarına girdi. Kısa bir süre sonra, 23 Temmuz 1919 da, Erzurum Kongresi, Kavaf Mahallesiindeki eski bir okulun salonlarında açıldı. 6 Ağustos 1919 tarihine kadar, 14 gün devam etti. Kongrenin yapıldığı okul, 1877-1878 Osmanlı - Rus savaşlarından sonra Ortaokul olarak yaptırılmıştı. Kongre'den sonra 1920-1921 yıllarında Sanat Okulu, 1922-1923 yıllarında Sultanî (lise), 1924 yılında da ilkokul olarak kullanılmış aynı yılın sonunda, çıkan bir yangınla tamamen yanmıştı. Erzurum ili özel idaresi, yanan okulun yerine, yeni bir okul yaptırmış, 1926-1927 ders yılı başında (Gazi İlkokulu) adıyla hizmete açmıştı. Daha sonra okul, 1940 yılında (Atatürk Yapı Sanat Okulu) olarak kullanılmağa başlanmıştır. Bugün (Atatürk Yapı Sanat Enstitüsü) olarak eğitime devam etmektedir.

Her ne kadar, Erzurum Kongresi'nin yapıldığı bina, 1924 yılında yanmışsa da, yerine yapılan okulun bir salonu, 1960 yılında (Atatürk ve Erzurum Kongresi Müzesi) olarak düzenlenmiş ve ziyarete açılmıştır. Müze salonundaki geniş bir masanın üzerinde, Kongre'ye katılan 53 delegenin adları yazılı mermer plâkalar vardır. Ayrıca duvarlarda ve vitrinlerde Kongre ile ilgili tutanakların, yazışmaların, beyanname ve telgrafların fotokopileri, delegelerin fotoğrafları ile birlikte kısa biyografileri,

Atatürk'ün çeşitli fotoğrafları, Onuncu yıl nutku'nun el yazısı ile fotokopisi, Erzurum'daki tarihî anıtlardan bazılarının yağlıboya tabloları yer almaktadır.

ESKİŞEHİR — ATATÜRK MÜZESİ

Eskişehir'de eski Temyiz Mahkemesi ve Adalet İlkokulu'nun bulunduğu bina, 1970 yılında Atatürk ve Kültür Müzesi olarak düzenlenmiş ve ziyarete açılmıştır.

Çeşitli tarihlerde, 1920 yılından 1938 yılına kadar 16 kez Eskişehir'e gelen Atatürk'ün Eskişehir anılarını yaşatmak üzere Müze'nin ilk bölümü Atatürk'e ayrılmıştır. Atatürk salonunda, Atatürk'ün kullandığı giyim eşyaları, sofrta takımları, bastonlar, Atatürk'ün Eskişehir gezileri ile ilgili fotoğraflar, belgeler sergilenmektedir. Öteki iki salon Eskişehir'in maddî kültür belgelerine ayrılmıştır. Bu salonlarda, Eskişehir etnografyasına ilişkin giyim - kuşam, elişleri, süs eşyaları, silahlar, çeşitli etnografik eserler bulunmaktadır.

KASTAMONU — MÜZESİ ATATÜRK SALONU

Atatürk, Kastamonu'luların daveti üzerine, 24 Ağustos 1925 Pazartesi günü, arkadaşları ile birlikte - otomobile - Ankara'dan Kastamonu'ya hareket etmiş, Kastamonu'luların coşkunu gösterileri ile karşılanmıştı. Atatürk, karşılama töreni sırasında ilk kez panama şapkası ile görünmüş, böylece şapka devrimini Kastamonu'da başlatmıştı. Ertesi günü 25 Ağustos 1925 Salı günü, bazı ziyaretler yapan, Belediye binasında halkın dileklerini dinliyen ve konuşmalar yapan Atatürk, o gün öğleye doğru İnebolu'ya hareket etmişti.

Atatürk'ün Kastamonu'yu ziyaretleri sırasında kullandığı bazı eşyalar ve yemek takımları Kastamonu Belediyesince değerli bir hatıra olarak saklanmış, daha sonra Kastamonu Müzesine verilmiştir.

Kastamonu Müzesinde (Atatürk Salonu) nda bulunan eşyalar arasında cevizden küçük bir gümüş çay takımı, peçete, havlu ve sırmalı bor-nozlar bulunmaktadır.

SAMSUN — ATATÜRK MÜZESİ

Samsun'da kurulan Atatürk'ü Anma ve Anılarını Koruma Derneği, Samsun Valiliği ve Belediye Başkanlığının da geniş yardımlarıyla, Samsun Fuarı girişinden modern bir Atatürk Müzesi yaptırmışlardır. Taş ve renkli mermerlerle inşa edilen Atatürk Müzesi'nin cephesi kabartmalar ve fayanslarla, ayrıca girişi heykeller ve havuzlarla süslenmiştir. 1967 yılında Millî Eğitim Bakanlığına devredilen bina, Anıt - Kabir'den getirilen

Atatürk eşyaları ile birlikte tanzim edilmiş ve 1 Temmuz 1968 Pazartesi günü törenle ziyarete açılmıştır.

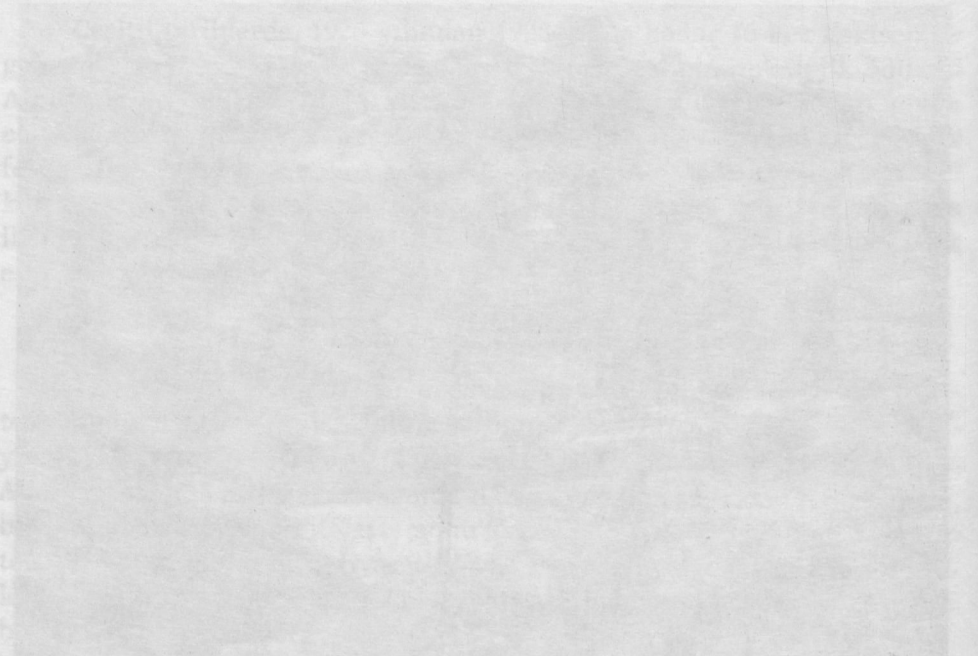
Samsun Atatürk Müzesindeki vitrinlerde Atatürk'ün giydiği bazı kostümler, şapkaları, papuçları, kendisine hediye edilen silâh ve bazı eşyalar, yandaki panolarda da Atatürk'ün doğumundan ölümüne kadar, seçilmiş fotoğrafları teşhir edilmektedir.

Erzurum - Atatürk ve Kongre Müzesi'nin Bulunduğu Bina

Atatürk'ün kişisel fotoğrafları, Çanakkale'de savaşta olduğu zamanlar ve Atatürk'ün diğerleri ile birlikte yaptığı konuşmalar ve 1919'da İstanbul'da Atatürk'ün Erzurum'daki harika konuşmaları ve diğerleri gibi Atatürk'ün kişisel hayatına ilişkin fotoğrafların bir araya getirilmesiyle hazırlanmıştır.

Samsun Atatürk Müzesindeki vitrinlerde Atatürk'ün giydiği bazı kostümler, seyahatleri sırasında kullandığı araçlar, Atatürk'ün yazdığı mektuplar, Atatürk'ün doğumundan ölümüne kadar yaşadığı yerlerdeki fotoğrafları da Atatürk'ün kişisel hayatına ilişkin fotoğrafların bir araya getirilmesiyle hazırlanmıştır. Müze, 1979 yılında Atatürk ve Kültür Bakanlığı tarafından kurulmuş ve 1981 yılında Atatürk ve Kültür Bakanlığı tarafından açılmıştır.

Samsun Atatürk Müzesi, Atatürk'ün kişisel hayatına ilişkin fotoğrafların bir araya getirilmesiyle hazırlanmıştır. Müze, 1979 yılında Atatürk ve Kültür Bakanlığı tarafından kurulmuş ve 1981 yılında Atatürk ve Kültür Bakanlığı tarafından açılmıştır.

Konaklama Müzesi (Atatürk Salonu)nda bulunan Atatürk'ün kişisel hayatına ilişkin fotoğrafların bir araya getirilmesiyle hazırlanmıştır. Müze, 1979 yılında Atatürk ve Kültür Bakanlığı tarafından kurulmuş ve 1981 yılında Atatürk ve Kültür Bakanlığı tarafından açılmıştır.

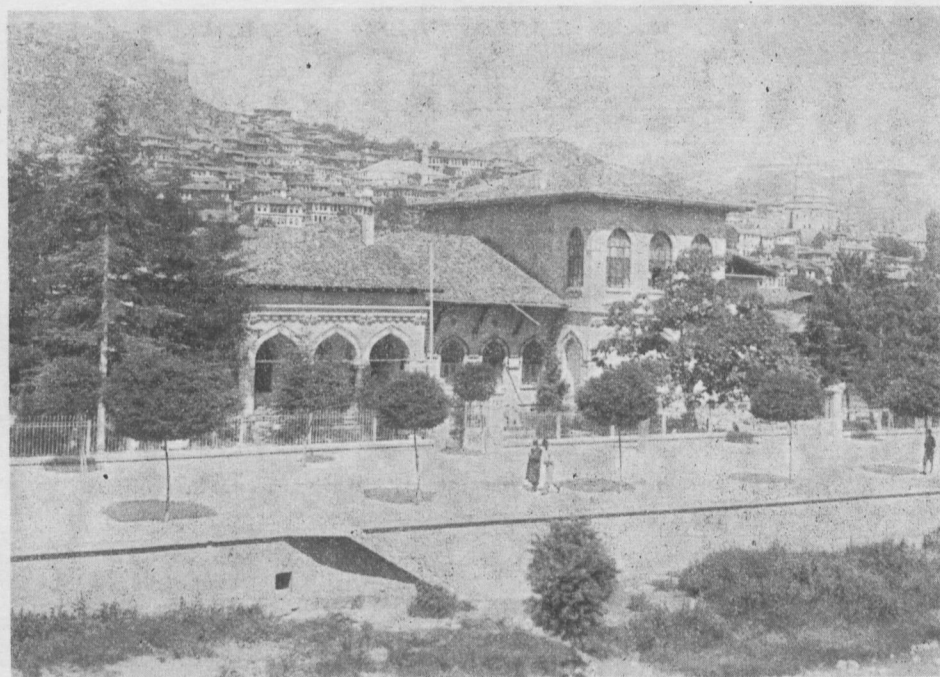
SAMSUN — ATATÜRK MÜZESİ

Samsun'da kurulan Atatürk'ü Anma ve Anılarını Koruma Derneği, Samsun Valiliği ve Belediye Başkanlığının deşerif yardımlarıyla, Samsun'da inşa ettirilen modern bir Atatürk Müzesi yaptırılmışlardır. Taş ve çelik malzemelerle inşa edilen Atatürk Müzesi'nin cephesi kabartmalar ve heykellerle süslenmiş giriş heykelleri ve havuzlarla süslenmiştir. 1967 yılında Milli Eğitim Bakanlığına devredilen bina, Atatürk'ün kişisel hayatına ilişkin fotoğrafların bir araya getirilmesiyle hazırlanmıştır.

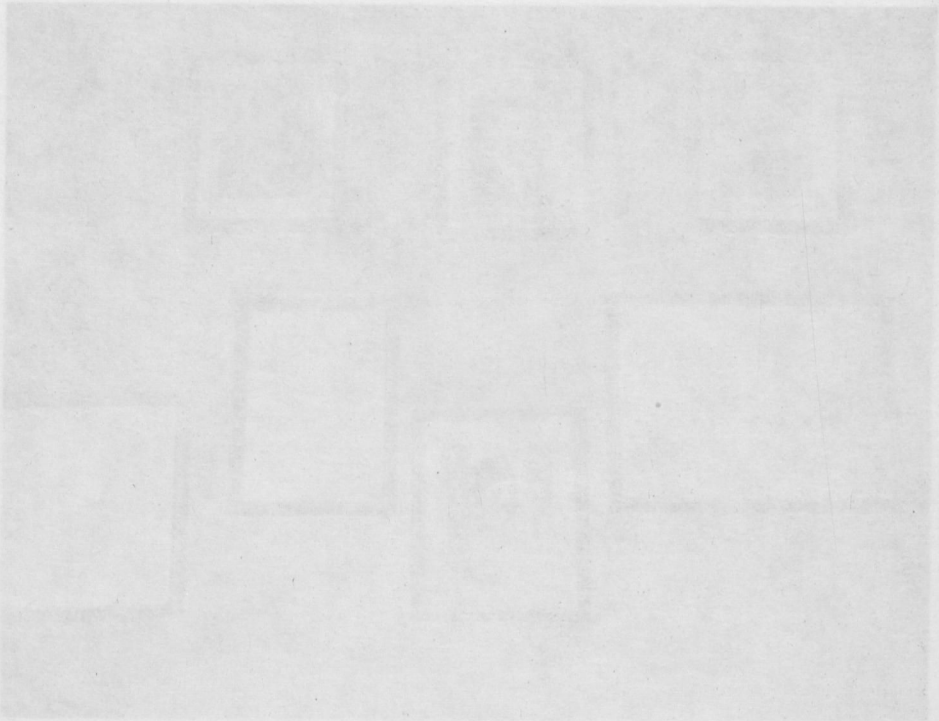

Erzurum - Atatürk ve Kongre Müzesinden Bir Köşe

Kastamonu - Atatürk Salonunun Bulunduğu Kastamonu Müzesi

Fachhochschule - Ansicht von Köpenick

Kloster - Ansicht von Köpenick

0454 2693

ULB Halle

31

000 453 011

04 SA 2693

ULB Halle

3/1

000 453 811

BASIN - YAYIN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

